

nový život

9-10

Z OBSAHU

SCHWARZENBERG: SMYSL NAŠEHO EXILU • OLŠR: DR. ANTONÍN CYRIL
STOJAN, OLOMOUCKÝ ARCIBISKUP • ČEP: DUCH DĚTSTVÍ • OLYMPIJŠTÍ
ZÁVODNÍCI U SV. OTCE • HEIDLER: SVATÉ POMAZÁNÍ NEMOCNÝCH • O:
KONGO, BÁZE KOMUNISMU V AFRICE? • POLC: KATOLÍK DO BÍLÉHO DOMU?
(II) • SVĚTOVÝ EUCHARISTICKÝ SJEZD V MNICHOVĚ • BERKA: V LÉTĚ NA
VENKU • BENÁČEK: ROZKVEL MI BÍLÝ KVĚT • ČESKOSLOVENSKO
»SOCIALISTICKOU« REPUBLIKOU • PAŽ: MNICHOV — ROHR • CHRUŠČOV VE
VÍDNI • RADIMSKÝ: PODĚKOVÁNÍ MÝM KRITIKŮM - TŘETÍ A POSLEDNÍ
• ŽIVOT Z VÍRY • STALO SE DOMA, V EXILU A JINDE VE SVĚTĚ • Z DOPISŮ
• NÁŠ ROMÁN: SVATOŠ, MEZI DVĚMA SVĚTY.

ROČ. XII . ZÁŘÍ - ŘÍJEN 1960

nový život

MĚSÍČNÍK CYRILOMETODĚJSKÉ LIGY PRO KULTURU A ŽIVOT Z VÍRY • VYDÁVÁ KŘESŤANSKÁ AKADEMIE V ŘÍMĚ • ADRESA REDAKCE A ADMINISTRACE: NOVÝ ŽIVOT, VIA DELLA CONCILIAZIONE, 1. ROMA-ITALIA. Časopis řídí redakční kruh. • Redakční uzávěrka 25. předcházejícího měsíce. • Předplatné na rok 1960: V Itálii 1800 lir (podpůrné 2.500 lir). Pro ostatní země 3 dol. (podpůrné 5 dol.) nebo stejná hodnota v jiné měně. Zaslání letecky účtujeme zvlášť a třeba je platit předem. Předplácí se v Itálii: pošt. slož.: C. c. post. 1-33428 Accademia Cristiana Cecoslovacca - Via della Conciliazione, 1. Roma (617) s pozn. NŽ 1960. • Z jiných evropských zemí (Belgie, Dánska, Francie, Holandska, Lucemburska, Maroka, Německo, Norska, Portugalska, Rakousko, Švédsko, Švýcarsko) můžete poukázat přímo na pošt. úřadě 1.800 lir na: Nový život - Accademia Cristiana Cecoslovacca, Roma, Via della Con-

liazione, 1. - Italia. • Z ostatních zemí mezinár. pošt. poukázkou, šekem, peněžním dopisem římské administraci (na jméno Mons. Francesco Planner), nebo našim zástupcům v jednotlivých zemích: Anglie: CML (P. Jan Lang S. J.), 114, Mount Street, London, W. 1). — Francie: Jaroslav Jáchym, 4, rue General Chappuis, Belfort. — Německo: zasláním 12 DM poštovní složenkou na Karl Fořt, Konto München (13 b), Nr. 151283. — Austrálie: CML (Dr. Stanislav Hofírek), 519, Dryburgh Str., North Melbourne, Vic. — Kanada: Zemská CML (Václav Vostřez), Box 541 Main P. O., Hamilton, Ont., nebo místní CML v Montreálu (Rev. A. Pelikán S. J.), 3200 Côte St. Catherine Rd., Montreal 26, Que. — USA: CML (Rev. Jaroslav Tománek), Lankin, No Dakota.

Vita Nuova. - Mensile. • Con approvazione ecclesiastica. • Autorizzazione Tribunale Roma N. 3779 del 16-3-54. • Direttore responsabile: P. Vincenzo INSOLERA S. J.

KAREL SCHWARZENBERG SMYSL NAŠEHO EXILU

Tento článek je zkrácený a upravený proslov předsedy Evropského výboru Cyrilometodějské ligy dr. Karla Schwarzenberga na slavnostní akademii CML v Rohru, 6. srpna 1960.

Sestry a bratři v Kristu, mám čest k vám mluvit proto, že jsem k tomu byl vyzván jako činovník CML, duchovní dědičky České ligy akademické, té organizace katolické inteligence, kterou pomáhal budovat můj otec a která dala tak osvědčené pracovníky Církvi i vlasti. Ale vím velmi dobře, že jsem naprosto nepovolaný k tomu, abych k vám promluvil. Vždyť nemohu ani říci, že jsem v cizině; na území bavorské země, kde k vám mluvím, leží rodiště mých předků, a díky svému přátelství jsem bídy ještě nezakusil... A přece si říkám jako žalmista, a jako snad každý z vás: »Žel mi, že moje přebývání se prodloužilo; příliš dlouho už zde obývá duše má« (Žl 119); anebo právě v žalmu 76, z kterého je vzat mešní introit dnešního dne Proměnění Páně, je výrazně řečeno: »Vzpomněl jsem dnů starých; a léta odvěká jsem měl na mysli« — to se stává každému z nás — »a rozjímal jsem v noci se srdcem svým, a trápil jsem se, a přemítal jsem na duchu: Zdalíž na věky zamítne Bůh, a nebude už milostivější? či naprosto milosrdenství své přeruší, od pokolení do pokolení?« A opět řeknu: »Jak pak máme zpívat zpěvy Páně v zemi cizí?« (Žl 136.)

Jak pak? To by vám musel povědět někdo jiný, někdo z našich duchovních otců, nějaký kanovník Dohalský nebo otec Kajpr, někdo z

těch, kteří, jak říká misál, »nás předešli se znamením víry a spí ve spánku pokoje«. Někdo z nich, nějaký svatý člověk by vám musel říci, co ze svého dnešního stavu můžeme vytěžit; ale pokusím se o to přece. Vždyť jsme si dnes jako při každé mši říkali, že tu stojíme »společenství majíce a památku uctívající« všech těch »svatých věrozvěstů a mučedníků« — nějakým způsobem tedy zajisté můžeme jejich naučení, jejich hlasu naslouchat. Co nám řeknou? Co především získáváme?

Oni by nám dovedli říci, že to nejvyšší, čeho člověk dosáhnout může, je připodobnit se Bohu, mít něco společného s Bohem: — a takovým společenstvím je exil. K nám zejména mluví totiž ta slova, jichž Církev užívá na svátek Útěku Pána Ježíše do Egypta. Je to ovšem svátek, který se dosud slaví jenom místy dne 17. února: ale snad my bychom měli usilovat, aby se v celé Církvi slavil ten den, který je vlastně naším svátkem. Ten den se modlí svatá Církev: »Obět chvály Ti, Hospodine, vzdáváme, kterýž jsi s přeblahoslavenou matkou Pannou Marií chtěl být do Egypta přenesen jako exulant« — doslova: exsul deferri voluisti; ale o co se pak Církev modlí, to nám hned také řekne mnoho: »pokorně prosíme, abys nás vyhnance na přímluvu téže blahoslavené Panny milostivě přivedl do rajske vlasti«; tedy především, s vynecháním všeho jiného, máme svůj pohled upřít na tu rajskou vlast.

Ano: exil nás zproští od jednoho duchovního nebezpečí, které škodilo ovšem i jiným národům

— jak toho právě zde v Mnichově vidíme hrozné připomínky —, ale též u nás bylo velmi silné: od nebezpečí národního, místního náboženství. Měli jsme přece všelijaké ty pokusy o umělé husitství a národní církev; ty pokusy nevzpomenuly na *to* vážné místo žalmisty, které novější překlad podává, že »všichni bohové národů jsou modly« (což také stačí), které však Vulgáta energičtěji překládá, že »všichni národní bohové jsou ďábelství« (Ž. 95.). A jakožto pokušení, jakožto bezděká tendence se ta představa může vtírat i katolíkovi. V mysli splyne mešní oběť s lidovou kostelní písní, ta s obrazem kostelíčka v rodné vsi, Panenka Maria je doma na kopci poutního místa v *našem* okrese, katolická víra je částí *našeho* starosvětského venkovského života, to vše splývá — splývá v citovou představu víry našich otců nebo našich maminek... Ale *teď* se musíme vžít do představy, že i když rodná ves a její milovaný kostel jsou zatopeny údolní přehradou a my jsme snad nad smrti od staré vlasti odtrženi, ty pravdy trvají a *naše* vlast je *jinde* — výše. To je veliký duchovní prospěch — pro toho, který ho dosáhne...

To může dát exil nám; a bylo mi naznačeno, že bych měl též promluvit o tom, co může dát exil životu vlasti a co životu světa. Ale to nejsou, zdá se mi, dvě různé věci, nýbrž věc jediná. Co máme, co můžeme dělat? Můžeme světu posloužit, a tím zároveň obhájit, uchovat čest svého národa. — Nemluvím zde ovšem o věcech politických. O těchto dnech nesmí zde být řeč o politických otázkách: ani o těch, které dělí Čechy nebo Slováky mezi sebou ani o těch, které je mohou dělit od jiných národů, ba ani o těch, které nás dělí od vlád té neb oné země. Vždyť prvním naučením mešní slavnosti je právě to, že ve srovnání s křesťanským společenstvím nemají světské rozdíly významu. A dovolte, abych vám tu připomenul jeden snad z nejsilnějších náboženských dojmů svého života. O velikonocích roku 1945 jsme měli v naší obci výpravu německých uprchlíků. Byli to katolíci; a oni Němci tehdy mezi námi Čechy přistupovali k témuž stolu Páně, k oltáři naší farnosti s obrazy našich svatých patronů zemských. A pak přišel 5. květen a z nich se stali bezprávní poražení a z nás vítězové, kteří svého vítězství neužívali vždy pěkným způsobem — právě naopak; ale jedno tu zůstalo... Jinde tehdy v Čechách Němec mezi lidmi nesměl; ale v kostele potom jako předtím ti tehdejší nevolníci mezi námi dále přistupovali k témuž stolu Páně. To byl velmi názorný obraz katolické Církve, katolického eucharistického života.

V tomto duchu chceme slavit i tento den; a

MODLITBA K SVATÉMU VÁCLAVU

Ty, jenž jsi nejpřednější ochránce české země, VÁCLAVE, budiž nám VRATISLAVEM! Vrať slávu bývalou Čechům svým! Na ono místo, odkud jsme se zřítili vlastní nečinností a zločinnou mstivostí jiných, znovu nás postav, ač toho nezasluhujeme. Věrně až do skonání chceme sloužit Tobě a svaté víře. Ty národa našeho záštitu a oporu, zahyneme-li, Tobě zahyneme! Od nových obyvatelů marně bys očekával pocty, kterou Tě Čechové od tolika věků velebí a milují. Úpěnlivě proto znovu voláme: NEDEJ ZAHYNOUTI NÁM NI BUDOUČÍM! Neráčíš-li snad vyslyšet nás, synů zvrhlých, slyš a vyslyš prosby předků. Ti prosívali za potomstvo své a v nebi na Tebe hledí. Svatý Václave, mučedníku Kristův, jediný Dědici země české, oroduj za nás!

Bohuslav Balbín

Závěrečná slova knihy »Obrana jazyka slovanského, zvláště českého«, psané v letech 1672-1673.

my ho tak slavit můžeme a musíme, když tu užíváme bratrského pohostinství mnichů v Rohru, kteří jsou dědici břevnovské tradice svatého Vojtěcha, toho velikého představitele křesťanského bratrství všech středoevropských národů. Nemluvím tedy o věcech politických, nýbrž o věcech duchovních a mravních. Co dáme světu? Co učiníme svým úkolem?

Začneme od osobního života. A řekneme hned, že jsou lidé, kteří z nebezpečí národního světového názoru, národního náboženství, upadli v cizině do opačné krajnosti. Teď dávají za všechno neštěstí vinu šovinismu a vůbec nacionalismu, a mají jednu starost, jak se od staré vlasti odpoutat. Tak to nejde! I ten, který předvídá, že následkem těch či oněch okolností jeho děti nebo vnuci *mají* vrůst do jiného národa, i ten musí být pamětliv toho slavného výroku: »I kdybych byl cikánského rodu posledním potomkem, ještě bych se staral, aby čestná památka po mně zůstala.« Přátelé, kolem exulanta je i tak dost nepřejících lidí všeho druhu, kteří ho vyhláší za cizopasníka, jenž chce z hostitele týt, který není k ničemu dobrý, ale ke všemu schopný... Proti tomu platí jenom propaganda činu, být poctivým nebo možno-li zasloužilým pracovníkem. Ukázat, že náš národ je svobody hoden a schopen.

A sami využijeme těch svých rozmanitých pobytů, abychom našli širší rozhled, a ve správné orientaci abychom našli střední cestu. To jest: vzdáme se toho naivního: »Co je české, to je hezké«, vzdáme se té příliš prosté představy, že vždycky *nám* se křivdí; ale dovedeme pak také po zásluze ocenit různé obžaloby proti českému národu, který někteří lidé chtějí ozdobit všemi špatnými a směšnými vlastnostmi a udělat odpovědným za všechny možné pohromy... V tom směru snad každý z nás dneska ví více, než věděl doma.

A což pak nemůžeme opravdu dát něco výslovně národu a lidstvu? Zdá se, že ne. Hledíme se závistí na památné dílo Komenského, Stránského, Skály ze Zhoře, jako by nebyli před 300 lety nesčetní exulanti zapadli ne-li v bídě, tedy v podřadných hodnostech švédského vojska a jiných služeb; a takřka každý z nás má v zásuvece nějakou tu práci, pro kterou není nakladatele... A kolik je případů, kdy emigrant umře při dělnické anebo zřízenecké práci, a byl by to býval dobrý profesor, dobrý plukovník, dobrý novinář. Vědomí takových konců — to jsou duševní strasti, které si nechceme zamlouvat. Ale řekneme, že cena toho vzdělání se ukáže právě v tom, když taková duševní náplň člověka drží

i v ponížených poměrech; a neztratí se příklad člověka, který takto odolá.

Co tedy můžeme dát lidstvu? Můžeme mu dávat příklad; můžeme mu dát svědectví; můžeme vyznávat a hlásat určité pravdy a zásady. Vždyť my máme tu tíživou, tu nebezpečnou čest náležet Církvi, která je v naší době *stále* pronásledována, protože *stále* a nezdolně je — oporou práva. Je to pořád ta Církev, která kdysi z otrokářské Evropy starověku udělala Evropu svobodných lidí...

Budeme-li toto poznání hlásat, pak toto naučení může dát našemu exilu *smysl*. Víím, jaký význam má stanovení tohoto smyslu; je mi totiž povědomo, jakým problémem je exil *právě pro českého katolíka*. Exil není nikdy potěšením (leďa snad pro typ sňatkového podvodníka nebo řemeslného revolucionáře světoobčana); ale právě katolický Čech je tu zatížen zvláštním břemenem. Tísni ho vědomí, že v krizi třicetileté války naši předkové — čeští katolíci — zůstali doma a podřídili se režimu, kterým nebyli vždy nadšeni; a odsuzovali emigranty, kteří odešli a vraceli se pod saskými a švédskými prapory. A naši předchůdci z Akademické legie pod jesuitou P. Plachým bránili proti nim Karlův most... Víte, kolik je hesel, kterých může být využito proti nám — a jsou to hesla, která mají i v našem srdci ozvěnu. Je tu hned třeba bitva na Vítkově, kdy Žižka porazil ty české katolíky, kteří se vraceli pod Zikmundovým praporem a vedle německých křížáků; mezi těmi později, jak známo, byl můj vlastní předek Erkinger ze Schwarzenbergu. Víte, jak na Barandově o tom všem udělali film, namířený proti emigraci... Ale řekneme dvě věci. Jirásek, který měl dějepisné svědomí, *přiznal* v »Proti všem« českým katolíkům opravdovost — vyličil i typ katolického mučedníka. A za druhé: Jirásek neviděl, co my vidíme. Kdyby byl mezi námi, viděl by, že ta velebná svátost, ta archa s Tělem Páně, která byla nesena před husitskými vojsky, že ta dnes je přítomna právě jen mezi námi při této slavnosti.

Řekl jsem a opakuji, že zde nebudu mluvit o politice: nehledáme tady spolu politický smysl našeho života za hranicemi Československa. Ale když nedávno tam bylo usneseno vyškrtnout ze státního znaku znamení svatého kříže, tedy to zasahuje za meze politiky. To zasahuje dále, nežli když za našich dětských let byly kříže neslušným způsobem vynášeny ze škol; to zasahuje do nekonečna... A ptáme-li se, nebo ptá-li se nás někdo, co dá exil jednotlivci a národu, tedy odpovíme: my zde můžeme říkat svobodně, že podle slov apoštola chceme se chlubit

DR. ANTONÍN CYRIL STOJAN, OLOMOUCKÝ ARCIBISKUP

JOSEF OLŠR

Příštího roku bude tomu sto deset let, co se narodil dr. Antonín Stojan. Narodil se 22. května 1851 v Beňově u Přerova v skromné domkařské rodině a zemřel 29. září 1923 jako olomoucký arcibiskup a senátor Československé republiky. V rámci těchto suchých dat je obsažen 72letý plodný Stojanův život. Na první pohled Stojanův život se jeví jako pestrá mosaika složená z nesčíslného počtu činů a událostí, které budí dojem téměř chaotické nesourodosti, takže maně vyvstává otázka, jaký je smysl mnohostranné Stojanovy činnosti a kde je tu Stojanova duše. Avšak bedlivější rozbor rozmanité Stojanovy činnosti dovoluje v ní rozlišit dva druhy: Stojanovu činnost lidumilnou a činnost kněžskou. A v pozadí obojí činnosti stojí Stojanův hluboký duchovní život, z kterého vyvěrala jak jeho lidumilná, tak i kněžská činnost.

1. Stojan lidumil.

Stojan byl snad nejznámější a nejpoblíbenější právě jako lidumil v nejširším slova smyslu. Fakta i anekdoty jsou bez počtu. Avšak Stojanova láska k lidem měla své příznačné rysy, které ji právě dělaly stojanovskou. Především byla všeobecná. Stojan nemiloval jakési abstraktní lidstvo, nýbrž konkrétně každého jednotlivého člověka — bez rozdílu věku, národnosti, vyznání a sociálního postavení. Stojan chápal, že utrpení není výlučným údělem jedné sociální třídy, neboť člověk může trpět v chudé chaloupce, jako v bohatém paláci, může trpět stejně člověk prostý, jako člověk vzdělaný, a utrpení může být způsobeno stejně hmotnou bídou, jako národním útlakem nebo sociální nespravedlností. Proto Stojan má pochopení pro každou formu lidské bídy a lidského utrpení.

ve znamení kříže. To znamení spojuje syny jednoho národa, spojuje národy podobného jazyka, spojuje všechny jazyky a všechny národy, spojuje všechna staletí křesťanských dějin; to znamení svatého kříže, které nám dává smysl života, to se na konci všech věků objeví ve slávě na nebesích, to znamení jako vítězná korouhev nás přivede do věčné rajske vlasti, kam nás pod týmž znaméním víry předešli naši svatí dědicové zemští, v život věčný, v oheň jasný svatého Ducha; dejž to Bůh!

Stojanova lidumilná činnost neustále vzrůstala, zvláště od roku 1897, kdy byl zvolen říšským poslancem vídeňského sněmu. Stojan říkal, že poslanec je jako omnibus, každý má právo se s ním svézt. A on těch lidí také svezl! Mezi říšskými poslanci nebylo populárnějšího prostředníka a vyhledávanějšího přímluvce ve všech potřebách nad Stojana. Počet prosebníků a dopisů nebral konce. Když byl Stojan ještě farářem v Dražovicích, obecní slouha nosil v putně Stojanovy dopisy na rousínovskou poštu, které musela být proto přidělena výpomocná síla. Vídeňský starosta říkal, že Stojan má větší soukromou korespondenci než on úřední. Stojan odpovídal svědomitě každému žadateli a dával si práci se zjištěním přesné adresy, kterou roztržití žadatelé často zapomínali nebo uváděli neúplně.

Stojan pomáhal všem bez rozdílu — lidem významným i bezvýznamným, dobrým katolíkům i zarytým antiklerikálům, svým voličům i politickým odpůrcům. Mnohdy Stojanovi kaplani, kteří mu pomáhali vyřizovat korespondenci, žasli nad tím, jak se odvažovali žádat Stojana o pomoc lidé, kteří otevřeně bojovali proti Církvi, ba napadali a uráželi samého Stojana. Stojan krátce odpovídal na všechny jejich námitky: Kdo do tebe kamenem, ty do něho chlebem — a hned se psala příslušná petice nebo intervence, ať to byli nepřátelé malí nebo velcí. Tak na příklad mlynář Pípal z Míkovic proti Stojanovi bezohledně štal. Když mu vyhořel nepojištěný mlýn, Stojan mu beze všeho vymohl státní subvenci. Mnozí antiklerikální učitelé, když jim hrozila disciplínárka nebo ztráta existence za služební a jiná provinění a když ani jejich vlastní poslanci jim nechtěli pomoci, obrátili se na Stojana, a ten pomáhal ochotně a rychle. Za první světové války Stojan sám byl vyšetřován rakouskými úřady pro velezradu, a přece intervenoval neúnavně i za politické vězně z řad svých politických odpůrců. Na příklad v prvním roce války byl odsouzen k smrti pro velezradu — mezi jinými — i kyjovský lékař dr. Josef Keller. Pokrokoví poslanci jeho strany odpovídali na prosby a slzy Kellerovy ženy jen opatrným pokrčením ramen, aby snad na ně také nepadl stín podezření. A Stojan pomohl. Běhal se zoufalou ženou po ministerstvech a vlivných osobnostech, až Keller dostal milost.

Stojanova lidumilná činnost jako byla všeobecnou, tak byla i nezištnou. Ani nejzárputilejší političtí odpůrci Stojanovi se nikdy neodvážili obvinít ho ze sobeckých zájmů. Stojan nikdy ani nepomyslel na to, že by mohl použít svého vlivu a svých styků také ve svůj vlastní prospěch. Dvacet let zůstal na zapadlé faře v Dražovicích, odkud se brodíval pověstným dražovským blátem na rousinovské nádraží, vzdálené půl druhé hodiny. Na vlastní potřeby nepamatoval. Jednou poslanecký klub mu koupil nový kožich místo jeho starého a opelichaného. Stojan děkoval všem, ale zároveň litoval peněz vydaných pro něho a říkal: » Ten starý kožich byl ještě docela dobrý pro mne, a kolika lidem se mohlo za ty peníze pomoci. «

I jako arcibiskup nejraději jezdíval po diecési sám, s kufříčkem v ruce a s pověstným vlnákem pod paždí. Chválil se přátelům, že s tím vlnákem jezdí už víc než dvacet let a že mu ho ještě nikdo neukradl. Proto i Stojanovo » Pán Bůh zaplať « nikomu neznělo posměšně ani z parlamentní tribuny, poněvadž se vědělo, že on sám dělá všechno jen za Boží odplatu a že na lidech nic nechce za to, co pro ně koná. A také ho měli všichni rádi, i v parlamentě. Když byl jednou churav, navštívil ho ministerský předseda Švehla s dr. Stránským. Švehla přisedl k němu na postel, pohlídl ho a řekl měkce: » Stojánku, nesmíš nám umřít, je nám smutno bez tebe. «

Stojan nejen všem lidem pomáhal, ale také si všech lidí vážil. To se projevovalo jasně i v jeho jednání s každým, i prostým člověkem. Až překvapuje jeho uctivý tón v dopisech, které psával jako poslanec studentům a bohoslovcům. Kloboucký advokát dr. Ueberbacher nemohl Stojanovi odpustit, že na schůzích i sedláky oslovoval » velectění pánové «.

Stojanova hluboká úcta a láska k lidem, přesahující veškerý filosofický humanitarismus a filantropii, pramenila z jeho nadpřirozeného chápání poměru člověka k člověku. Stojan viděl v každém trpícím člověku trpícího Krista. Pochopil mystickou hloubku Kristových slov: Co jste učinili jednomu z nejmenších těchto, mně jste učinili. Tato soucitná láska k trpícím lidem se zrcadlila i v Stojanově tváři a dávala jí ten charakteristický výraz jakési bolestné ustaranosti. Bylo to utrpení nesčíslných lidí, které Stojan nosil ve svém srdci a prožíval je jako své vlastní. Proto Stojan vždy pomáhal jako zachránce při živelních pohromách: rychle, v každé chvíli dne i noci a s vypětím všech sil.

Z této hluboké a soucitné lásky k trpícím lidem pramení Stojanova jemná citlivost a pocho-

pení i pro všední utrpení drobných a bezvýznamných lidí. Již jako arcibiskup a senátor Stojan navštívil ženský klášter v Přestavlkách. Když se tázal jedné staré sestřičky, jak se jí vede, postěžovala si, že jí v noci nedá spát telefonní drát, který je upevněn blízko jejího okna a celou noc drnčí. Za několik dní na rozkaz arcibiskupův přišli dělníci a drát přemístili s klášterní zdi, aby stará sestřička mohla v noci klidně spát.

Stojan viděl a miloval Krista i v člověku nehodném, a proto pomáhal i nehodným, když trpěli. Mnohdy mu to vyčítali, ale Stojan se hájil: » Vím, že mi zas vynadají za to, že se opět přimlouvám za někoho, kdo toho nezasluhuje. Ale co dělat? Je-li člověku zle, pomozme mu. Snad se potom přece polepší a zachráníme jednu duši. « Neboť pro Stojana lidumilná činnost nebyla účelem sama v sobě. Stojan-lidumil chce zbavit člověka všeho, co snižuje jeho lidskou důstojnost a spoutává jeho duši, ať je to hmotná bída, nebo národní a sociální útisk, aby pak Stojan-kněz mohl vést osvobozenou duši k hluboké mravní a náboženské obrodě — k Bohu.

(V příštím čísle: Stojan-kněz.)

EUCHARISTIE A KONEC VĚKŮ

My katolíci nejsme utopisté, kteří sní o nějakém pozemském ráji. Jsme realisté kříže. Jsme ale též realisté naděje a radosti. Poslední věcí pro nás není kříž, nýbrž budoucí oslava. Ve znamení kříže odoláváme satanovi, popřípadě i za cenu života. Neseme svůj kříž statečně a s radostnou myslí. Máme přece domovské právo v nebi; toužebně očekáváme, že odtamtud přijde jako spásitel náš Pán Ježíš Kristus. On přemění naše ubohé tělo tak, že se bude podobat jeho oslavenému tělu. Náš svatá je toho zárukou. Eucharistickým proměňováním chleba a vína se znázorňuje přeměna tohoto světa v nové nebe a novou zemi.

Jen Bůh ví, která hodina světových dějin nyní na-dešla. Jsme si vědomi vážnosti této hodiny a díváme se vstříc Pánu věčnosti. Těšíme se na jeho příchod, protože Eucharistií už nyní žijeme v něm. Poslední slova Písma svatého — knihy Zjevení sv. Jana — zní takto: » Ten, který stojí za tím vším jako svědek, ten prohlašuje: Ano přijdu brzo! « A se starokřesťanskou obcí odpovídáme: » Tak buď Pane Ježíši! — Pán Ježíši necht je milostivý ke všem křesťanům! Amen! «

Kard. Testa při mnichovském eucharistickém sjezdu

Každá modlitba k Panně Marii a každý projev lásky k ní vede k těsnějšímu spojení s jejím synem, Pánem Ježíšem. Úcta k nejsvětější Panně směřuje jenom k tomu, aby učinila naši víru pevnější, odhodlanější a více připravenou k činům, naši lásku ohnivější a upřímnější a naši křesťanskou povinnost plodnější: per Mariam ad Jesum — Marii k Ježíšovi.

Jan XXIII.

V Písmě svatém nenajdeme nic o cestě do vesmíru. Právě naopak : jak Boží rozkaz prvním lidem, aby vzdělávali zemi (Gn 1, 28), tak i Kristův příkaz apoštolům (Skt 1, 8 ; Mt 28, 19 ; Mk 16, 15) se týká výslovně země. My lidé máme naplnit zemi a podrobit si ji, a nést radostné poselství až na konec země ; na všechny lidi, tedy na obyvatele země, má skanout křestní očištná voda.

V Písmě ale ani nestojí nic o tom, že by člověk nikdy nesměl opustit svou domovskou planetu s pomocí technických vynálezů. Bible mluví jen o tom, co člověk musí vědět o svém vztahu k Bohu a k věčným statkům. Písmo přitom používá obrazů a podobností, které jsou vzaty ze životního prostředí autorů vedených Duchem svatým ; protože jsou zcela prosté a opravdu lidské, rozumíme těmto obrazům my nyní a budou jim rozumět též všechny budoucí generace. Skutečnost, že se nic o cestě do vesmíru nevyskytuje ani ve Starém, ani v Novém zákoně, dokazuje sice, že tato cesta není nutná k spáse člověka (ani ne k rozvoji jeho přirozené podstaty) ; církevní autority nemají však proto žádný důvod k tomu, aby zakázaly takové cesty na jiné planety anebo nějaká ještě odvážnější a vzdálenější pronikání do vesmíru. Jako technický pokrok vůbec nelze je z mravního nebo náboženského hlediska zamítnout. Ano, nic nebrání tomu, aby se jich nevyužilo : jimi přece člověk jen jde za touhou po vědění, kterou sám Bůh vložil do jeho duše.

Záleží ale na tom, jak se člověk dívá na cestu do vesmíru a co chce dokázat tím, že je možná a že ji lze uskutečnit. Rozumný a střízlivý badatel bude ji jistě považovat za prostředek k rozšíření našich vědomostí o tom, jak to ve vesmíru vypadá, a spokojí se tím. Bohužel, setkáváme se též s názory a očekáváními docela jinými ; připisují lidskému pronikání do vesmíru význam, který nikdy nemůže mít.

Nebezpečné cesty

Nechceme se ani zmiňovat o ubohém způsobu, kterým komunistický ateismus užívá sputníků a rakety jako tzv. důkazů proti existenci Boží. Tvrdit, že není Bůh, protože měřicí přístroje umělých satelitů neodhalily a nezaznamenaly nic takového, je něco tak naivního a hloupého, že se to odsuzuje samo. Ve svobodném světě se asi stěží najde nějaký popěrač Boha,

který by takový » důkaz « bral vážně. Je ale na Západě mnoho lidí, které pronikání do vesmíru vede na cesty mnohem nebezpečnější.

Sem patří především ti, kteří nechtějí poznat lidskou omezenost nebo si ji nechtějí přiznat. Nespokojují se tím, že se člověku s pomocí objevů přírodních věd a techniky daří skutečně neslýchané věci ; domnívají se, že člověk zmůže prostě všechno a že lidský pokrok nemá vůbec žádných hranic, že tedy bude pokračovat věčně do nekonečna. Cesta do vesmíru je pro ně potvrzením této jejich víry, která sice nemá v rozumu žádné opory, ale která se přece jen vydává za » vědeckou «. Cesta na ostatní planety nebo do jiných slunečních soustav — i o té už sní — je jim symbolem, » velkým znamením «, že člověk dovede překročit všechny domnělé hranice své moci, a tak je odstranit.

Všechno lidské má hranice

Kdo ale popře hranice lidských schopností, ten popírá též nedokonalost člověka, popírá, že člověk potřebuje vykoupení někým jiným, v našem případě Kristem. A kdo hlásá, že moc člověka je nekonečná, žádá pro něho samu božskou vlastnost. Fanatické přesvědčení o nekonečném technickém pokroku se prozrazuje jako pseudonáboženství už netrpělivostí, s kterou se směje těm, kdo smýšlejí jinak, jako hlupákům, zpátečníkům a zatemněncům. Prý je nepřitelem techniky a pokroku, tedy lidstva, kdokoliv připomíná druhým, že všechno lidské má hranice. Toto přesvědčení je projev vyvyšování sebe, projev onoho » chtít být jako Bůh «, kterým se provinili zpupní andělé a první pár lidí, když podlehl dáblskému pokušení. Je to vzpurné setrvávání u dědičného hříchu, jakoby jeho opakování — a křesťan se dívá na takovou duchovní pýchu s pocitem hrůzy a s předtuchou hrozící katastrofy.

Jistě lidé, kteří připisují cestě do vesmíru tento význam, neřeknou to otevřeně. Přesto však je to viditelný podklad tolika výroků, jejichž neuvážené nadšení by se jinak těžko dalo pochopit. Dokonce i přistání sovětské rakety na Měsíci zdravili někteří na Západě s tak velkým nadšením, že pro ně máme jen jedno vysvětlení : událost znamenala vychvalovatelům techniky první předzvěst, že se člověk osvobodil ze zajetí země — tedy první znamení sebevykoupení člověka cestou do vesmíru. K

sebevyvýšení člověka proti božské síle, k » hybris «, patří zaslepenost, to věděli už staří Řekové: kdo propadne této pyšce, ztrácí správnou míru, aby dovedl srovnat svou sílu se silou Boží. Svou nepatrnost považuje za nekonečnost, a proto si neuvědomuje podle pozemských měřítek, co je opravdu velké a co ne. Proto si leckdo namlouval, že s vítězstvím nad jednou, podle kosmických měřítek téměř nekonečně mikroskopickou vzdáleností mezi Zemí a Měsícem, máme už otevřen přístup ke všem dálkám a hloubkám vesmíru. Toto nadšení je zrádné; prozrazuje, že vychází z jakéhosi falešného » náboženství «, které u některých lidí vyvolala cesta do vesmíru.

Evangelium není vyvráceno

Jiní zase skládají do proniknutí do vesmíru jiné naděje. Nepřátelé křesťanství, skeptikové a nevěřící se těší, že výsledky průzkumu vesmíru, a především oběžnic jiných sluncí, jiných stálic kromě našeho hvězdného systému a mléčné dráhy, vyvrátí tvrzení evangelia. Domnívají se, že už mohou předpovědět, že se tam setkáme s živými bytostmi, které se vyrovnají duševně i technikou lidem, ano i s bytostmi, které člověka předčí po všech stránkách — ale které nikdy neslyšely o Kristu a o prorocích. Tím však padne, říkají, nárok křesťanského náboženství na absolutní pravdu a na všeobecnou platnost. Dokázalo by se, že je to náboženství jen pro lidi, pro bytosti, které nejsou korunou vesmíru, ano, které nemají ani první místo v přirozených darech.

Je pravda, že otázka, zda na jiných planetách jsou též živé bytosti, znepokojuje i věřící křesťany, třebas není skoro žádná pravděpodobnost, že je najdeme v našem slunečním systému, a třebas přechod do gravitačního a rotačního pole jiné stálice leží ve velmi daleké vzdálenosti, je-li to vůbec v moci člověka. Než už jen pomyslení, že by mohly existovat jiné živé bytosti, podobné nám, klade opravdu nejednu otázku pro naši víru.

Musíme varovat před náklonností oddávat se přílišným snům. Hloubku stvoření nelze měřit. Naše obrazotvornost nikdy nedosáhne tvůrčích myšlenek Božích a nikdy nedomyslí, co všechno by bylo možné stvořit. Vždyť ani nedovedeme s jistotou předpovědět, čeho všeho je schopen člověk. Nikdo si nedovedl ani představit nástěnné malby Michelangelovy nebo Beethovovy symfonie, dříve než tito umělci je skutečně vytvořili. A naši předkové neměli ani tušení o tryskových letadlech a o rozbíjení atomů. Pře-

mýšlet tedy o tom, jak vypadají živé bytosti mimo naši zemi, má omezený význam.

Jedno by měl mít každý katolík stále před očima: že totiž otázka, zda Země, zda člověk skutečně, to je geometricky, leží ve středu vesmíru, nemá zcela nic společného s náboženstvím. Kvantity, tedy masy a vzdálenosti, nemají význam pro duchovní skutečnosti; duch je něco vyššího. Když Bůh existuje a je duch, pak jsou úplně vedlejší velikostní poměry světa, v kterém on zjevuje sebe, a tím i věčnou pravdu. Právě naopak: všemohoucí Bůh, jak píše svatý Pavel, ukazuje svou sílu ve slabosti; k tomu, aby něco o sobě zjevil, volí si slabý, nenápadný a nedokonalý nástroj: malý židovský národ, politicky, mocensky a kulturně málo významný, zapadlou vesnici Nazaret a Betlém, zchudlé potomky Davidovy, prostého, nevzdělaného tesaře. Proč by si tedy — kdo ví — Bůh nemohl mezi nekonečnými možnostmi vesmíru zvolit lidi naší Země právě proto, že snad mezi živými bytostmi ostatních hvězd jsou nepatrní v technické moci a hmotném bohatství, ano že jsou dokonce po těchto stránkách na posledním místě? Víra katolíka se proto neotřese ani když se snad setká s bytostmi z jiné planety, které jsou třeba po vnější stránce vyšší, anebo dokonce obdařené obrovskou silou a schopnostmi. Jen člověka nevěřícího nebo člověka slabé víry něco takového by přivedlo do hysterického strachu.

Člověk a vesmír

Člověk je středem stvořeného vesmíru ne svou přirozenou silou, ani ne svým věděním, ani ne technickou dovedností; o tuto slávu se s ním snad mohou přít obyvatelé jiných planet. Stal se středem vesmíru, protože trojjediný Bůh určil naši zemi a lidstvo za dějiště, na kterém se druhá božská osoba zjevila v těle a na kterém bylo vykonáno vykoupení padlého tvorstva. Je málo pravděpodobné, že by se vtělení a vykoupení opakovalo též na jiných družicích Slunce. Theologové obecně míní, že se vykoupení událo jen jedenkrát. Svatý Pavel v listě Kolosanům výslovně praví, že Kristus je vzor, podle kterého všechno bylo stvořeno, skrze něj a kvůli němu, že všechno trvá dále jen skrze něho a že skrze něj všechno bylo s Otcem usmířeno (1, 16-20). Před Ježíšovou důstojností, tak čteme v listě Filippanům, musí pokleknout každé koleno na nebi, na zemi i v podsvětí (2, 10) — tedy všechny bytosti, které Bůh stvořil. Tato svrchovanost Kristovy moci a pak usmíření jeho krví nesou s sebou, že všechny bytosti ve vesmíru, aťsi jsou jakéhokoliv druhu a ať žijí na kterékoliv

planetě, nějakým způsobem jsou zaměřeny ke Kristu a jemu jsou podřízeny, i když o tom výslovně nevědí. Není ale naší povinností sdělit jim znalost o tom. V Kristově evangeliu neslyšíme o žádném misijním poslání, které by se vztahovalo na ně. Rozkaz křtít končí hranicemi Země. Nevíme, zdali Bůh nevyvolil jiný způsob, jak jim oznámit zvěst o svém zjevení na Zemi, na jednom místě ve světě hvězd. Nemůžeme to ani tvrdit, ani to popřít.

Hvězdné bytosti, nám cizí, mohou vypadat

jakkoliv. Ať už je »objevíme« my, anebo ony objeví nás, — i to je stejně myslitelné — nic z toho nezmění na skutečnosti, že Kristus je hlava vesmíru. V ničem to neubírá síle a platnosti křesťanského zjevení, které se stalo údělem nás, pozemských lidí. Toto přesvědčení je nezdolatelným základem. Dává nám též všechna kritéria, abychom si vytvořili úsudek o tom, jak se to má s vykoupením a spásou případných obyvatel jiných hvězd, dá-li nám snad Bůh se s nimi jednou setkat.

JAN ČEP

DUCH DĚTSTVÍ

Dětství je pro mnoho, ba snad pro většinu lidí něčím víc než pouhým začátkem fyzického života, ba mnohem víc než začátkem osobního vědomí, souvislé paměti. Je to místo v čase — a zároveň často určité místo na zemi — které nosím ustavičně s sebou, které je jaksi jádrem a zdrojem mé bytosti. Vím, že bylo přítomno ve všech okamžicích mého života; že jsem v jistém smyslu ustavičně oním chlapcem, který se díval na oblohu skrze větve rodné zahrady, chodil po pěšinách mezi vysokým obilím v květu, slyšel zvonit poledne a klekání z věže farního kostela; kterému se vzdouvalo srdce radostí bez příčiny, ale také se občas svíralo pocity opačnými, o kterých tenkrát ještě nevěděl, že se jim říká úzkost.

Nemusím se vracet do svého dětství ani v prostoru ani v čase; mám je stále s sebou, i když vím, že v jistém smyslu pro mne uplynulo nenávratně a navždy. Obojí zkušenost je ve mně, a obojí je stejně pravdivá. Nemohu se stát po druhé fyzicky ani duševně dítětem, ale dětství pro mne není jenom pouhou vzpomínkou, sentimentální modloslužbou, zpětným únikem do ztraceného ráje. Moje dětství je v jistém smyslu právě tak přede mnou jako za mnou. Moje dětství — to jsem já, to jsem už já.

To zdaleka neznamená, že by nám bylo fyzickým dětstvím dáno všechno naráz, a jednou provždy. Ztratí nenávratně své dětství ten, kdo se mu zpronevá, kdo promrhá nebo udusí bohatství v něm obsažené, byť v stavu jaksi začátečním a zárodečném. Zachraňuji a rozmnožuji toto bohatství jenom úsilím každého dne, celého života. Zní to paradoxně — ale zachovám si své dětství jenom do té míry, pokud se stanu v plném smyslu člověkem dospělým.

Je ovšem pravda, že dětství všech lidí nebylo stejné, že je v něm tolik rozmanitosti a rozdílů jako mezi jednotlivými lidskými osudy. Nemyslíme tak

ani na rozdíl mezi dětstvím tak zvaným šťastným a nešťastným. Možno říci, že každé dětství je zároveň šťastné i nešťastné. Padají do jeho světa stíny ze života dospělých — z jejich starostí, nedorozumění a hádek. I děti obklopené péčí a láskou znají pocit samoty — předzvěst tolika samot a úzkostí budoucích. Dospělí se přese všecku lásku a dobrou vůli nedovedou vždycky a nemohou zcela vmyslet do světa dětí, a stojí často bolestně překvapení a bezmocni nad slzami, jejichž pramen jim zůstává nepřístupný a záhadný.

Tím spíše lze nazvat nešťastným takové dětství, které uplynulo v nelásce, skoro nebo úplně bez rodičů nebo příbuzných, uprostřed bídy hmotné a mravní. Jak nepochopit, že po něm zůstanou navždycky tragické jizvy v životě i v tváři člověka dospělého, že po něm dostane celý budoucí život a celý svět jisté perspektivy, zborcenou podobu? Jak se divit, že jistí lidé nechtějí myslet na své dětství, že o něm nechtějí mluvit, že je škrtají ze svého života — ba že dokonce popírají, že by jím byli nějak poznamenáni, ať v dobrém nebo ve zlém? Že popírají, že by v něm byli zakořeněni — jako nejsou zdánlivě zakořeněni v žádném místě na zemi?

Těžko si představit tuto zkušenost, která není naší, ale musíme připustit, že takové případy jsou možné, a že je jich třeba mnoho. Je však pravděpodobné, že taková tvrzení bývají někdy znetvořena hořkostí, že jsou víc ve slovech než v opravdové skutečnosti. Jsme náchylni k domněnce, že i pod povrchem tvrdým a bezútěšným teče pramének čisté vody, že i z podmraceného nebe vytryskl někdy paprsek oblažujícího světla. Že je tomu podobně jako s rodným krajem: i ti, kteří ho neměli, potkali jednou jiný kraj, který přijali za svůj, do kterého umístili své nejtajnější sny — anebo našli opět kraj, který jednou odvrhli, nebo z kterého byli vyhnáni.

Bud' jak bud', dětství není ani pro ty nejšťastnější privilegovanou zahrádkou, kterou v sobě nosíme jako klenot nebo drahocennou památku, a která je zasazena do nehybného času. Čas se nezastavil pro nikoho z nás, nezastavuje se nikdy, nikdy a pro nikoho se nevrací. Čas existuje, existují vzdálenosti v čase, jako existují vzdálenosti v místě, v každém lidském životě jako v lidských dějinách. Nemohu zabránit, aby události, které jsem jednou prožil, nebyly událostmi navždy minulými. Žádné období, žádná situace lidských dějin, ba žádná situace lidského ducha se neopakuje a nemůže opakovat v stejné podobě, za stejných podmínek. Jsou chvíle, kdy si tuto skutečnost uvědomuji naléhavěji, kdy se mi najednou zjeví uplynulý čas jako nepřekročitelná pláň, jako nebetyčná zeď; kdy jsem v pokušení pokládat jej za něco ztraceného navždy. Někteří básníci dobře vyjádřili tuto závrť, která se dotýká samého zoulství. Stačí si připomenout našeho Máchu.

Avšak lidský čas není jenom nezadržitelným, nenávratným a marným plynutím. Není jenom látkou naší paměti trpné a tak často selhávající; je zároveň látkou a dějištěm našeho činného ducha, naší vůle, naší naděje. Vyvíjí se v něm a zraje

nejenom náš osobní život, ale osud celého lidského rodu až k svému tajemnému naplnění. Zdá-li se nám často živlem odlučujícím a odcizujícím, je zároveň živlem spojujícím, v kterém obcují živí s mrtvými. Myšlenka a dílo minulých pokolení, jejich duchovní zkušenost nejsou pro nás zbaveny všeho života a smyslu; jsme schopni podílet se s nimi o ně, jsou částí naší vlastní zkušenosti. A odvážili bychom se naopak říci, že se naše vlastní zkušenost jakýmsi tajemným způsobem vrací k nim, že ji obohacuje, že se s ní snoubí.

Lidský čas není jenom čas fyzický; neztrácí se a nenastavuje jako míle a kilometry pozemských vzdáleností. To, co je a bude, je organicky příbuzné s tím, co bylo.

Tak ani naše dětství není něčím odděleným a nehybným. Setkáváme se s chlapcem, kterým jsme byli kdysi, v ústředním místě a v každém okamžiku svého vědomí, srovnáváme s ním své naděje a své porážky. Byl by se chtěl stát tím, kým jsme se stali — nebo jsme ho v něčem zklamali? Můžeme se mu podívat přímo do očí? Budeme s ním jednou moci vejít » do domu otcovského«, jehož byl náš pozemský domov jenom slibem a obrazem?

Kapitoly o svátostech

ALEXANDER HEIDLER

SVATÉ POMAZÁNÍ NEMOCNÝCH

O málokteré svátosti koľuje tolik předsudků jako o svatém pomazání nemocných. Výraz »poslední pomazání«, běžný ve starších katechismech, sváděl k názoru, že tato svátost je ustanovena jen pro sám okamžik smrti. Odtud nebylo daleko k představě, že kdo ji přijme, musí zemřít; nebo aspoň k obavám, že se nemocný smrtelně poleká a ztratí všechnu odvahu k zápasu s nemocí, jakmile se mu o této svátosti třeba jen zmíníme. Z těchto postojů pak plynulo a plyne odkládání svatého pomazání a celého zaopatření nemocného svatými svátostmi až na poslední chvíli, kdy je nemocný často už v bezvědomí, nebo úplné zanedbávání tohoto důležitého prostředku spásy.

Zadívejme se na tyto věci ve světle víry! Celá naše věčnost závisí na tom, v jakém stavu, s jakým zásadním zaměřením naše duše opustí tělo ve chvíli smrti. Bude-li zaměřena k Bohu a posvěcena jeho milostí, dosáhne dříve nebo později Boha ve věčné blaženosti. Bude-li odvrácena od Boha a poskvrněna smrtelným hříchem, nikdy už Boha nedosáhne a tak propadne

nikdy nekončícímu utrpení! Abychom zemřeli v milosti Boží, máme v ní stále žít. Ale zároveň musíme počítat se svou lidskou křehkostí a proto v nebezpečí života znovu zvláště usilovat o usmíření s Bohem. Čím dříve to uděláme, tím lépe. Jestliže potom nebezpečí pomine, znamená to, že nám Bůh ve své otcovské lásce dal citelné napomenutí a teď nám dává příležitost dělat ještě na zemi dobrým životem pokání za minulé hříchy. Myšlenka na smrt nás tedy nemá vést k odkládání svátostí, nýbrž k jejich přijetí, dokud je čas a dokud jsme schopni se na ně pořádně připravit. Po této stránce je ostatně přípravou na smrt spíše svátost pokání než samo pomazání nemocných, i když i ono přináší zvláštní posilu pro smrtelný zápas a může duši očistit od hříchů. — Základní účel svátosti pomazání nemocných je ale všeobecně duchovní pomoc v těžké nemoci, pomoc, která se může projevit i ve zlepšení tělesného stavu. Tak se o této svátosti mluví v Písmu svatém, tak ho chápe i Církev ve své liturgii; vždyť většina modliteb při udělování této svátosti se obrací

k Bohu s prosbou o uzdravení nemocného! Jde tu prostě o svátost, ve které se Kristus, podobně jako už za svého pozemského života, s láskou sklání k svému těžce nemocnému učedníkovi a dává mu pomoc, které právě tento nemocný potřebuje. To může být odpuštění hříchů, tělesné uzdravení, útěcha v delší nemoci, síla ve smrtelném boji a dobrá smrt. Bůh sám nejlépe ví, co tomu nebo onomu nemocnému pro jeho spásu nejvíc prospěje, a čeho proto v této chvíli nejvíc potřebuje. Také svátostné znamení, mazání olejem, naznačuje uzdravení — byla to běžná léčebná metoda — i když tu musíme myslet víc na uzdravení duše než těla.

V bibli se této svátosti týká několik vět v závěru listu apoštola Jakuba: »Je mezi vámi někdo nemocný? Ať si zavolá některého z představených církevní obce, aby se nad ním modlil a mazal ho olejem ve jménu Páně. A modlitba plná víry způsobí, že se tomu nemocnému udělá dobře, Pán mu dá sílu, aby mohl vstát, a jestliže by měl na sobě hříchy, budou mu odpuštěny« (Jak. 5, 14-15). Z důrazu na představené církevní obce (není to právo kteréhokoli bratra), dále ze skutečnosti, že se to děje »ve jménu Páně« (Kristově), a zvláště na odpuštění hříchů je zde zřejmé, že tu nejde o pouhou soukromou modlitbu za uzdravení, ani o pouhý výkon hmotně zázračné moci, kterou byli namnoze vybaveni první hlasatelé Kristovy radostné zvěsti, ale opravdu o svátost, o působivé znamení Boží milosti. Že to dělají apoštolové a jejich přímí žáci, a to ve jménu Kristově, z jeho moci a pověření, to je doklad o tom, že tuto svátost ustanovil Kristus. A tak to také v dalších dobách konala a chápala Církev, vedena v těchto otázkách neomylným světlem Ducha svatého. Je to typický příklad, jak nám církevní tradice, ústní podání, často vtělené do bohoslužebného řádu, přesněji a podrobněji vykládá pravdu, v bibli naznačenou.

Z těchto zásadních předpokladů plynou praktické důsledky pro udělování a přijímání této svátosti. Uděluje ji kněz. Přijmout ji může a má každý katolický křesťan, který se nemocí, nehodou nebo stářím octl v nebezpečí života. To platí i o dětech, které již mají užívání rozumu. Během jedné nemoci se svaté pomazání opakuje jen tehdy, došlo-li ke značnému zlepšení a nyní nastalo nové nebezpečí. — Kdo přijímá tuto svátost, má litovat svých hříchů, a to litostí nadpřirozenou, aspoň nedokonalou. Je-li to možné, má se před přijetím sv. pomazání vyzpovídat a přijmout svátostné rozhřešení. Není-li to možné, působí odpuštění hříchů samo svaté pomazání. Vždy máme tuto svátost přijí-

Předseda Evropského výboru CML dr. Karel Schwarzenberg při projevu na slavnostní akademii v Rohru (viz str. 186).

mat s důvěrou v Krista, vítěze nad nemocí a smrtí. On nám v ní přichází na pomoc a obrací i nemoc k naší spáse.

Ze všeho, co jsme si řekli, je zřejmé, že nemocný si má co možná sám dát zavolat kněze, a to včas, aby mohl svaté pomazání, a také svátost pokání a svátost oltářní přijmout při plném vědomí. Jeho příbuzní a přátelé mu přitom mají ochotně pomoci.

Při udělování této svátosti kněz maže nemocného posvěceným olejem na orgánech pěti smyslů, na očích, uších, nosu, ústech, a rukou (popř. i nohou), a přitom se modlí: »Tímto svatým pomazáním a pro své laskavé milosrdenství ti Pán odpust, v čem jsi zhřešil zrakem (sluchem atd.). Amen.« V nouzi stačí jedno pomazání na čele.

Účinky této svátosti můžeme shrnout takto: Skrze sv. pomazání Kristus přináší nemocnému svou spásu. Posiluje ho, aby ve svém utrpení nepropadl malomyslnosti, ale aby je snášel trpělivě a odevzdaně. Odpouští mu hříchy a tresty. I těžké hříchy, kterých lituje, mu odpouští, nemůže-li se již zpovídat. Často Kristus přináší nemocnému úlevu v nemoci, někdy uzdravení, je-li to užitečné pro jeho spásu. Je-li vůle Boží, aby nemocný odešel na věčnost, posiluje ho Kristus v poslední hodince.

Člověk převyšuje zvíře slovem; ale mlčením převyšuje sám sebe.
Masson

OLYMPIJŠTÍ ZÁVODNÍCI U SV. OTCĚ

Kéž by se toto dnešní setkání, které vyvolává v myslí tolik vzpomínek, dotklo vašeho srdce, tak aby každý z vás pojal to nejvyšší mínění o důstojnosti závodníka a lépe porozuměl tajemnému duchovnímu hlasu města Říma.

Jistě nemůžeme přát vítězství ani jednotlivým národům ani jednotlivým závodníkům. Nechtějí ti nejzdatnější! Nic však nebrání, abychom neprojevíli přání, aby nastávající závody byly všem ku prospěchu a abyste z nich všichni měli co největší užitek.

Jsmo přesvědčeni, že při olympijských hrách budete příkladem zdravého závodění, prostého jakékoliv závisti a nevrzivosti. Dáte najevo vnitřní klid, rozvahu, vytrvalost a neztratíte humor. Při vítězství budete skromní; nebude-li vám štěstěna přát, klidní. Prokážete se opravdovými atléty a před tisíci diváků potvrdíte pravdivost onoho výroku: » Mens sana in corpore sano — Zdravý duch ve zdravém těle «.

Dříve než se s vámi rozloučíme, dovolte, abychom vám připomněli vznešený úkol, který nebesvěřilo Římu at už pro dějiny lidstva nebo pro náboženství. Podivuhodným úralkem Boží prozřetelnosti Řím se stal hlavním městem říše, která hleděla spojit jedním svazkem kultury a jednoty nejen národy kolem Středozemního moře, ale též ty, které žily v nejvzdálenějších krajích.

Tato skutečnost způsobila velkou snadnost ve vzájemných stycích mezi národy a spojila je jednou řečí. Z rozhodnutí Božího způsobila dále, že se město Řím stalo středem křesťanského náboženství. A Řím přijal toto vznešené poslání, po staletí usiloval a též nyní ze všech sil usiluje šířit u všech národů drahocenné statky věčné spásy, lásky a pokoje.

Návštěvník, byť jen poněkud pozorný, uvidí v Římě mnoho památných míst a památek ze starověku, které potvrzují pravdivost našich slov. Lidem šlechtným neunikne jejich mocný hlas. Pokorný Petrův nástupce, který k vám nyní mluví, vás snažně žádá, abyste popřáli sluchu tomuto hlasu.

Sv. Otec přijal vedoucí národních olympijských výborů ještě jednou ve zvláštní audienci v Castel Gandolfo. Podle oficiálního seznamu účastníků byl tam i zástupce ČSR, ale ne Sovětského svazu. Po oficiální audienci sv. Otec provedl své hosty vilou až na terasu, odkud je krásný výhled na Albánské jezero, dějiště veslařských a kanoistických závodů.

Předpisy moderních olympijských her dovolují, aby se při zahájení konala i krátká náboženská slavnost. Bylo víc jak samozřejmé, že organizátoři a účastníci XVII. her, konaných v Římě, si přáli spojit tuto slavnost s návštěvou ve Vatikáně, u nástupce sv. Pia X., který r. 1905 ujišťoval obnovitele her barona de Coubertina, že je i jeho upřímnou touhou, aby se hry r. 1908 konaly v Římě. Plných dvaapadesát let musel Řím čekat na tuto česť.

24. srpna, v předvečer zahájení her, došlo k setkání všech účastníků s Janem XXIII. Audience se konala na náměstí před basilikou sv. Petra, zaplněném jako o nejslavnostnějších příležitostech. Na vyhrazených místech byli členové mezinárodního a národních olympijských výborů a na 4 000 závodníků, mj. 10 Rusů a Poláci skoro všichni; nikdo z Bulharska, Rumunska, ČSR a Východního Německa (» neodpovídá to našemu smýšlení účastnit se takových představení«, řekl prý jeden z vedoucích). Je ale možné, že někteří z těchto zemí byli mezi diváky.

Jménem všech přítomných pozdravil sv. Otec latinsky předseda přípravného výboru italský ministr Andreotti. Pak se ujal slova sv. Otec, též latinsky: přivítal ve Vatikáně účastníky her, přál všem bez rozdílu hodně zdaru, poukázal na význam zdravého tělocviku a sportovních závodů a konečně vybízel přítomné, aby bedlivě naslouchali hlasu, který promlouvá z římských památek. Obsah řeči byl přečten ve čtrnácti řečech, též rusky, arabsky, čínsky a japonsky. Svatému Otci byli představeni všichni členové mezinárodního a národních olympijských výborů. Šest závodníků představujících všech pět světadílů — z Itálie, Venezuely, Indie, Libérie a Nového Zélandu — odevzdali Janu XXIII. dary: umělecky napsanou latinskou báseň složenou k římským olympijským hrám a stříbrnou sošku sv. Jana Boska, poslední to dílo italského sochaře Petra Canoniky.

Svatý Otec se vrací středem závodníků do vatikánského paláce.

rozhledy

KONGO — BÁZE KOMUNISMU V AFRICE?

1. července Belgické Kongo vyhlásilo svou nezávislost. Až příliš brzy se ukázalo, že země nebyla připravena ujmout se řízení vlastních věcí. Vedoucí Konga, a zvl. 34letý ministerský předseda Patrice Lumumba — bývalý poštovní úředník, propuštěný a trestaný pro falšování šeků — přivedli svou vlast, rozlohou větší než celá západní Evropa, do chaosu, který trvá dosud a který ani vojska OSN nedovedou zvládnout.

Velkou, podle některých příliš velkou odpovědnost si na sebe vzala Belgie v Kongu. Leopold II. neměl žádné špatné úmysly, když r. 1876 založil » Bruselskou zeměpisnou konferenci« pro průzkum a kolonialisaci konžské oblasti. Kongo tehdy bylo eldorádem arabských lovců na otroky. Nemoci a vlhko decimovalo kmeny, kojenecká úmrtnost dosahovala 90%, průměrný věk byl sotva 25 let. Tomu všemu Konference měla učinit konec. Měla odhalit neznámé kraje na jih od řeky Konga a jejich bohatství a přinést černochům » požehnání civilisace«. Z Konference povstal » Mezinárodní spolek pro výzkum a civilisaci střední Afriky«. Berlínská konference r. 1884 jej pověřila osvobozením a civilizováním Konga a tím mu dala svrchovaná práva nad zemí. Leopold II. se stal téhož roku konžským králem; r. 1908 Kongo připadlo Belgii.

Od té doby Belgičané vykonali v Kongu mnoho. Za dva roky byl učiněn konec honbě na otroky. Malaria ustupovala, v některých oblastech z 90% na 10%, jinde úplně vymizela. V letech 1930-1957 poklesly případy spavé nemoci z 1,2% na 0,025%. Nových léků bylo úspěšně použito v boji proti malomocenství. Kongo mělo v den vyhlášení nezávislosti 2 700 nemocnic. Přírůstek obyvatelstva stoupl z 6,5% roku 1931 na 12,8% r. 1953. Miliony hektarů obdělávané půdy je v rukou domácího obyvatelstva. Na 30 000 školách se dostává vzdělání 1,8 milionu žáků. V některých krajích — jako v Katanze — prakticky neexistuje analfabetismus.

Kongo se ukázalo velmi bohatou zemí. Dnes kryje jednu třetinu veškeré světové produkce palmového jolee, vede v dodávání kobaltu a diamantů, stojí na 4. místě v produkci mědi a cínu. Uran z Katangy se do července dovážel letecky do USA. Katanga s hlavním městem Elisabethville patří k nejlépe průmyslově vyvinutým oblastem Afriky.

Belgie se tedy může dívat s hrdostí na svůj civilizační výkon v zemi 75krát větší než je sama. Bohužel se dopustila též velkých chyb:

V Kongu sice neexistovaly zákony o rasovém odlučování, přece ale v praktickém životě se vytvořily hluboké bariéry mezi černým a bílým obyvatelstvem. Podobně jako v jiných afrických zemích existovaly dvě platové stupnice: pro Evropany a pro Afričany.

Víc než jiní kolonialisté si Belgie počínala v Kongu s jistým paternalismem, a nepostarala se o dostatečný počet konžských vzdělanců. Kdežto Francouzi a Angličané vábili každého více nadanějšího středoškoláka z kolonií do své mateřské země — snad v naději, že z něho udělají přesvědčeného » svého« vlastence — Belgičané chtěli postavit celý výchovný systém pro Konžany v Kongu samém. Vytvořili velkou síť

škol prvního stupně — z velké většiny byly v rukou katolických misionářů. Až r. 1948 byly otevřeny první vyšší školy, a teprve 1956 vstoupili první maturanti na nové university v Leopoldville — odbočka katolické university v Lovani — a v Elisabethville. V červnu je navštěvovalo 500 studentů. Kongo tedy nemá svou inteligenci — dodnes dokončilo studia na universitě sedm studentů; Kongo má jen polo-vzdělance, » evolué«, kteří dokončili obecnou školu a pak něco málo víc. President Kasavubu a většina ministrů a velvyslanců jsou bývalí učitelé a podřadní úředníci, kteří si neuvědomují, jak velkou odpovědnost nesou. Někteří z nich navštívili též » socialistické« země, a nijak se netají sympatiemi vůči komunismu. A komunisté toho využívají: Ministerský předseda zemské vlády Kasai si stěžoval pres. de Gaullovi, že velitelé konžského vojska, které přepadlo jeho zemi, jsou z ČSR a že SSSR v bednách prý s lékařským a sanitním materiálem dovážel do Konga zbraně a vysílačky. V nejbližších dnech můžeme čekat vpád konžského vojska do Katangy; jejím bohatstvím chce Lumumba doplnit prázdné pokladny ústřední vlády. V krvavých bojích zahynulo mnoho tisíc místního obyvatelstva, a jen přítomnost belgického vojska a posádky OSN brání otevřené občanské válce.

Za nepokojů utrpěla velké škody též katolická Církev. Pius XII. nazval misie v Kongu » chloubou belgických misionářů«. A právem.

V den vyhlášení samostatnosti pracovalo v Kongu 6 833 kněží, sester a bratří laiků. Řídili nesčetné školy, od mateřských až po universitu Lovanium, nemocnice, útulky pro malomocné, řemeslnické školy atd.

Sest olympijských závodníků přistupuje k sv. Otci, aby mu odevzdali dary.

V Kongu pracovala proslulá sestra Lukáška z knihy Kateřiny Hulmové »Život jedné řeholní sestry«. Z 15 milionů obyvatel je víc jak třetina katolíků. Církev má na 500 domácích kněží a 5 biskupů. V seminářích se připravuje na kněžství dalších 3 000 bohoslovců. Minulý prosinec Jan XXIII. učinil z Konga-misie normální církevní oblasti, a v den prohlášení nezávislosti se rozhlasem obrátil ke konžským katolíkům a misionářům a blahopřál jim k jejich úspěchům.

Této slibné práci zasadily těžkou, doufejme ne smrtelnou ránu události po 1. červenci. Misionáři jsou běloši, z velké části Belgičané, proti nim se tedy velmi často obrátilo rozvášněné obyvatelstvo. A někteří se stali obětmi hrubého násilí. Nebylo ušetřeno ani řeholních sester; není divu, že větší počet jich opustilo Kongo. V městě Kimwula sestry na nátlak vojsk OSN opustily nemocnici, a nyní celý kraj se octl bez lékařské pomoci. Velké nebezpečí hrozí i školám. Podle výnosu vlády jen Konžané smí být řediteli škol a učit v nich; odkud ale vzít učitele, když ti nyní jsou poslanci a ministři?

Konžské obzory jsou zbarveny velmi černě a věští máloco dobrého. Nejbližší týdný asi přinesou rozřešení, které bude mít následky pro vývoj události též v ostatním světě.

P. O.

KATOLÍK DO BÍLÉHO DOMU? (II)

Delegáti shromáždění ze všech 50 států zvolili 13. července na předvolebním sjezdu americké Demokratické strany v Los Angeles Johna Kennedyho za svého kandidáta na úřad prezidenta Spojených států do listopadových voleb.

Senátor Kennedy, jemuž je 43 let, je katolík ze státu Massachussets. Když přijímal kandidaturu, zdůraznil tyto okolnosti: svůj mladý věk i svou víru. Pouze tři presidenti Spojených států byli mladší než on, a jediný nadějný katolický demokratický kandidát na úřad prezidenta Al Smith nedosáhl v roce 1928 dostatečný počet hlasů zčásti proto, že byl katolík.

Kandidát Kennedy otevřeně prohlásil, že jeho zvolení je důkazem demokratické vyspělosti strany, jejíž zástupci se nenechali zmásti předsudky proti jeho náboženskému přesvědčení, a ujistil je: »Prokázali jste důvěru v mé schopnosti rozhodovat svobodně a čestně, dodržovat ústavu i presidentský slib a odmítat jakýkoliv náboženský nátlak nebo náboženskou povinnost, jež by se přímo nebo nepřímo vměšovala v má rozhodnutí jako prezidenta v otázkách celonárodního významu ...«.

Tento projev byl určen i ostatním voličům, kteří právě ve sjezdových dnech byli svědky ojedinělých výpadů a poznámek o Kennedyho náboženství: Paní Eleanor Rooseveltová, vdova po zesnulém prezidentu, se snažila odvábit volební hlasy příslibené Kennedymu pro svého oblíbeného kandidáta Adlaie Stevensona, jehož dva pokusy dostat se přes demokratickou kandidátku do Bílého domu v letech 1952 a 1956 selhaly. Uváděla Kennedyho náboženskou příslušnost a věk jako nebezpečí volební porážky v listopadu. Také bývalý prezident Harry S. Truman vybuchl proti Kennedymu a sjezd v Los Angeles naprosto bojkotoval, poněvadž prý Kennedyho jmenování bylo předem určeno. Není však pochyb, že jeho téměř zoufalý pokus působit na delegáty a upoutat jejich pozornost na jiného kandidáta, byl u pana Trumana, jenž pochází z ostře protikatolického Jihu a je zedná-

řem 33. stupně, motivován zčásti nábožensky. (Teprve když na schůzce dne 20. srpna Kennedy požádal Trumana, aby se volebního boje zúčastnil a neodpíral straně svou cennou pomoc, změkkl 76letý politik a příslibil svou účast v kampani.) Ještě v době sjezdu proudily do Los Angeles protesty vytykající Kennedyho náboženství a žádající volbu »vhodnějšího« kandidáta. Mnoho z nich vyšlo z podnětu některých protestantských pastorů z jižních států.

John Kennedy — bostonský Ir

John Kennedy je milionářský syn multimilionářského otce Josefa Patrika Kennedyho, jehož předkové přišli s holýma rukama z Irska do Bostonu před více než sto lety po pověstné hladové epidémii. Josef Kennedy si umínil, že ze svých dětí nadělá milionáře, jakmile dospějí, a svůj slib splnil. Stejně pečlivě však plánoval i jejich vzdělání. Jeho manželka Růžena se jako zbožná katolička starala o náboženskou výchovu svých devíti dětí. Všechny dcery byly vzdělávány v katolických soukromých školách ve Spojených státech a Velké Británii. Pro syny však otec zvolil světské ústavy slavných jmen, a tak John opustil ve čtrnácti letech katolickou obecnou školu, pokračoval na soukromých vyšších učilištích, posléze na Harvardově universitě a na známé londýnské ekonomické škole, kde byl posluchačem pověstného socialistického teoretika a agnostika Harolda Laskiho.

Před druhou světovou válkou byl jeho otec jmenován prezidentem Franklinem Rooseveltem velvyslancem Spojených států v Londýně. Tam setrval s rodinou až do válečných let jako první Američan irského původu a katolík, který kdy zastával tento úřad. Několikaletý pobyt v Evropě značně obohatil rozhled tehdy dvacetiletého Johna. Jeho zájem se obrátil na mezinárodní politiku. V předvečer druhé světové války zcestoval východní a střední Evropu, navštívil v době Mnichova Moskvu, Berlín i Prahu, kde byl hostem amerických velvyslanců. Isolacionismus jeho otce, který z obav před Hitlerovou válečnou mašinerií chtěl za každou cenu udržet Spojené státy mimo válečnou vřavu, si posléze vynutil jeho resignaci. Je zajímavé, že jeho vlastní syn John nejen nesdílel jeho politiku, nýbrž ve své knize »Proč Anglie spala«, k níž načerpal látku za svých cest po Evropě, ji nepřímo [vyvrací.

Válečný hrdina

V roce 1943 se John zúčastnil v hodnosti námořního poručíka válečných operací na Šalomounských ostrovech a při jednom nočním poslání byl jeho hlídkový člun doslova rozříznut při srážce s japonským křižníkem. Svou chladnokrevností pomohl zachránit život devíti členům posádky. Šest dní strávili na korálovém ostrůvku ohroženém japonským loďstvem, než se americký člun mohl pokusit o úspěšnou záchranu.

Tehdy se John Kennedy stal válečným hrdinou, utrpěl však vážné zranění, jež se znažil utajit, aby mohl zůstat v aktivní službě. Jeho stav se však natolik zhoršil, že většinu roku 1944 strávil v nemocnici a ještě v roce 1954 musel podstoupit několik vážných operací na páteři, jež nebyly nejúspěšnější a přivedly ho na okraj hrobu. Celá rodina se již shromáždila u jeho lůžka a on přijal svátosti umírajících. Z války si přinesl také malárii, jíž trpěl do roku 1949. K tomu byl zachráněn Addisonovou chorobou, jejíž následky se projevovaly až do nedávné doby.

Jeho zdravotní stav však byl prohlášen za dobrý, když jej mnozí jeho protivníci v presidentské kampani uváděli v pochybnost. Rodina Kennedyho však byla několikrát navštívena i jinými tragédiemi. Ve válce zahynul starší bratr Johnův Josef a manžel jeho sestry, která rovněž tragicky zahynula nedlouho potom. Johnova sestra Rosemary žije v sanatoriu jako oběť dosud nevyléčitelné mozkové choroby. Její osud pohnul jejího otce k založení nadace v roce 1948, jíž se financují nemocnice a domovy pro pacienty postižené toutž chorobou. Za dvanáct let nadace rozdělila přes 13 a půl milionů dolarů. Další deset milionů věnoval na financování vědeckého výzkumu, který by zjistil původ a našel lék pro tuto nemoc.

Politik

John Kennedy vstoupil na politickou dráhu na konci druhé světové války. Nejprve byl zvolen jako poslanec za Východní Boston, kde hravě porazil šest protikandidátů. Svou poslaneckou přísahu složil v témže okamžiku jako Richard Nixon, tehdy také nově zvolený poslanec z Kalifornie. V roce 1952 kandidoval do senátu a porazil Henryho Cabota Lodge, nynějšího zástupce Spojených států ve Spojených národech, jehož děd téhož jména naopak zvítězil r. 1916 v boji o totéž poslanecké křeslo nad dědem Johna Kennedyho. Henry Cabot Lodge, jak známo, kandiduje nyní na úřad vicepresidenta za Republikánskou stranu. John Kennedy kandidoval na týž úřad jako demokrat již r. 1956, ale tehdy nezískal od své strany jmenování. Za svého působení v Kongresu Spojených států patnáct let nikdy sice nenavrhl důležitý zákon, avšak svou činností a hlavně svou knihou »Profiles In Courage« v roce 1956 si získal pověst energického a státnícky si počínajícího zákonodárce.

Proslul také jako zapřisáhlý nepřítel korupce v odborových organizacích. Jeho názory bývají často ztožňovány s bojovným postojem jeho mladšího bratra Roberta, známého z televizních přenosů vyšetřování odborových předáků podezřelých z korupce před McClellanovým senátním výborem, jehož byl poradcem.

Kennedyho kampaň

Nejen Robert Kennedy, nýbrž i ostatní bratři a sestry senátora Johna, ba i jeho matka, se účastnili předvolební kampaň pro získání jmenování na úřad prezidenta. Celá rodina stmelena minulými tragédiemi a léty společného života je si tak blízká, že záležitost jednoho je záležitostí všech.

Všeobecně se má za to — a netajili se s tím ani předáci Republikánské strany — že jeho volební kampaň byla jednou z nejlépe organizovaných a nejúčinnějších, jaké kdy Amerika poznala. K tomu ovšem nutno přičíst i dynamický magnetismus Johna Kennedyho, jímž přitahuje voliče, jeho železné odhodlání dosáhnout konečného cíle a nelitovat ani obětí, ani prostředků. Má však i jinou přednost, jež bývá obvykle před volbami zdůrazňována: jediný z letošních demokratických i republikánských kandidátů žije náboženským životem: kdykoliv tráví neděli ve Washingtoně, chodívá pravidelně s manželkou na mši svatou do farního kostela Nejsvětější Trojice.

Žádný jiný kandidát nechodí do kostela pravidelně: je známo, že nynější vicepresident Richard Nixon je příslušníkem puritánské pacifistické sekty kvakerů, ale teprve v poslední době se objevuje se svou ženou v metodistickém kostele. Po republikánském zasedání

v Chicagu se v denním tisku objevila fotografie vzatá v neděli před touto washingtonskou modlitebnou s pastorem a Nixonovou rodinou, zřejmě proto, že se o pevnosti jeho náboženského přesvědčení vyskytl veřejné obavy. I o Eisenhowerovi se ví, že začal pravidelně v neděli chodit do kostela až po svém zvolení prezidentem. Do jaké míry však poslouží tato jinak vyhledávaná přednost katolickému kandidátu, ukáží teprve listopadové volby.

Naděje a očekávání

Úspěch senátora Kennedyho na sjezdu Demokratické strany nebyl náhodný. Je výsledkem mnoha činitelů, především jeho příjemného vystupování, jež mu zajistilo vítězství ve všech tzv. primárních volbách v různých státech, z nichž některé přímo, jiné nepřímo ovlivňují a zavazují delegáty na celostátním sjezdu Demokratické strany hlasovat pro toho nebo onoho kandidáta. Náhlé změny ve světové situaci zatlačily do pozadí náboženskou otázku a vedraly se neočekávaně do popředí: ať už to jsou hrozby sovětského napadení raketovou a atomickou válkou, komunistická základna na Kubě vzdálená pouhých 90 mil od břehů Spojených států, studentské komunisty organizované demonstrace v Japonsku, neklid v Jižní Americe, Africe a Asii. John Kennedy je tedy nyní úředně kandidátem své strany. To znamená, že za ním stojí mohutná organizace, jež má v úmyslu dosáhnout volebního vítězství a odrazit i útoky, jež by je mohly ohrozit. Kdyby zvolení Johna Kennedyho bylo beznadějně, jistě by ho strana nikdy nepostavila do svého čela.

Katolický prezident a laická morálka

Přes slavnostní ujišťování, že američtí katolíci neusilují o případnou jednotu Církve a státu, jež by směřovala k násilnému obrácení všech nekatolíků a k popření základních svobod, zajištěných ústavou, ve prospěch církevní diktatury v politickém životě, přece jejich postoj k různým palčivým celonárodním otázkám, jež nemají s tímto pomyslným cílem nic společného, musí být nekompromisní, jedná-li se o porušování zákonů Božích, i když by byl v naprostém rozporu s citěním veřejného mínění a je podáván jako důkaz nekalých úmyslů Církve. Tři z těchto sporných bodů, jež si našly cestičku i do volební kampaň, je problém katolického, tím však i ostatního soukromého školství, otázka plánované akce umělého a protipřirozeného omezování porodů, kterou většina nekatolíků ve Spojených státech považuje za jediný prostředek k omezení vzrůstu světové populace a tím k odstranění bídy ve světě, a konečně otázka velvyslance Spojených států u Vatikánu.

O tom ale až příště.

Jaroslav Polc

PROBLÉMY DNEŠNÍCH MISÍ

(K misijní neděli 23. října)

Církev je svou podstatou »katolická«, to znamená všeobecná, určená k tomu, aby zahrнула do svého společenství všechny země a národy. »Je mně dána veškerá moc na nebi a na zemi — praví Kristus. Jděte tedy, vyučujte všechny národy a křtíte je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého, a učte je zachovávat všechno, co jsem vám přikázal« (Mt. 28, 19). Církev během svých dvoutisíciletých dějin nezapomněla nikdy na toto důležité poslání, které jí svěřil sám její bož-

ský zakladatel. Apoštolská misijní práce zaujímala vždycky jedno z nejpřednějších míst v její mnohotvárné činnosti, a pozeňnané výsledky této práce byly a jsou považovány plným právem za měřítko její životní síly a zdatnosti.

Výkonnost a zdatnost Církve na misijním poli je postavena právě v poslední době před mimořádně zatěžkávající zkouškou. Nikdy v minulosti nevystupovala světovost katolické Církve tolik do popředí, nikdy před tím se jí však nenaskytly tak těžké úkoly k řešení, jako právě dnes.

Reč čísel

Z přibližně 2 700 milionů obyvatelů země náleží kolem 500 milionů lidí — tj. necelá pětina — ke katolické Církvi. Připočteme-li k tomu pravoslavné a protestanty, shledáme, že kolem 950 milionů lidí (tj. asi 38%) na celém světě se hlásí ke křesťanství. Na 400 milionů lidí vyznává islám, 310 milionů hinduismus, 392 milionů konfucianismus a 300 milionů buddhismus. Co do počtu je tedy Církev největší náboženskou společností na světě.

Abychom si však udělali přesnější obraz o tom, co tato početní síla vlastně znamená, musíme si všimnout blíže zeměpisného rozšíření Církve na světě. To nám ukazuje, že Církev přes veliký počet svých věřících je v různých částech světa přece jen ve velmi nevýhodném postavení. Z celkového počtu 500 milionů 88% věřících žije v západním světě: v Evropě a Americe, zatím co jen pouhých 12% jich žije v Asii, v Oceánii a v Africe. Naproti tomu však právě v těchto zemích, kde Církev tvoří nepatrnou menšinu, žije kolem 62% obyvatelstva země. To znamená, že Církev právě v nejlidnatější části světa je vlastně teprve v začátcích. Chce-li tedy být evropská a americká Církev opravdu světovou a v pravém slova smyslu »katolickou«, musí se stát stůj co stůj, a to celou svou bytostí, misionářskou Církví. Dokud nebude patřit velká část asijských a afrických národů k Církvi, nebudeme moci říci, že jsme splnili rozkaz Kristův: »Jděte a učte všechny národy.«

Z přibližně 375 000 kněží katolické Církve pracuje jich pouhých 35 000 v misijních územích Afriky a Asie. Za dnešních poměrů připadá na jednoho katolického kněze více než 42 000 pohanů. Je to velmi otráslající skutečnost, že sotva 1% všech Asiátů a 9,8% všech obyvatelů Afriky jsou členy Církve. Tyto poměry představují pro Církev velmi naléhavý úkol. Dnes se nejedná jen o to, jak udržet a zachovat křesťanství v Evropě, ale též a především o to, jak přinést Krista všem nescíslným národům asijského a afrického vřetadilu.

Duchovní situace barevných národů

V posledních desetiletích se udál u barevných národů Afriky a Asie hospodářský, politický a duchovní převrat, o jehož závažnosti a hloubce si neumíme ani udělat dost dobrou představu. Jen v letech 1946-1953 bylo postaveno v Africe více silnic než předtím za sedmdesát let. »Afrika ztrácí svou tvářnost« — do těchto několika slov shrnul své dojmy známý etnolog P. Šebesta po své čtvrté studijní cestě Afrikou (r. 1949-50). Únik nejlepších sil z domáciho vesnického společenství do nových průmyslových středisek nabývá stále hrozivějších rozměrů. Stará pouta s předky, s vesnicí, se zděděným náboženstvím a vůbec se všemi zvyky kmene se stále více uvolňují. Negr pociťuje duchovní prázdnotu, která ho obkličuje a proniká následkem přerování svazků

s tradicí. Organisoaná a silně radikální hnutí jako Mau-mau představují pokus o uspořádání poměrů v dnešní Africe na základě starých kmenových náboženství. Je to však marné úsilí. V této věci platí to, co pronesl při jedné příležitosti předčasně zemřelý vychovatel černochů Kweyir Aggrey: »Jen jméno a osoba Ježíše Krista, a to ukřižovaného, může dát odpověď na všechny otázky, které hýbají duší Afričana. Jedině křesťanství vede k pravé spolupráci mezi národy.«

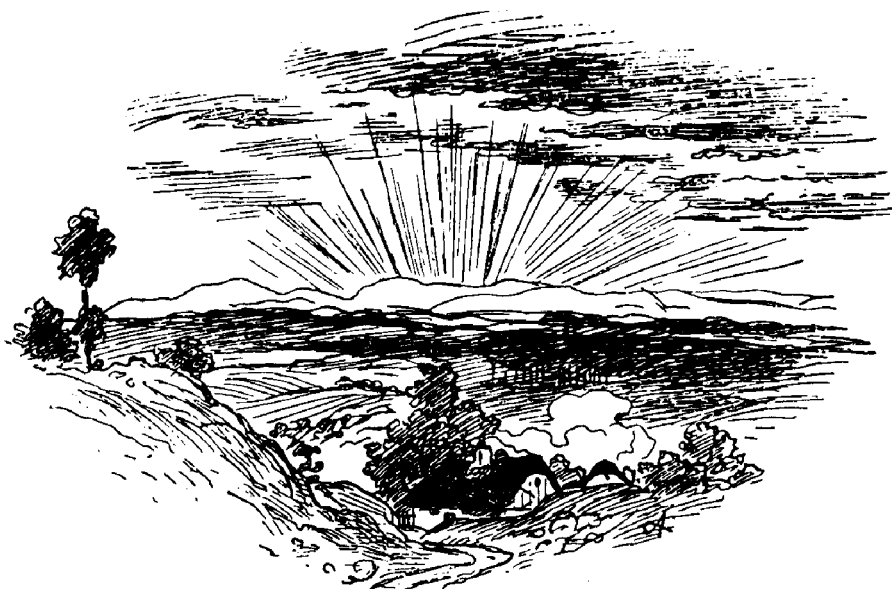
Dnešní japonská inteligence je příznačným příkladem, na kterém je možno vidět, jaké míry dosáhlo duchovní vykořenění ve východoasijském prostoru. Země »vycházejícího slunce« je z 80% buddhistická. Při jedné anketě provedené mezi japonskou mládeží byl však buddhismus ze 75% odmítnut jako nevědecký, nepraktický, zastaralý a tmářský. Při jiné anketě, vykonané mezi 2527 studenty jedné koleje v Tokiu, se přihlásilo jen 4,9% studentů k buddhismu jako k osobnímu náboženskému přesvědčení. Dokonce ze samých 550 studentů jednoho buddhistického ústavu 176 jich nevěřilo v Buddhu a 48 jich popřelo existenci buddhistického nebe. Každoročně se zaznamenává v Japonsku na 23 000 sebevražd. Ve většině případů to jsou studenti. Misionáři si vysvětlují tento zjev tím, že velká část posluchačů vyšších škol propadla materialismu. Podle jednoho znalce náboženských poměrů v Japonsku na 60% obyvatelstva této země se stalo po roce 1946 v jádru ateisty. Lidé si totiž najednou uvědomili, že jejich staré tradiční náboženství není s to dát odpověď na problémy moderního světa.

Je naléhavým úkolem dnešní Církve dát těmto hledajícím lidem pravou náplň života. Zde se naskytá jedinečná a možná i nejlepší příležitost splnit Kristův misijní příkaz.

Při pohledu na tíži a rozsáhlou jednotlivých úkolů je zřejmé, že jednotlivý misionář nemůže sám účinně pomoci vykořeněným, ale přitom hledajícím lidem Afriky a Asie. Stávalo-li se často v minulosti, že evropský kolonialismus podkopával velmi nebezpečně působení misionářů, není tomu ani dnes jinak, kdy tento systém spěje ke svému definitivnímu zániku. Misionář není totiž posuzován jen podle svých osobních slov a činů, nýbrž i podle dojmu, který si učiní africký nebo asijský člověk o zemích, které dnes platí jako křesťanské. Na tomto činiteli závisí často celá váha i věrohodnost misionářova kázání.

Vzrůstající zprůmyslňování a těsnější semknutí přivádí čím dále tím více Evropanů a Američanů do misijních území Asie a Afriky. Tento příliv je daleko větší než za dob samého kolonialismu. S montážními skupinami evropských a amerických firem přicházejí bílí inženýři a dělníci; s pomocnými akcemi UNESCO přicházejí kulturní pracovníci a poradci z »křesťanského světa«. Tito techničtí intelektuálové z Evropy, kteří se dostávají do styku s domorodým obyvatelstvem, jsou z veliké části nevěrci a materialisté. Jejich způsob života je nezřídka v příkrém rozporu s kázáním misionářů. Proto Církev vyzývá stále ve větší míře přesvědčené katolíky, aby opustili svou evropskou nebo americkou vlast a přijímali ochotně místa technických a kulturních poradců v nevyvinutých zemích; naléhá, aby převzali úkoly, které si vyhrazuje UNESCO, a aby svým příkladem křesťanského života působili v afroasijských zemích. Křesťanský státník, věřící profesor, sociálně citící podnikatel, podle víry žijící inženýr se může stát

(pokračuje na str. 205)

MEZI DVĚMA SVĚTY

Úvodní kapitola
z chystaného románu.

Vítr hlučí v korunách stromů, naráží na výšiny, dere se údolím, ale ani na nejostřejších hřebenech nezdvihá sněžný prach, sníh leží těžký a nehybný, mokrá a boří se pod krokem, a ten, kdo po něm jde, zapadá až po kolena. Místy až po pás; a tu se potom lopotí, aby se dostal z té bílé svíravé pasti a pot z něho řine a vítr mu jej stírá se skrání a tepny bijí v krku a ve spáncích, až v hlavě zavíří, až mdlo se dělá; potí se a zima je rozráží a řídké obláčky páry stoupají jim z ramen.

Nebe je šedivé, mraky se po něm ženou od jihu, táhlé, nízké, šeredné mraky, a ani není vidět, kde už je slunce; a musí už být nízko, mračna temná a v lese se rodí stín pod každým keřem, stromem, závějí.

Ten první se zastavuje co chvíli, otvírá busolu, kterou svírá v holé ruce, nechá střelku sběhnout k severu a dívá se průzorem. A zase vykročí. Jde se mu nejhůře ze všech; pro něho je nedotčená vrstva sněhu němá, jemu klade léčky, ti ostatní už vědí, mohou-li jít či mají-li se vyhnout, viděli, zapadl-li a bylo-li to jen po kolena či hloub; kladou nohy do jeho stop, sedm je jich za ním v husím pochodu; pět mužských a ženská; a dítě. Vleče je za ruku, už dávno je nemůže nést, stačila na to jen na chvíli, když se dostali do hlubokého sněhu, však už je to chlapec jistě osmiletý. Jdou docela poslední; dítě má oči přivřeny; matka hledí před sebe jako všichni, tupě do zad toho, kdo jde před ní. Zrána a ještě potom až do půli dne se oči zachycovaly naděje, která sedala na nejbližší vlnu hor; teď už jen únava padá shora jako dešť, jako

ROZKVELT MI BÍLÝ KVĚT

1. Rozkvetl mi bílý květ!
*Rozkvetl tak znenadání,
že se na tu krásu ani
nestačím dost nahledět.*
2. Tolik krásy najednou!
*Jak ji přijat, co s ní počít?
Jak se vejde do mých očí
zmatených tou návštěvou?*
3. Čím to je, že krůpěje
*této bílé přítomnosti
čeří vlny horoucnosti
na mém smutku? Čím to je*
4. že se v náhlém přívalu
*na jezeře mého teskna
vlní radost? Snad je bez dna
hloubka, z níž květ zdvihá k rtům*
5. líbeznost a v přehrášlích
*plných marnotratné krásy
rozdává a nestrádá si
na pozdější nuzné dny?*
6. Snad dar našich přítěží
*rozhodaný k nepoznání
sčítáním a odčítáním
nedává. Nám záleží*
7. více na gestu. Ah, snad
*ztrácet bez radosti je tu
úděl náš; a úděl květů
radovat se beze ztrát.*

Josef Benáček

V LÉTĚ NA VENKU

I. NA DVOŘE

1. *Pejsek Vořech štěká,
že se všechno léká,
hlídá chalupu.
Kouká, zda lasička
anebo snad liška
není na lupu.*

*K jídlu do sytosti
nachroupá se kostí,
až z nich třísky lítají.
Potom kouká z boudy
na slepice bloudy,
co to kdákají.*

*Někdy na procházku
pěkně na provázku
s Pepíkem si jde
nebo kolem dětí
jako šipka letí.
Chytnete ho?
Ale kde!*

2. *Myška zoubky
hryže vroubky
do sýra a do tvarohu,
ve spížírně, v sklepě v rohu
chroupá zrnka,
máslo z hrnka,
všechno, co jen
jde.*

*Vtom však někde něco slyší
malá, bystrá ouška myši,
ale kde jen,
kde?*

*Myška kouká,
kde to mňouká,
kde to vrní,
zdali v zrní,
ježí se jí každý
chlup.*

*Vtom po očku
vidí kočku,
a do díry
šup!*

3. *Kočička se olizuje,
když jí Věrka mléko lije,
vypije je
do kapky.
Potom packou strakatou si
pěkně čistě utře vousy,
usuší je
o tlapky.
Každé ráno umyje se,
ať je doma, ať je v lese,
ať je v díře
schována.*

soumrak; a jen strach je postrčí, ozve-li se cosi v lese, náhlé prasknutí, jako výstřel, jak se větev zlomila pod tíží sněhu a nápořem větru; jak hruda sněhu spadla s dutým buchnutím.

Byli by už dávno přešli; teď, touhle chvílí by už dávno bývali na druhé straně hor, v bezpečí, na té straně, odkud se sem valí vítr a mraky jdou. Vyšli časně ráno, jen počala tma řidnout, zabořili se do lesů a táhli se jimi celé dopoledne, pečlivě se vyhýbajíce všemu, co se podobalo cestě, pořád k jihu; teď by už seděli v jiné zemi, v teple některé chalupy, při praskajícím ohni a hráli by si ruce, natahovali je ke kamnům, oddychovali by spokojeně a blaženě se občas usmáli, že je to všechno za nimi; nebýt toho, že ten, kdo je vedl, se před polednem zastavil na kraji široké mýtiny na návrší, vzal do průzoru busoly pahýl vysokého stromu na protějším hřbetě a vykročil tím směrem. Nebyla to mýтина. Široké pole polomu to bylo, stromy tu ležely při zemi v divoké spleti v úžlabině a všechno to bylo přikryto sněhem zdusáným vánicemi, táním a mrazem.

Při čtvrtém kroku se to pod ním otevřelo, nevěděl, jak se to stalo, najednou mu noha sklouzla po něčem oblém a den před ním se ztratil a on se propadal, ne prudce a ne dlouho, chtěl rozhodit rukama v pádu, aby se zachytil, ale nemohl, měl je přitisknuty k tělu. A když se zastavil, ještě se za ním nahrnul sníh. Byly tu nad ním vrstvy sypkého sněhu překryté zledovatělými krunýři, jedna nad druhou, jak se tu v zimě sníh ukládal, roztával či mēkl za slunečného dne, zmrzal za noci. Tápe po nich, snaže se zachytit, jak ucítí něco pevnějšího, jsou ty vrstvy silné tu na prst, tu na pěst, ale drolí se to a ulamuje. Dusá sníh pod sebe a hledá, oč se vzepřít nohama, pot mu stéká do očí a sníh se sype a zapadá všude, za krk a taje tam a studí a mísí se s potem, který mu pramení po celém těle.

A tu ho najednou popadne úzkost, že se to všechno, co je nad ním, naň sesype, a je toho na dva či na tři a možná čtyři metry, že ho to tu zavalí, pohřbí, že tu zůstane a ti ostatní že půjdou dál. Strne tedy a čeká, něco ti nahoře musí přece udělat, nemohou ho tu tak nechat. Zavolá, ale jen slabě, bojí se nabrat vzduchu do plic a vyrazit ho jedním dechem, plnou silou. Celou cestu na sebe mluvili jen polohlasem, bylo-li co říci: hlas se ve vlhkém jarním vzduchu nese daleko. A v tom otvoru vysoko, tak vysoko nad ním, se jako by zatmělo; to jak se někdo přiblížil.

» Seš tam? « ozve se.

» Ne, « hekne. » Co bych tu dělal — « A zakleje.

» Počkej — « odpoví mu.

Shora se cosi přeplazí přes okraj díry, jako by se tomu nechťelo, není to dost těžké a chrastí s jehličkami ještě docela zelenými tu trčí v tom propadle ze všech stran, dívá se na to a sních sražený tou věcí mu padá do očí a pálí, a jak tu teď stojí nehybně, zima jím počíná rozrážet — Zachytit mě prve ty větvičky nestačily, ale řemenu to brání — Najednou ví, že je to řemen a teď se zastavil docela, ti nahoře, jistě na bříše při jámě a jistě ne až při jejím okraji, jím pocloumávají, ale není to nic platno, silnější větévka se mu dostala do cesty a nepovolí —

Vytáhnou to nahoru, sepjali řemeny batohů, na poslední přesku teď nabíjí dlaněmi sněhovou kouli, docela hladká je a těžká; teď tedy řemen sklouzne až dolů k němu. Zachytí se ho všech pět a zatáhnou, ale řemen se prořízne do sněhu, pak se teprve zachytí na nějakém pni, lomozí se s ním, jde to ztěžka, třeba ten dole se snaží pomoci ze všech sil, sních se pod nimi boří, po kolena jen a po pás, brání jim v pohybu, vzepření.

» Hej rup! « zavelí někdo, ale jiný ho hned napomene, lapaje po dechu:

» Neškubat, lidi, jen to ne! Copak takovej řemen vydrží — A ty přezky — «

A přece se řemen souká, čím je delší, tím líp se za něj zabere, a už mohou lehnout na břicho, dva tak učiní, a propadlého chytit za ruce —

» Děkuju — « řekne, když je z toho venku.

Ani mu neodpovědí, leží tu všichni na vlhkém sněhu jako bez moci, krev se jim žene hlavou, oddychují; jen jeden řekne místo odpovědi:

» Tu busolu máš? «

Musil se vysvléci do pasu, všude měl sněhu plno a už to ani sních nebyl, ale voda, otrásal se všecek, košili musel vyždímat a vytáhnout z batohu jinou, suchou; jde teď zase před nimi, strání dolů, údolím, jak ho střelka vede, jdou za ním s hlavami sklopenými, klopýtajíce, jakoby neteční. Cesta, kterou jim značí svými šlépějemi, teď stoupá, rovnou do vrchu vede, přikrou strání, a než dojdou nahoru, potácejí se všichni únavou, hlavu plnou krve a oči poloslepé závratí, a už ani praskot větví neslyší ani buchání sněhu, nic než hluk vlastní krve a tep srdce; docela už nic než to; a jejich vlastní srdce by je chtělo zmást a zradit ohlušením; kdyby tu teď na ně vyrazila hlídka, jako hluší a slepí by byli; ochromení; a to všechno pro to

*Celý den si v teple hoví,
celou noc pak myši loví,
nejde spat až
do rána.*

4. *Skroucený ocásek, dlouhé uši,
dvojitá kopýtká, očka muší,
ježaté štětiny, rypák zpredu,
mýti se nechci a nedovedu.
Smlsnu si na uhlí, na melase.*

Ptáte se, kdože jsem? Já jsem prase.

5. *Naše kráva přežvykuje,
oči koulí, funí,
a telátko poskakuje
a dovádí u ní.
Když ze žlabu jetel dojí,
trpělivě čeká,
dokud selka nenadojí
plný krajáč mléka.*

6. *Bystré uši, bystré oči,
bujně hrabe a se točí,
tahá vozy skrz úvozy,
oře, vládčí, seno vozí,
někdy se i splaší
na chvílku.
Nepoznáte naši
kobylku?*

7. *Kokokokokokodák,
já mám křídla a zobák,
snášim vejce strakatá,
bílá, hnědá, šišatá,
hrabu v hmoji nahoře,
hrabu dole po dvoře,
zobám jáhly, jepice,
a jsem slepice.*

8. *Z úlu včela
vyletěla
k palouku.
Rozhlédne se,
pak se snese
na louku.*

*Od bodláku
letí k máku,
obhlíží si každý květ,
a pak k úlu rozlétne se
a domů si s sebou nese
sladký med.*

9. *Vlaštovky sedí na drátech
v černých a bílých kabátech,
a když už nechťejí seděti,
znovu se po dvoře rozletí.*

Bohumil Berka

Ukázka ze sbírky básní, odměněné
v soutěži Křesťanské akademie a Kul-
turní rady v zahraničí.

PRELUDIUM

*Tam olivy
tu kaštany a lípy
v obou růže
bratři laici
zahradou v dešti
zní klavíry
do kuchyně, v ambity
k večeri zatápí.*

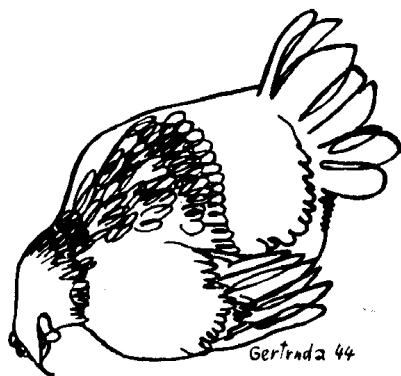
*Nálady v dešti
tam mandloně
tu rané hrušky
z klášterní věže
zvoní klekání
v zvuky klavírní
v prázdné zpovědnice
v křížové chodbě.*

*V košíku ze vsi
vejce donesli
u fortny zvoní
za drátek deště
ne varhany, klavíry
světské klausury
větrné úhozy
v mokré stromoví.*

*Pod kryptou v kamení
tam Křížáci
tu Páni z Růže.
Kapky klavírní
tam v bílou pěnu moře
tu v mlhu řeky
ruce lehce sahají
jak umlkají přívally
dolů k moři, k řece
v posledním akordu
zasvitne v západu
pod kápi z pytle
hlas pastuchy
zavoní dříví
kouří řeka, lesy
tam moře, dole
střechy vesnice.*

Milada Součková

Z chystané sbírky básní
» Pastorální suita «

srdce a pro ten sních, který se jim boří zrádně pod nohama, a pro nohy, které nedrží a boří se jako sloupy z hadrů, jako by to byly mátožiny; z těch rudých a zelených kruhů upředené, které se tu točí, vzduch je jich pln na všechny strany —

Zastaví se pod samým temenem.

» Já už nemůžu — « hekne jeden a ten hned za ním, obrovský chlap, brunátný, však je to ten, který tam u té díry první odepjal řemen a nejvíce ze všech tahal, nejsilnější jak je z nich všech, ten tedy chce něco říci, ale dříve nežli slovo vydere se mu z hrdla kašel, skučivý, dávivý kašel, složí ho k zemi a on se stočí do klubka jako pes a hlavu zarývá otevřenými ústy do rukávu předloktí, aby utlumil výbuchy kašle.

Ten, který je sem dovedl, se opřel o strom a stojí tak, bledý, potůčky potu po tvářích; ruka s busolou mu visí podél těla; zachvívá se všecek; oddychuje prudce a od úst mu dýmá párou; sednout si, jen na chvíli si sednout a odpočinout — A brání se tomu, sedne-li, už nevstane, alespoň ne hned, a musí se dál, je už jen kousek až na samý vrch, a potom to půjde jistě po hřebětě, tam by se už šlo jako po rovině a snad už ani tolik sněhu tam nebude jako tady všude na stráni obrácené k severu. A hranice už nemůže být daleko —

Pohlédne se po ostatních.

Posedali, kde se kdo zastavil, popadali do sněhu, a ten pod nimi taje, pod jejich rozžhavenými těly; počítá je. Dva; ten, který upadl v záchvatu kašle a který už jen sípavě oddychuje, je třetí; čtyři; pět.

Pět.

» Kde je ta ženská? «

Ani hlavu nepozdvihnou; jako by neslyšeli. Jen jeden mávne unaveně rukou.

» Vona nemůže být daleko ... « řekne na čtyřikrát.

» Chvilí počkat. Vona dojde. To víš, ženská. Ta na to nejni. « A za chvíli zase: » Stydí se to. Mužskej ten se votočí a je to — «

Snad má ten člověk pravdu. Počká. Tam mezi stromy opravdu někdo jde.

Je to jen chlapěc.

» Kde máš mámu? «

Ukáže za sebe, otevře ústa, aby něco řekl; ale jen se rozpláče.

Ten silák se zdvíhá; těžce a nemotorně. Shodí vak s ramen a položí na sních.

(příště dokončení)

živým a přesvědčivým vzorem pro domorodce. Mnoho dobra způsobilo v tomto ohledu např. přednáškové turné francouzského filosofa a konvertity Gabriela Marcela. » Církev má za úkol — prohlásil Pius XII. ve svém vánočním projevu r. 1944 — zvěstovat světu toužícímu po nejlepších a nejdokonalejších formách demokracie, největší a nejdůležitější poselství, které vůbec existuje: důstojnost člověka a jeho povolání k synovství Božímu. «

Církev musí v misijních zemích zdomácnět

Na 600 milionů lidí, tj. skoro 25% veškerého lidstva, obdrželo v našem století, a to hlavně po poslední válce, politickou nezávislost. Skoro každý den nám potrzují novinové zprávy skutečnost, že období evropského kolonialismu minulo. » Barevné národy nejsou již míčem, s kterým si mohou pohrávat jiné mocnosti, bylo prohlášeno na známé afroasijské konferenci v Bandungu r. 1954. » Daleko větší význam než železná opona — prohlásil na své cestě po Evropě indonéský prezident Sukarno (r. 1956) — má dnešní revolta Asie a Afriky. Mnohem větší důležitost než atomická bomba má nové národnostní uspořádání Asie a Afriky, spojené s probuzením jejich národů. «

Při tomto novém uspořádání světa Církev nesmí stát stranou. Jejím úkolem je přinést poselství Kristovo i těmto národům. Hlavní starostí veškeré misijní práce je proto příprava domorodého kléru a hierarchie. Jen za předpokladu, že se vyřeší úspěšně tento problém, je možno doufat, že Církev zapustí pevné kořeny v těchto zemích. Díky radikálním rozhodnutím posledních papežů, byly vykonány velké pokroky na tomto poli. Pius XII. povolal r. 1945 do kardinálského sboru prvního Číňana, r. 1953 prvního Inda. Dnes za pontifikátu Jana XXIII. byli uvítáni do tohoto sboru nejvyšších hodnostářů Církve zástupcové černé Afriky, Japonska a Filipínských ostrovů. Kromě toho jsou dnes jmenováni čím dále tím ve větší míře biskupové asijského a afrického původu, kteří nesou plnou odpovědnost za další rozkvět Církve ve svém vlastním národě.

Příčiny potíží

Největší potíže pro misijní práci přináší technický pokrok. Během několika málo let africké a asijské národy prošly (nebo lépe řečeno proběhly) kulturním vývojem, ke kterému Evropa potřebovala celá staletí. Černoch, který žil ještě včera za nejprimitivnějších podmínek v pralese, má možnost stát se zítra pomocným dělníkem ve velké elektrárně a pozitíru se může naučit obsluhovat stroje, které mají nesmírný význam pro zásobování celých rozlehlých území energií. Tato technická revoluce má za následek, že domorodec podlehe podmanivé síle techniky natolik, že ji začne považovat za nejvyšší pozemskou hodnotu. Veškeré duchovní statky pak ve srovnání s dobradiním, které mu přináší moderní vynálezy, se mu zdají příliš ilusorní a konec konců bezcenné.

K technickému pokroku se druží též samozřejmě i sociální revoluce. Ve všech zemích afrického a asijského světadílu se množí zároveň s moderními továrnami dělnický proletariát, který se stává snadnou obětí vykořisťovatelských podnikatelů. Sociální vykořisťování je však živnou půdou pro radikální politické strany, ovládané z velké části komunisty. Všechna tato revoluční hnutí slibují dělníkům, a

hlavně mladé inteligenci barevných národů, pozemský ráj, v kterém bude pomocí techniky všechno možné a dosažitelné. Propagátoři těchto idejí představují dělnické třídy misionáře jako posledního zastávce kolonialismu, který nemá nic jiného na mysli, než udržovat domorodého člověka pod knutou vykořisťovatelů. Celkovou situaci přirostuje ještě skutečnost, že stará domácí náboženství nemají žádný sociální program. Místo toho se setkáváme u mnoha starých náboženství se zásadami, které se staví záporně ke každé tvůrčí činnosti. Pro ně je nejvyšší hodnotou duše; starost o ni zatlačuje veškerou vnější hospodářskou a sociální činnost úplně do pozadí. Naproti tomu se moderní sociální radikalismus vyznačuje podmanivou sociální naukou, která si pod rouškou vědeckosti získává značnou autoritu zvláště u mladých intelektuálů.

Proti tomuto úsilí komunistických a socialistických hnutí jen katolická Církev může postavit něco rovnocenného. Pracovníci v katolických misích se snaží proto ze všech sil seznámit slovem i činem domorodé národy křesťanskou sociální naukou. K šíření křesťanských idejí na sociálním poli slouží v misích hlavně tyto instituce: fakulta sociálních nauk na Nanzanské universitě v Nagoya — první to ústav tohoto druhu v Japonsku; katolický sociologický seminář v Pooně v Indii; sociální institut v Endeche na ostrově Floresu v Indonésii, založený páterem van der Ende, SVD; » Most bratrské pomoci « švýcarského dělnického hnutí, jež nasbírá každoročně přes 100 000 franků na podporování významných katolických sociálních institucí v Africe a v Asii; konečně pak posílání mladých holandských dělníků, členů JOC, do Afriky. Všechny tyto podněty mají velký význam pro potírání komunistické podvrtné činnosti v misijních zemích.

Více však než teoretické úvahy dělá hluboký dojem na asijské a africké obyvatelstvo nezištná láska a obětavost členů katolické Církve na sociálně charitativním poli. Církev sama udržuje bez jakékoliv pomoci ze strany státu v misích 291 útulků pro 80 000 malomocných. Jen za posledních 100 let se nakazilo ve službě těchto vyděděnců lidské společnosti 64 kněží, 36 sester a 6 řeholních bratrů. Není divu, našly-li tyto hrdinské skutky lásky veliké ocenění i u státní autority. V nejednom případě mohla Církev udržet své posice v misích po dosažení politické nezávislosti domorodého obyvatelstva jen kvůli těmto hmatatelným důkazům své nezištné mateřské lásky.

Největší potíže — nedostatek pracovníků

Misijní práce Církve je velmi ztížena nedostatkem hmotných prostředků. Pius XII. upozornil na to katolický episkopát velmi důrazně ve svém velikonočním poselství v r. 1957: » Náš apoštolský úřad nám ukládá, abychom vám sdělili, že vaše pomoc poskytnutá nesčetným misijním dílům ani zdaleka nestačí ... « Mnohem tíživěji však než hmotná bída doléhá na misie nedostatek kněží a pomocného personálu. Je-li tento nedostatek velmi citelný i v mnohých evropských diecésích, kde jeden kněz připadá průměrně na 1 000 duší, co můžeme říci teprve např. o zemích Latinské Ameriky, kde je poměr mezi počtem kněží a věřících daleko nepříznivější. Abychom si o tom učinili alespoň přibližnou představu, stačí, když uvedeme několik čísel: Na Kubě připadá např. na jednoho kněze 7 000 duší, v Guatemale stoupá toto číslo dokonce na 13 000. 35% všech katolíků žije v Latinské Americe, ale jen 8% z celko-

vého počtu katolických kněží pracuje mezi jejími národy. Je pro nás dnes velikou útechou, vidíme-li v posledních letech v tomto světa díle potěšitelné náznaky nového náboženského probuzení. Vezmeme-li v úvahu zvýšené úsilí domácí hierarchie (např. péče o zakládání a rozšiřování seminářů; rozkvět některých řeholních řádů) spolu s velkolepými pomocnými akcemi severoamerických a evropských katolíků, můžeme doufat, že nebezpečná nynější krize bude přece jen záčas zažehnána.

Nemenšími těžkostmi prochází dnes jediný katolický národ na Dálném Východě — Filipínci. Vypovězení všech španělských kněží začátkem tohoto století ze země zasadilo kvetoucím filipínským misím těžkou ránu. Následkem tohoto tvrdého opatření se Filipínci stali najednou jedním z nejchudších národů na kněze. Přes dlouholetou rekonstrukční práci a přes všechny snahy o výchování nového domorodého kněžstva připadá na Filipínských ostrovech stále ještě 6 155 katolíků na jednoho kněze.

Nedostatek kněží a laických pracovníků způsobuje nezdělka, že jednotlivé misijní stanice upadají a pomalu hynou právě pro svou plodnost. Je velmi skličující pozorovat, jak právě nejslibnější misijní díla v Asii a Africe jsou ohrožena »zadušením«. Obrácení jsou totiž v mnohých případech tak četná, že kněží, kteří jsou k dispozici nově získaným věřícím, nestačí zvládnout rostoucí práci a musí ponechat velikou část stádece svému osudu. Bez dalšího vedení a soustavného prohlubování věřících ve víře jsou však výsledky misionářské práce hodně ztenčeny. Misie umírají na své úspěchy. To se přihází právě dnes, kdy se katolické misijní činnosti naskýtají předtím nikdy neslýchané možnosti.

Některé výhody

První skutečnost, která je velmi příznivá šíření víry, je podstatné usnadnění styků mezi národy. Co se dnes sběhne v Římě nebo v Novém Yorku, ví se za minutu v celém světě. Cesty, které trvaly kdysi celé měsíce, se dnes urazí letadlem za několik hodin. Svět se zmenšil, národy se dostaly do živějšího styku. Tím naléhavěji však vystupují do popředí jednotlivé úkoly misijní práce. To, co se dnes odehrává v křesťanském světě, je zítra známo i u barevných národů. Co dnes vykonají katoličtí vědci ve prospěch lidstva, nemine se zajisté si svým účinkem ani u asijských nebo afrických národů. Výměna techniků a odborníků není dnes již žádným problémem. Evropští nebo američtí inženýři budují ocelárny v Indii, belgičtí dělníci pracují (nebo lépe řečeno pracovali) v dolech Konga. Kolik dobra a kolik opravdu cenné misijní práce mohou vykonat katoličtí laici svým opravdovým a důsledným křesťanským životem uprostřed domorodého obyvatelstva! Význam jejich dobrého slova a příkladu se dá jen velmi těžko ocenit.

Nesmíme však z druhé strany přehlédnout, že se velké a velmi důležité misijní pole přemísťuje k nám do křesťanských zemí. Vzrůstá čím dále tím více počet studentů a techniků, kteří přicházejí z misijních zemí studovat nebo se zdokonalovat na univerzitách a v továrnách Ameriky a Evropy. Jsou to vesměs budoucí vůdci svých národů. Poznají tito lidé u nás jen materialismus — jak tomu bylo bohužel často v minulosti — anebo dostanou se též do živého styku s křesťanstvím, které si pak budou moci vzít s sebou při návratu do vlasti? To závisí z velké části na katolících. Jen v samém Německu pracovalo nebo studovalo v r. 1958 přes 9 500 mladých lidí z misijních zemí. Během dvou let však jejich počet

Tak se krásí krásky z kmene Karin ve východní Barmě. Kruhy okolo krku jsou mosazné a nelze je sejmout; náušnice jsou ze stříbra. V Barmě pracuje náš krajan školský bratr Vincenc Kozák (viz str. 219).

stoupl na 20 000. V jiných evropských zemích (ve Francii a v Anglii), které vlastnily nebo vlastní ještě kolonie, je jich mnohem více. Barevní studenti v evropských a amerických velkoměstech představují pro místní biskupy a duchovenstvo úkol, který se nesmí přehlížet. Je velmi potěšitelné konstatovat skutečnost, že na mnohých vysokých školách a ve velkých průmyslových závodech byli ustanoveni kaplani s posláním, aby se věnovali apoštolátu mezi těmito studenty a techniky. Tímto způsobem se misijní fronta přenesla do našich kulturních a průmyslových středisek. Je to fronta, která má pro budoucí osudy Božího království u barevných národů dalekosáhlý a možná že i rozhodující význam. Kolik dobra zde může vykonat každý z nás přátelským rozhovorem, pozváním na prázdniny do dobré katolické rodiny nebo hmotnou podporou!

Všimněme si nakonec výhod, které mohou poskytovat misím moderní technické vymoženosti. Tisk, rozhlas, film, televise jsou jen některé z běžných prostředků úspěšné misijní práce. Kam se dříve musil misionář trmácet po celé měsíce, může se dnes dostat v krátkém čase letadlem nebo autem. Biskupové, kteří se dříve neviděli po celá léta, se mohou scházet pravidelně k poradám. Avšak i zde jsou bo-

hužel velmi pravdivá slova Pia XII. : » I když se na tomto poli již mnoho vykonalo, přece jen čeká ještě hodně úkolů na své splnění. «

Co katolík, to misionář

Církev se snažila vždycky, a to od svých najranějších začátků, splnit misijní příkaz uložený jí Kristem. Prvním ovocem její neúnavné práce bylo rozšíření Božího království po celé Římské říši. Po tomto největším misijním výkonu všech dob přišlo na řadu pokřesťanění barbarských kmenů v době stěhování národů, pak pokřesťanění střední a severní Evropy a nakonec, po období velikých objevitelských cest, apoštolská práce na evangelisování Severní a Jižní Ameriky. Církev již zvládla během svých tisíciletých dějin nadlidské úkoly, avšak misijní práce, která na ni čeká v přítomném okamžiku, se zdá být svou naléhavostí a obsáhlostí skoro nepředstavitelná. Svět se dnes najednou zmenšil, jednotlivé národy si živě uvědomují svou sounáležitost. Primitivnost a hrubé nedostatky starých domácích náboženství, probouzející se nacionalismus, protievropské a protiamerické kvašení (jež nabývá v některých částech Afriky za našich dnů hrozivých rozměrů), tíživý nedostatek apoštolských pracovníků z jedné strany a obrovské možnosti, které nám současné poměry nabízejí, ze strany druhé jsou pro Církev a pro každého katolíka naléhavou pobídkou k obětavému nasazení pro zájmy Božího království. A Církev zvládne i tento nadlidský úkol a bude se těšit plnému rozkvětu u asijských a afrických národů jen tehdy, bude-li každý z nás naplněn živým a činným misijním duchem. » Hleďte, já jsem s vámi až do konce světa. « Tato slova, plná útěchy a posily, pronesl Kristus Pán právě v okamžiku, když nás vyzval k misijní práci. A co Kristus slíbil, to také zajisté splní. Na nás je jen, abychom odpověděli důstojně a velkodušně na tuto výzvu a snažili se ji splnit podle svých možností. Přitom každý z nás by si měl být vědom toho, že přispívá k šíření Církve již tím, že žije ve stavu posvěcující milosti a modlí se z celého srdce prosbu Otčenáše » Přijď království tvé «.

F. J. Eilers

PIUS XII., PAPEŽ MÍRU

(K druhému výročí jeho smrti, 9. října)

Není pochyby o tom, že Pius XII., od jehož smrti uplynou 9. října dva roky, se stal papežem v době mimořádně dramatické pro Evropu a pro celý svět. » Když tak přehlédneme jedním pohledem uplynulá léta našeho pontifikátu, « řekl ve vánočním poselství 1945, » vypadá to, jako by Boží prozřetelnost nám vyhradila úkol trpělivou a téměř vysilující práci vést lidstvo na stezku pokoje. « Opravdu, už od prvních chvil dal svůj pontifikát do služeb míru a mezinárodní spolupráce, a za mír pracoval všemi prostředky, které měl po ruce. Ne všechno z toho je známo — archiv Svaté stolice, i když jsou jí ty dokumenty ke cti, je přístupný až po uplynutí mnoha let. Z toho ale, co jiní uveřejnili, můžeme alespoň poodhrnout záclonu z několika událostí, které se udály ve Vatikáně poslední měsíce r. 1939 a v r. 1940. Pius XII. usiloval zamezit propuknutí války, a když se mu to nepodařilo, hleděl zmírnit její utrpení a udržet mimo válečný konflikt jiné státy, především Itálii.

24. srpna 1939 Pius XII. poslal vládcům národů zvláštní poselství a volal k nim, že se nic neztratí

mírem, kdežto vše bude ztraceno válkou. » Spravedlnost si razí cestu silou rozumu, ne zbraněmi. Vlády, které nestojí na základech spravedlnosti, nejsou požehnané Bohem. Politika nedbající na morálku zraňuje ty, kdo ji takovou chtějí mít. «

31. srpna jménem Pia XII. povolal státní sekretář kard. Maglione do státního sekretariátu velvyslance Německa, Francie, Itálie, Polska a vyslance Velké Británie. Odevzdal jim nótu, v které Pius XII. ve jménu Božím prosil vlády Německa a Polska, aby se hleděly vyvarovat jakéhokoliv incidentu, který by mohl vyvolat válku, aby se zdržely jakéhokoliv opatření, které by mohlo ztížit situaci. Žádal vlády Anglie, Francie a Itálie, aby svou autoritou podporovaly jeho žádost. Nadarmo. 1. září německá vojska vstoupila na půdu Polska.

21. prosince Pius XII. přijal v slavnostní audienci italské královské manžely. V proslovu je žádal, aby drželi Itálii daleko od války, a ještě více : aby se nabídli za prostředníky v úsilí nastolit zase mezi národy čestný a trvanlivý mír. Týden potom Pius XII. osobně splatil návštěvu v sídle italských králů, na Kvirinále, který do r. 1870 patřil papežům. Je zajímavé, že nebyl přítomen Mussolini.

11. března 1940 Pius XII. přijal v audienci německého ministra zahraničí von Ribbentropa, který dlel na oficiální návštěvě u italské vlády a přál si být přijat též ve Vatikáně. Při audienci chtěl mluvit též o náboženské situaci v Německu. Sám o sobě řekl, že se nehlásí k žádnému náboženství : narodil se jako protestant, ale opustil luterství, jakmile poznal jeho chyby a nedostatky. Na otázku Pia XII. odpověděl, že věří v Boha, ale nepatří k žádnému náboženskému vyznání. Přišla též řeč na smutný stav katolické Církve v Německé říši a bylo to dokázáno doklady. Říše má v úmyslu pokračovat neodvratně ve válce až ke konečnému vítězství, odpověděl von Ribbentrop ; to nastane v krátké době, není na světě vojenská moc, která by mohla Německo porazit. Prozatím proto není možné myslet na něco jiného. Je třeba jen času a trpělivosti, a pak dojde ke kýženému uspořádání i otázky náboženské ; po tom ostatně touží i Vůdce. V nynější době tomuto uspořádání brání nepochopení některých kruhů německého kléru. Pius XII. se zmínil též o situaci v Polsku a připomněl ministru Ribbentropovi, že Svatá stolice několikrát žádala berlínskou vládu, aby směla v obsazených územích vykonávat charitativní a pomocnou činnost a navázat styky s tamějšími biskupy ve věcech týkajících se církevního života. Ribbentrop odpověděl, že Vůdce si naprosto přeje, aby si Německo dostačilo samo, i když se jedná o to, pomoci těm, kteří pomoc potřebují a jí zasluhují.

Týden po Ribbentropově audienci Pius XII. přijal amerického státního podsekretáře pro zahraniční věci Summer Wellsa. Pius XII. jeho prostřednictvím žádal amerického presidenta, aby využil svého vlivu na Mussoliniho a udržel ho mimo válečný konflikt.

Bohužel události už šly tragickým směrem. 18. března se sešli Hitler s Mussolinim na Brenneru a o vstupu Itálie do války bylo rozhodnuto. Kdo se ale stále nevzdával naděje, byl Pius XII.

V kázání na Hod Boží velikonoční 24. března vyličil hrůzy války, škody, které působí, hmotné, umělecké i na životech... Protože na Východě válečná vřava utichla a na Západě se fronta vůbec nehýbala, měla slova papežova jen jeden smysl : odradit od dalšího rozšíření války.

10. dubna velvyslanec Itálie u Svaté stolice protestoval u vatikánského státního sekretáře, protože

prý se v italských kostelích, asi na pokyny z Vatikánu, koná příliš mnoho manifestací a kázání za mír. Nyní politické události jdou neodvratně určitým směrem; vláda si přeje, aby občané byli připraveni na vše. Manifestace mají ráz pacifismu za každou cenu a mohou se octnout v rozporu s politikou vlády. Dále: vatikánský deník *L'Osservatore Romano* zaujímá postoj rozdílný od ostatního italského tisku; deník by se měl mírnit, nešířit se tolik o zprávách z bojiště a být více nestranný (tj. uveřejňovat jen zprávy německého hlavního stanu). Státní sekretář odpověděl, že Svatá stolice nevydala žádné pokyny k manifestacím pro mír; ovšem lze si je vysvětlit touhou italského národa po míru, lidé touží po míru tím více, čím více je v nebezpečí. Jestli *L'Osservatore Romano* se liší způsobem psaní od ostatního tisku, pak je to tím, že italský tisk je veden určitým směrem a nereferuje nestranně.

15. dubna 1940 Pius XII. prostřednictvím svého státního sekretáře vyzýval věřící na celém světě, aby při májových pobožnostech připojili zvláštní modlitbu za mír.

24. dubna Pius XII. učinil poslední pokus odvrátit válku od Itálie. Kdo ví, kolik pokory a sebezapření ho tento čin stál? Poslal list Mussolinimu: chválí ho, že dosud jeho přičiněním Itálie se neoctl ve válce, a žádá ho, aby v tomto úsilí pokračoval. V odpovědi Mussolini neváhá udělit lekcí Piu XII.: »Dějiny Církve nepřijímají formuli: mír za mír, mír za každou cenu, mír bez spravedlnosti, mír, který by za jistých okolností mohl nenapravitelně kompromitovat pro přítomnost i budoucnost osudy italského národa«; proto vstoupí-li Itálie do války, bude to, protože toho žádá nad slunce jasněji čest, zájem a budoucnost Itálie.

4. května se Pius XII. zúčastnil pobožnosti ke cti sv. Františka Assiského a Kateřiny Sienské, nebeských ochránců Itálie. Jeho kázání, pronesené v basilice P. Marie sopra Minerva, bylo nové volání po míru, nová výzva, aby se odpovědní činitelé zamyslili.

10. května německá vojska překročila hranice Holandska, Belgie a Lucemburska. Ještě téhož dne Pius XII. osobně sestavil text soustrastného telegramu, který byl poslán hlavám postižených zemí. Text byl uveřejněn v Itálii až po dvou dnech. Vyvolal u fašistů rozhořčení hraničící se zuřivostí. Piu XII. to řekl 13. května velvyslanec Itálie u Svaté stolice při audienci na rozloučenou. Pius XII. odpověděl, že učinil, co bylo jeho povinností, a že ho nijak nemůže ovlivnit strach z reakcí, které by mohly vyvolat jeho skutky. »Nebojíme se jít do koncentračního tábora.«

22. května podsekretář italského ministerstva vnitra vzkázal apoštolskému nunciovi v Itálii, že už se rozhodnuto o vstupu Itálie do války. Zmínil se též o »zmýlené politice Vatikánu, který zaujal postoj proti celé Evropě. Což nevidíte, že my a Němci jsme se rozdělili o Evropu?«

Vstup do války byla otázka dnů. Ještě 2. června se Pius XII. v alokuci ke kardinálům modlil k Bohu, aby zadržel běh událostí; dodal také, že v hloubi srdce cítí klid: učinil vše, co mohl, aby srážku odvrátil.

10. června Itálie vyhlásila válku Francii a Velké Británii. Diplomatičtí zástupci těchto zemí odjížděli z Říma ve chvíli, když Pius XII. přijímal ve vstupní audienci nového velvyslance Francie u Vatikánu hraběte Vladimíra d'Ormessona.

(Podle *L'Osservatore Romano*)

SVĚTOVÝ EUCHARISTICKÝ SJEZD V MNICHOVĚ

Mnichovský eucharistický sjezd už tvoří novou kapitolu v dějinách světových eucharistických sjezdů. A je to radostná kapitola. Víc jak milion věřících svědčilo před světem o své víře v eucharistického Krista, přítomného mezi námi jako pokrm »pro život světa«, a posílilo v sobě odhodlání pracovat za příchod jeho království pokoje a lásky do dnešního světa.

První dny slavnostního týdne, 31. července až 7. srpna, byly věnovány nejružnějším mezinárodním sjezdům a manifestacím; jen jejich vypočítání by zaujalo dlouhý odstavec. O jedné se však chceme zmínit: ve středu v domě P. Marie přijalo první svatě přijímání 800 dětí ve věku od čtyř do šesti let. Arcibiskup kard. Wendel tak chtěl vzpomenout 50. výročí výnosu sv. Pia X. o raném sv. přijímání dětí, a připomenout rodičům jejich povinnost připravit děti co nejdříve na jejich první setkání s Kristem.

Bohoslužby ve vlastní řeči měly všechny na sjezdu přítomné národnosti, např. Slováci v krásném barokním kostele sv. Jana Nepomuckého a Češi v kostele sv. Štěpána. Podrobnější zprávu o účasti našich krajanů přinášíme na str. 214.

Vlastní sjezd začal ve středu večer prvním shromážděním katolického světa — *Statio orbis catholici*. Víc jak 250 000 lidí stálo kolem sjezdového oltáře na Tereziánské louce. Na téma »Očekávání světa« kázal biskup z Berlína kard. Julius Döpfner. Vzpomněl též všech zemí, které na toto shromáždění nemohly poslat své zástupce: jsou to všechny země pod komunistickým jhem, Východní Německo nevyjímaje, jen Jugoslávie byla zastoupena několika biskupy. Kard. Döpfner jmenoval též ČSR.

Čtvrtek byl *den kněžství a křesťanské lásky*. 90 jáhnů přijalo v mnichovských kostelích kněžská svěcení, a večer při další štaci katolického světa udělili účastníkům své novokněžské požehnání. V dopoledních hodinách se konaly v předních městských sálech hostiny lásky, podle vzoru starokřesťanských agapé. Agapé v Dvorním pivovaru byl přítomen papežský legát kard. Testa a kard. Wendel. Večerní pobožnost zase na Tereziánské louce byla sestavena podle liturgie Zeleného čtvrtku. Čtyři kardináli vykonali obřad umývání nohou 48 mužů.

Pátek — *den kříže* — měl dvě vrcholné slavnosti. Odpoledne se sešlo na 50 000 lidí na prostranství bývalého koncentračního tábora v Dachau. Promluvili tři někdejší dachovští vězni: Rakušan dr. Figl, polský jezuita, dnes arc. v Lusace v severní Rhodésii, mons. Adam Kozłowiecki a francouzský ministr spravedlnosti Michelet. Zvláště tato poslední řeč zapůsobila na posluchače: ministr mluvil, jak tajně chodíval na mši svatou, jak nosíval svatě přijímání nemocným a umírajícím; nikdy ve svém životě nezapomene na štěstí, s nímž umírali jeho spoluvězni, když byli přijali Krista pod kousíčkem konsekrované hostie. Závěrem byla posvěcena kaple, zasvěcená tajemství smrtelné úzkosti Krista v Getsemanech: kamenná kaple s prostým oltářem a křížem a s trnovou korunou nad vchodem. — Večerní shromáždění na Tereziánské louce, podle liturgie Velkého pátku, bylo oslavou sv. Kříže: jediné východisko z tísně a úzkosti světa je trpět s Kristem, abychom s ním jednou byli účastni i oslavení. Kříž, nástroj utrpení, je současně vítězné znamení Syna člověka.

Sobota byla *den světla*, jako jím je Bílá sobota. Při večerní slavnosti deset biskupů východních obřa-

dů společně sloužilo mši svatou, při ní věřící obnovili svůj křestní slib. Jako si chránili plamének hořící svíce, před vanoucím větrem a před deštěm, tak si budou chránit i víru před jakýmkoliv nebezpečím a zprostředkovávat ji i svým bratřím.

Na milion dvě stě tisíc lidí bylo přítomno závěrečné mši svaté v neděli — 25 kardinálů a 400 biskupů a oficiální delegace několika států. Latinsky pozdravil přítomné rozhlasem svatý Otec z Vatikánu. Jan XXIII. rozvedl téma sjezdu: Za život světa. Z Eucharistie plynou hojné milosti jednotlivcům, rodinám, Církvi a celé lidské společnosti. Zmínil se zvláště o dvou užitečných Eucharistie, kterých dnešní svět tolik potřebuje: pokoje a naděje. Závěrem požehnal přítomným i těm, kteří do Mnichova nepřišli, protože nesměli. Následovala mše svatá, kterou sloužil kard. legát Testa; on též po evangeliu pronesl krátké kázání na téma »Eucharistie a konec světa«. Dojemné bylo symbolické obětování darů věřících pro misie. Ke sv. přijímání přistoupilo několik set tisíc věřících; rozdávalo je 1 200 kněží. Celá závěrečná slavnost byla vysílána televizí řady západoevropských států. »Od začátku až do konce« ji sledoval též svatý Otec, sám to řekl.

Nedlouho po skončení sjezdu předseda organizačního výboru kard. Wendel veřejně poděkoval všem, kdo se přičinili o zdar sjezdu. Výslovně děkoval evangelickým občanům Mnichova, kteří katolíkům nabídli pohostinství — zemský biskup Heřman Dietz-fellinger měl za hosta biskupa z Paderbornu mons. Jägera. Právil dále, že účastníků ze zahraničí bylo na 100 000, např. z Afriky 1 200, několik z Oceánie, Filipín, Indonésie, Austrálie a jižní Ameriky. Akcí »stříbrný racek« (viz NŽ str. 112) byla zaplácena cesta letadlem 130 účastníkům, biskupům, kněžím i laikům; dalším 220 byla udělena finanční pomoc. Žurnalisté referovali o kongresu v 43 řečech. Bavorský rozhlas propůjčil své zvukové záznamy 37 evropským a zámořským rozhlasovým stanicím.

Až za Železnou oponu pronikly zprávy o úspěšném eucharistickém sjezdu. A protože komunisté nemohli dovolit, aby se katolíci z jejich zemí připojili k světovému holdu Bohu, králi nebe a země, museli svůj zákaz alespoň nějak odůvodnit. Cílem sjezdu prý bude hájit revanšismus, militarismus a fašismus, útočit na socialistický tábor a špinit vše pokrokové. Výmysly komunistů z Východního Německa poslušně opakovali v Polsku a samozřejmě také v ČSR. Podle Rudého práva z 8. srpna závěrečná mše svatá byla »mezinárodní vojenská bohoslužba«; ve skutečnosti z víc jak milionu lidí bylo 5 000 vojáků v uniformě; už předtím kard. Wendel řekl, že vojáci, účastníci sjezdu, přišli do Mnichova jako katolíci. Trnem v oku byla českým komunistům též vzpomínková slavnost k 100. výročí smrti prachatického rodáka, biskupa z Filadelfie Jana Nep. Neumanna. Už v neděli večer věděli v Praze o balóncích a letácích, kterými komunisté rušili nedělní mši svatou. Velmi se zlobili na kard. Spellmana a arc. Cawlinu, kteří odsuzovali oportunismus Západu a jeho slabost před komunismem a kteří nazvali komunismus největším nepřítelem dnešní doby.

Pečujme o to, abychom si zachovali srdce velmi čisté v lásce k Bohu, tak, abychom ničeho nemilovali leč jeho a jen s Bohem toužili obcovati, a s blížným z lásky k němu, a ne pro své choutky a zábavy.
(Sv. Ignác z Loyoly)

Závěrem duchovní obnovy v Rohru a naší pouti na eucharistický sjezd do Mnichova účastníci jeli až na bavorsko-československé hranice. Do své vlasti se dívají s tesknoutou, ale též s důvěrou, že přejde bouře a déšť a nad vlastní se sklene slunce svobody a radosti.

život z víry

O ZASLEPENOSTI DUCHA

Když vycházeli z Jericha, provázeli ho četný zástup. A hle, dva slepci seděli u cesty, a když uslyšeli, že tudy jde Ježíš, zvolali: »Pane, smiluj se nad námi, Davidův synu!« Ale zástup je okřikoval, aby mlčeli. Oni však ještě více volali: »Pane, smiluj se nad námi, Synu Davidův!« Tu se Ježíš zastavil, zavolal je a řekl: »Co chcete, abych vám učinil?« Práví mu: »Pane, ať se nám otevrou oči.« Ježíš se slitoval, dotkl se jejich očí a hned viděli a šli za ním.

(Mt 20, 29-34)

Nemoc

Slepota je zlá věc, ale zaslepenost je mnohem horší. Slepota totiž ochromuje člověka, kdežto zaslepenost ho přímo zabíjí. Slepce se nachází ve svízelné situaci: nevidí barvy, tvary a linie, je ochuzen o mnoho věcí. Jedna velká část světa je mu neznámá. Je jakoby ve vězení, vyloučený ze společenského života. Přitom je si však vědom svého stavu a trpí tím. Rád si nechá pomoci od svých bližních a je ochoten učinit všechno, aby nabyl zraku.

Zcela jinak se mají věci se zaslepenecem. I jemu je velká část světa nepřístupná. Na rozdíl od slepce si však není svého stavu vědom. Spíše naopak: považuje se za vidoucího a odsuzuje všechny ostatní, kteří mluví o věcech, které on jako zaslepenec nezná. Odmítá povýšeně každou pomoc v domněnku, že mu jí není zapotřebí.

Zaslepení jsou všichni materialisté, kteří popírají svět ducha; všichni racionalisté, pro které neexistují věci, kterých nemohou pochopit a vysvětlit svým rozumem; všichni ateisté, kteří popírají Boha, protože ho nevidí. Zaslepení jsou též mnozí křesťané, kteří nevidí svůj vnitřní svět s jeho děsivými nedostatkami, vážnými mezerami a trhlinami, a přitom si myslí, že jsou lepší než druzí. Nejhorší formě zasle-

penosti však propadli ti, kteří si ze své slepoty udělali bohoslužbu. V tomto neuvěřitelném stavu byli fari-zeové. Tito lidé usilovali o smrt jediného opravdu Vidoucího, který mohl o sobě prohlásit: » Já jsem světlo světa «, a přitom se domnívali, že tím prokazují službu Bohu. Ve skutečnosti však dávali přednost noci přede dnem, temnotám před světlem, slepotě před zdravým zrakem, a ještě nadto se snažili zne-možnit druhým, aby prohlédli.

A uzdravení?

Pokud si je člověk vědom svého stavu a touží po světle, dá se mu pomoci. Slova slepců z Jericha » Pane, ať se nám otevřou oči « platí též a pře-devším o duchovní slepotě. Je-li si člověk vědom toho, že jsou jeho smyslem a jeho rozumu vytyčeny hranice, trpí tím. Jako poctivý hledatel pravdy touží však prorazit do nepřístupných světů a probádat tajemství, kolem kterých tápe, jsa veden více ne-jasným tušením než zrakem. A dozví-li se konečně o tom, že existuje zjevení, a že jsou tudíž z druhé strany otevřená okna umožňující nové výhledy, je velmi šťasten. Přijme s velkou radostí toto nové poznání, jež mu přináší Krista — a kráčí pak od světla ke světlu, skrze víru k novému poznání, až nakonec prvním krokem do věčnosti spadne poslední páska z jeho očí a zůstane zaplaven dokonalou jasností v blaženém patření tváří v tvář.

Neví-li však člověk o svém stavu a je-li v jistém slova smyslu slepý mezi slepými od narození — nevěřící mezi nevěřícími — dá se mu přesto pomoci. Vždyť » Kristus osvěcuje každého člověka přicháze-jícího na tento svět « (Jan 1, 9). — Tu a tam sluneční paprsek prorazí na okamžik mlhu, hvězdy se zatřpytí mezi mraky, člověk zasypaný v bunkru uslyší vzdá-lené klepání. Tu si najednou uvědomí, že kromě něho existuje též ještě něco jiného. Takové záblesky milosti jsou dány každému v menší nebo větší míře. Při této příležitosti je velmi důležité, nechá-li se člověk spasitelně vyrušit, začne-li pociťovat nepokoj v dosavadních temnotách a začne-li usilovně a poctivě hledat. Dostane-li se do takového duševního stavu, má zpola vyhráno. Tím se dostává na cestu vedoucí ke světlu a k uzdravení. Slepce z Jericha se již dávno smířili se svým pochmurným osudem. Neměli před-stavu o světle, netoužili po něm. Najednou však k nim dolehne zvěst o Ježíši z Nazareta. Něco zcela nového tím proniká do jejich světa. Po dlouhém zim-ním chladu rozkvétá v jejich duších naděje. Jsou plni očekávání, neklidu, nejsou již spokojeni se svým dosavadním stavem. Touží po světle — a tím jsou již na cestě k němu. Slovo evangelia — kázání — hraje v takovýchto případech důležitou roli. Je totiž schop-no i tam, kde bychom se toho nejméně nadáli, pro-niknout jako světelný paprsek skrze neviditelné škví-ry a pukliny do srdcí nevěřících a vzbudit v nich naději.

Je však ještě třetí cesta, která vede k uzdravení: Je to veliké náboženské hnutí. — Slepce z Jericha by nebyli měli možná nikdy odvahu a možnost vyhle-dat Ježíše anebo ho potkat při jeho příchodu do města. Co se však najednou děje? Celé město je na nohou, je plné nadšení a vzruchu. » Veliké množství lidu šlo za ním. « Vše mluví o Ježíši, vypravuje o jeho činech, velebí jeho laskavost, chválí s vděčností jeho dobro-diní. Zápal nadšení roste a přenáší se na všechny. Za takových okolností i průměrné a lhostejné duše se dostanou do pohybu a nakonec se nechají strhnout

davem. Toto nezvyklé dění upozorňuje slepce na to, že Ježíš jde kolem; dává jim možnost zavolat z okraje cesty: » Pane, Synu Davidův, smiluj se nad námi! « Miserere je na začátku jejich spásy, na jejím konci pak zaznívá děkovné Te Deum. Veliké hnutí, které vzrušilo poklidnou hladinu městského života, ne-utichlo jen tak s přechodnými vlnami nadšení. Tato slavnostní a výjimečná událost se stala pro slepce pramenem spásy. » Čerpali s radostí vodu z pramenů Spasitele « (Iz 12, 3). — Náboženská hnutí, velko-lepé slavnosti věřících, veřejná procesí, eucharistické sjezdy jsou velmi důležité. Tyto manifestace kladou lidem opodál stojícím náboženské otázky, burcují z klidu lhostejné, pronikají jako bouře do zatuchlých koutů, přivádějí stojaté vody do proudu. Jejich cílem je vzbudit v lidech touhu po pravdě, vést je ke Kristu. Jestliže tito lidé v bídě svého srdce a s modlitbou na rtech zavolají, podobně jako slepci z Jericha, ke Kristu, dojdou vyslyšení a jejich slepota bude vylé-čena.

Veškerá pomoc je však naproti tomu marná tam, kde si lidé na své slepotě zakládají, v ní zatvrzele setrvávají a všechno ostatní odmítají jako přelud, mámení a duchovní rozmar. Lidé, kteří nechťejí vidět, nikdo na světě nepřivede k tomu, aby viděli. Ale i zde je nutno činit ještě rozdíl. Existuje totiž určitý druh zarytého vzdoru vůči světlu, který ve skutečnosti jenom maskuje vnitřní nejistotu. Ve váš-nivosti popírání se může často na dně skrývat veliký neklid hledání. Šavel před cestou do Damašku nebyl zřejmě nábožensky lhostejný člověk. Byl to právě naopak typ bludařského fanatika. Avšak za tímto fanatismem se skrývá vnitřní nepokoj srdce. Šavel se drží křečovitě Zákona, ale právě toto křečovitě sevření jeho prstů držících pevně tóru prozrazuje vnitřní bídu člověka, kterému tyto ruce patří. Na-jednou však, úplně znenadání, blesk slova Božího proráží jeho duchovní noci, vytrhává mu z rukou dosavadní naději, takže na chvíli propadá jako oprav-dový slepec naprosté tmě. Přitom je však naplněn blahým vědomím, že je mu dána možnost prohléd-nout. Jde toužebně za tajemným hlasem, který za-slechl, a dostává se tak ke světlu. — Vášniví popěrači se dají často lehčeji získat pro víru než lidé lhostejní, kteří nejsou schopni se rozhodnout ani pro, ani proti. Stane-li se pak, že vysloví zcela vědomě své » ne! «, a to proti svému nejvnitřnějšímu smýšlení, pak to znamená pro ně znásilnění svědomí, otupení a zakr-nění smyslu pro pravdu. U těchto lidí zvěstování Božího zjevení působí jen další vystupňování jejich zarytosti v bludu. Jsou to krtci, kteří se vyhýbají světlu, netopýři, kteří se cítí dobře jen v temnotách. Slyší v Jerichu o Ježíši Nazaretském. A čím více stoupá nadšení a doléhá k jejich sluchu, tím více v nich roste duch odporu. Cítí se zase dobře až tehdy, když je světlo pryč a když se mohou zase stát ve svých temnotách králi mezi slepci.

O uzdravených slepcích praví evangelium, že » šli za ním «. Zaslepenci však nechťejí následovat druhé. Chťejí spíše, aby druzí kráčeli v jejich vlastních šlé-pějích. Jako slepci chťejí vést druhé slepce, skončí však nakonec všichni v jámě.

R. G.

Největším neštěstím tohoto světa, největší škodou není, že existují bezbožní lidé, nýbrž že my jsme jenom prostřední katolíci. Vždy víc a více se bojím, že my to jsme, kdo ničí svět; my jsme to, kteří svoláváme na sebe blesky shůry.

Bernanos

stalo se doma, v exilu a jinde ve světě

VE VATIKÁNĚ

Svatý Otec Jan XXIII. odjel 25. července z Říma na svou letní vilu v Castel Gandolfo. Zůstane tam asi do konce září. Dvakrát za týden udílí generální audienci ve velkém sále, který pro audience dal postavit zvěčnělý Pius XII.

V slavnostní audienci přijal ještě v červnu presidenta Argentinské republiky dr. Artura Frondiziho. Zvláštní audienci udělil kromě jiných účastníkům sjezdu spolku pro výchovu zaostalé mládeže a účastníkům zasedání ústředí Caritas internationalis, v kterém jsou sdruženy všechny národní katolické charitativní spolky, až na spolky ze zemí za železnou oponou.

Velkou pozornost vzbudilo, když sv. Otec šel navštívit v jedné římské klinice nemocného vyslance Velké Británie u Svaté stolice sira Marka Cheka, nekatolíka, který nedlouho potom zemřel.

V předvečer svátku sv. Petra a Pavla Jan XXIII. jako římský biskup ve vatikánské basilice slavnostně ohlásil vydání dekretů římské synody konané v lednu; vstupují v platnost 1. listopadu.

Rozhlasem svatý Otec promluvil k účastníkům mezinárodní pouti zemědělské mládeže v Iurdech, ke katolíkům středoamerické republiky Kostariky, a tak zakončil velké lidové misie konané v celé zemi, k věřícím Malty k závěru oslav 1900. výročí příchodu sv. Pavla na tento ostrov, k africkým katolíkům, k vyhlášení nezávislosti Konga, k účastníkům Světového eucharistického sjezdu v Mnichově a k peruánským katolíkům, aby zakončil jejich národní eucharistický sjezd.

Zvláštní list zaslal účastníkům mezinárodního sjezdu katolického tisku v Santanderu ve Španělsku, studijních dnů o filmu ve Vídni a Sociálního týdne francouzských katolíků a k zahájení kampaně organizace FAO proti hladu ve světě.

12. července zemřel v Římě kard. Petr Fumasoni Biondi, prefekt kongregace pro šíření víry, která má na starosti misijnářskou práci Církve. Bylo mu 88 let, knězem byl přes 63 let. Celý život prožil ve službách Svaté stolice, byl apoštolským delegátem v Indii, v Japonsku, v Spojených státech a od r. 1933, kdy byl jmenován kardinálem, žil zase v Římě. Byl delší dobu nemocen; sv. Otec ho navštívil několik dní před smrtí, byl též přítomen pohřebním obřadům a vykonal liturgický výkrop nad rakví. Církev má nyní 84 kardinálů; 32 Italů a 52 z jiných zemí.

Ve vatikánském paláci došlo 13. srpna k výměně ratifikačních listin o dohodě mezi Svatou stolicí a Rakouskou republikou. Dohodou se stanoví, že rakouský stát dá odškodné Církvi za majetek, který jí byl zabrán za nacismu, a rozhoduje se povýšit na diecési zemi Burgenland, která církevně dosud spadala pod maďarské diecése. Dohoda byla podepsána ve Vídni 23. června.

Římská papežská archeologická akademie zvolila čestným členem švédského krále Gustava Adolfa pro jeho zásluhy na poli starověkých studií a badatelské činnosti, konané zvláště na místech kdysi osídlených Etrusky.

Novým prezidentem Papežské akademie věd byl jmenován profesor na katolické universitě v Lovani v Belgii mons. Jiří Lemaître. Mons. Lemaître nejvíce proslul svou teorií o expansi kosmického prostoru; podle ní vesmír a veškerá vesmírová hmota byla slita v jakýsi kosmický praatom, a z něho atomovým a radioaktivním výbuchem povstal náš svět.

Světové zdravotnické organizaci Svatá stolice darovala symbolický dar 1 000 dolarů ve prospěch fondu pro boj proti malárii.

Na památku své návštěvy ve Vatikánské knihovně Jan XXIII. daroval jí knihu napsanou tibetsky a tištěnou z celých bloků dřeva, a pak vzácnou bibli na pergamenu, kterou dostal

darem od francouzského presidenta gen. de Gaulla při jeho audienci ve Vatikáně.

1. červencem vatikánský deník *L'Osservatore Romano* vstoupil do stého roku svého trvání. Od r. 1929 se tiskne na území Vatikánského státu. Pro svůj objektivní a nezávislý tón byl deník velmi nenáviděn fašistickými i nacistickými předáky.

V Madridě zemřel ve věku 89 let mons. dr. Ivan Šarič, arcibiskup ze Sarajeva, který žil v exilu ve Španělsku. R. 1945 byl v Jugoslávii odsouzen k smrti, ale podařilo se mu utéci ze země.

5. srpna ztratilo Lotyšsko svého posledního katolického biskupa který je na svobodě, mons. Petra Strods, apoštolského administrátora z Liepaje a Rígy; bylo mu 58 let a biskupské svěcení přijal r. 1946, už za sovětské okupace.

L'Osservatore Romano věnovalo několik článků úsilí papeže Benedikta XV. r. 1917 ukončit první světovou válku. Na svátek sv. Petra a Pavla se z pověření papežova setkal mons. Evžen Pacelli, nuncius v Bavorsku a pozdější papež Pius XII., s německým císařem Vilémem II. Brzy potom 1. srpna se Benedikt XV. obrátil k hlavám všech válčících států pověstnou nótou: vyzývá je, aby ukončili zbytečné prolévání krve a dohodli se na několika bodech, které by byly základem k přiměří a k nastolení spravedlivého a trvalého míru.

Katolíci Ukrajinci ze Spojených států zaslali Svaté stoličce žádost o blahorečení arcibiskupa východního obřadu ze Lvova mons. Ondřeje Šeptického, který po celý svůj život usilovně pracoval za sjednocení Slovanů s Římem a zúčastnil se mnoha velehradských unionistických sjezdů. Zemřel r. 1944 útrapami nejdříve nacistické a pak bolševické persequce.

Biskup z Leirie v Portugalsku, na jejímž území leží Fatima, vyzval věřící celého katolického světa ke kající pouti do Fatimy na 12. a 13. říjen. Kdo nemohou přijet, mají se s poutníky spojit v modlitbě na úmysly, které ve Fatimě P. Maria stanovila.

16. srpna zemřela v Římě po krátké nemoci sestra M. Oldřicha představená sester sv. Karla Boromejského, které se starají o hmotné blaho alumnů římské koleje Nepomucena. S. Oldřicha, ve světě Mariána Varmužová, se narodila r. 1896 ve Svatobořicích u Kyjova a v Nepomucenu byla přes 26 let. R. i. p.

Pan opat Ondrák poradcem přípravné komise pro všeobecný sněm

V minulém čísle (str. 174) jsme referovali o zahájení vlastního přípravného období obecného sněmu. Několik dní potom byla uveřejněna jména členů ústřední přípravné komise, a v dalších dnech a týdnech postupně jména sekretářů, členů a poradců deseti přípravných komisí a sekretariátu pro otázky týkající se odloučených křesťanů. Tak např. sekretářem komise o biskupech a o řízení diecézí byl jmenován titulární arcibiskup mons. Josef Gawlina, Polák, který žije v Římě, sekretářem sekretariátu pro odloučené křesťany basilán P. Atanáš Řehoř Veliký, který studoval bohosloví za války v Olomouci a v Praze (předsedou této komise je německý kardinál Augustin Bea, bývalý zpovědník Pia XII.), poradcem theologické komise mj. též opat od Sv. Prokopa z Lisle u Chicaga Ambrož Lev Ondrák a poradcem komise pro východní církve slovenský jesuita P. Michal Lacko. V ústřední přípravné komisi je zastoupeno všech pět světadílů, země tradičně katolické i země misijní. Umlčenou církev tam prozatím zastupuje jen polský kard. Wyszyński, arcibiskup z Kaloče v Maďarsku mons. Josef Grosz a arc. z Bělehradu mons. Josef Ujčić, protože jen s nimi Svatá stolice má styky.

V ČESKOSLOVENSKU

NÁBOŽENSKÉ ZPRÁVY

V rámci amnestie, udělené k 15. výročí osvobození republiky, byla vrácena osobní svoboda též většímu počtu uvězněných kněží (podle zpráv v západním tisku bylo amnestováno na 25 000 osob pod podmínkou, že se nedopustí žádného » zločinu « v nastávajících deseti letech). Mluvílo se též o amnestování uvězněných biskupů: mons. Trochty z Litoměřic, mons. Stanislava Zely z Olomouce a slovenských mons. Barnaše, Coidiče a Hopka. Jaká amnestie, poznamenal vatikánský L'Osservatore Romano ve svém komentáři 6. července, když se ale nesmějí vrátit do svých sídel a brání se jim vykonávat biskupské a kněžské jejich kněžské funkce? Propuštění biskupové a kněží žijí, pokud známo, u svých příbuzných a pracují na stavbách, v zemědělství nebo v továrnách.

26. června udělil pražský světitel biskup mons. Ant. Eltschner v katedrále v Litoměřicích kněžské svěcení bohoslovcům, kteří skončili studia. Z fotografie uveřejněné v Duchovním pastýři vidíme, že jich bylo 21; jsou to vlastně dva ročníky, loni svěcení nebylo. Bohužel, nestačí ani zaplnit řady prořídlé úmrtními, tím méně po uvězněných a těch, kterým je zakázáno vykonávat kněžské funkce.

K tzv. volbám do Národního shromáždění a národních výborů Katolické noviny z 15. května otiskly *provolání*, které podepsali ještě úřadující biskupové a předsednictvo Mírového výboru. Ujišťují presidenta Novotného, že budou hlasovat » pro stále lepší zítřky naší vlasti, všeho lidu a za světový mír «. Děkuji mu za » obezřetné vedení našeho státu, který stojí jako pevná stráž proti německému revanšismu a neofašismu ... «

Katolické noviny přinesly několik oslavných článků na novou ústavu. Poukazuje se na čl. 31, který zaručuje náboženskou svobodu — ovšem tak, jak jí rozumějí komunisté. V Lidové demokracii z 22. května najdeme dotaz, zda tento článek není v rozporu s článkem 16, podle kterého rozvoj vzdělání a veškerá kulturní politika v ČSR jsou vedeny v duchu vědeckého světového názoru, marxismu-leninismu. Ne, odpovídá se samozřejmě: Vědeckou ideologií, jíž se řídí politika státu a která je základem celého duchovního života v zemi, nelze » mechanicky směřovat s otázkami osobní víry jednotlivých občanů «; tím je zaručena plná svoboda vyznání a stát vytváří předpoklady k využití této svobody. Hříčka slov, která na nic neodpovídá.

Jinak, a to zcela jasně mluvil Václav Kopecký na konferenci KSČ začátkem července: vláda nemá v úmyslu činit ústupky » věřícím «. Pro ni je náboženství přežitkem, posledním zbytkem ideologie starých vykořisťovatelských tříd kapitalistické éry, která je navždy překonána. Náboženství má právo zemřít přirozenou smrtí. Nové generace budou vychovávány v komunismu.

Také v Brně se už nevyučuje náboženství ve školách. Na venkově je to ještě poněkud lepší, ale musí se přihlásit 50% dětí, aby náboženství smělo být vyučováno.

Sportovní podniky dorostenců smí být hrány jen v neděli dopoledne. Mládež se tak má odvést od účasti na hohoslužbách.

Protináboženská literatura byla » obohacena « o knihu » Zamyšlení nad náboženstvím «. Je to výběr 70 ukázek z románů, povídek a básní spisovatelů z období téměř 3000 let. Čtenář přý si z nich udělá dobrou představu o tom, jaké názory na náboženství měli autoři.

Jako ukázkou » Z nové tvorby zahraničních spisovatelů « četli 18. května v pražském rozhlase úryvek z oplzlého románu Rogera Peyrefitta » Klíče svatého Petra «, který byl vydán r. 1955 a na který na Západě už zapomněli. Komunisté ho objevili až nyní, aby jím bojovali proti katolické Církvi.

Sovětské obránci míru zaslali Mírovému výboru čs. duchovenstva dopis, v kterém oceňují » jeho činnost za uchování trvalého míru «. Je podepsán N. Tichonov. • K 900. výročí založení litoměřické kapituly vydala Česká charita pamětní publikaci; jsou uveřejněny dosud neznámé archivní prameny,

které se týkají kapituly od jejího založení knížetem Spytihněvem II. až po naše dny. • Charita vydala sborník *sólových a sborových kostelních skladeb* » Zpívejme Hospodinu «. • Pod hladinou hráze u Orlíka zmizí farní kostelík v obci Těchnicích, třebaže je to raně gotická památka s několika zajímavými architektonickými detaily — zůstane jen několik archivních zápisů Ústavu pro teorii a dějiny umění ČSAV; místní katolíci nedostanou náhradou nový kostel. Pozdně románský kostel z Červené n. Vlt., o kterém hovoří listiny už koncem 12. století, bude spolu se zvonici rozebrán a znovu postaven o 30 metrů výše. • V Praze se konala schůzka pražských býv. vězňů koncentračního tábora v Dachau. 22. května před 15 lety opouštěli ono neblahé místo. • Osmdesátin se dožil 4. června pražský světitel pan biskup Antonín Eltschner; v březnu vzpomínal 55. výročí svého posvěcení na kněze. Sedmdesáté narozeniny oslavil 30. května ap. administrátor z Rožňavy, tit. biskup mons. dr. Robert Pobožný. V Charitním domě pro řeholnice ve Štěplovci u Opavy se dožila 100 let věku školská sestra Maria Bohumíra Pulpánová; do kláštera vstoupila před 81 roky. 12. června zemřel pan Jaroslav Dušek, hudební spisovatel, jednatel Obecné jednoty cyrilské — spolku pro církevní hudbu — a sbormistr u sv. Ludmily na Vinohradech v Praze.

Zemřel kanovník Stříž

6. srpna odevzdal svou duši Pánu mons. ThDr. Antonín Stříž, kanovník-farář na staroslavném Vyšehradě, ve věku 72 let. Pocházel z Bohdalic u Brna. Kněžská studia začal až po literární praxi u Floriána ve Staré Píši. Stříž seznámil českou katolickou veřejnost s Chestertonem, Bellokem, Bensonem, vydal Kříšťanovu legendu sv. Václava a sv. Ludmily, svůj překlad misálu, redigoval řadu českých katolických knižnic. R. 1955 připravil k tisku » Manuale rituum « (Rukojeť posvátných obřadů). Kanovník Stříž byl nejen literátem, ale též knězem svatého života, vyhledávaným kazatelem, zpovědníkem a duchovním rádcem. Jeho pohřbu se zúčastnil velký počet kněží a věřících. R. i. p.

KNĚŽSKÉ HROBY: V Břežanech u Mikulova zemřel ve věku 98 let a v 74. roce kněžství vdp. Šebestián Páral, rodák z Jiříkovic u Brna a naposled farář v Pozořicích; v Bojkovicích na Valašsku msgr. Alois Věcník, bylo mu 83 let; v Běšinách u Klatov vdp. Josef Zdeněk; dále se odebrali na věčnost dp. Josef Bouchal, kons. rada u sv. Petra a Pavla na Vyšehradě; mons. ThDr. Bedřich Augustin, čestný konsistorní rada v Novém Městě nad Metují; dpp. František Veselý, b. vikář a administrátor děkanství úřadu v Soběslavi ve věku 44 let, Josef Málek, administrátor v Budenickách, Jan Kotek, farář v. v. ve Sněžném u Žďáru n. Sázavou, Otakar Jindra, farář v Telči, Václav Heřman Žák, premonstrát, děkan v Milevsku, msgr. Stanislav Prosser, katecheta v. v. v Sušici, Imrich Augustin Mihalko, administrátor v Úhošťanech a Karel Kytýr, děkan. - 26. června zemřela v Praze po dlouhém utrpení matka p. biskupa Trochty a byla pohřbena 2. července ve svém rodišti na Valašsku. - R. i. p.

Chcete-li dostávat Nový život v dosavadním rozsahu a úpravě a v pravidelných měsíčních lhůtách, pak nám pošlete obratem své předplatné na rok 1961. Kdo můžete, pošlete předplatné podpůrné, abychom mohli i nadále posílat časopis krajanům nemocným a nezaměstnaným zdarma. Bez Vaší pomoci bychom byli nuceni omezit vydávání časopisu a nastoupit cestu tolika jiných exilových listů, které zanikly. Doufáme, že si svůj časopis udržíte, jako jste to dokázali v minulých jedenácti letech. Nový život neskončil ještě své poslání v exilu, naopak čekají na něj nové a větší úkoly. Návod, jak zaslat předplatné, je na druhé straně obálky. Děkujeme všem ze srdce už předem. Administrace

Máte zaplacen Nový život za rok 1960?

Československo »socialistickou« republikou

Ve dnech 9.-11. července zasedalo v památném Vladislavském sále v Praze nově zvolené Národní shromáždění. Všechny 298 přítomných poslanců přijalo směrnice pro třetí pětiletku 1961-1965 a schválilo novou ústavu, jak ji předtím připravila a k schválení doporučila celostátní konference KSČ; na ní měl hlavní referát o ústavě první tajemník strany, prezident Novotný. ČSR už není »lidovou demokracií«, nýbrž »socialistickou republikou«. Ústavou se mění též státní znak: červený štít, na jehož poli leží bílý lev, má tvar husitské pavězy, a v její horní části místo koruny je umístěna pěticípá hvězda. Jako symbol Slovenska je v červeném štítku na hrudi lva modrá silueta Kriváně s vatrou zlaté bářvy. Ze slovenského znaku tedy zmizel dvouramenný kříž, který byl komunistům trnem v oku. Hymna a vlajka v nové ČSSR zůstaly.

RŮZNÉ ZPRÁVY

»Voleb« do Národního shromáždění a do krajských, městských a obecních národních výborů — 12. června — se zúčastnilo průměrně 99,68% obyvatelstva, z nich pro poslance do Národního shromáždění hlasovalo 99,86%; proti kandidátům bylo odevzdáno 12 775 hlasů, tj. 0,14%. Všichni zaregistrovaní poslanci do NS byli ovšem zvoleni. Z 300 poslanců je 206 Čechů, 82 Slováků, 6 Maďarů, 3 Ukrajinci, 2 Němci a 1 Polák. 219 je z komunistické strany, 16 lidovců, 15 národních socialistů, 4 ze Slovenské strany obrody, 2 ze Strany svobody a 44 je »bezpartajních«. V nové vládě je 28 komunistů, dále Plojhar za lidovce a Neumann za nár. socialisty.

Před volbami a po nich se konala velká celostátní diskuse o nové ústavě; byla to komunistická diskuse, tj. ústava se chválila a vynášela. Přece jen ale sem tam vyšlo najevo, že lidé z ní měli strach, na příklad z otázky vlastnictví: ústava zná státní socialistické vlastnictví, družstevní soc. vlastnictví, a pak teprve přijde osobní a soukromé vlastnictví; naznačuje se však, že to poslední je něco přechodného. Zmínky zasluhuje, že podle nové ústavy »združstevněná« půda ještě zůstává majetkem starého majitele. V ústavě není zmínky o německých obyvatelích jako samostatné národnosti (»netvoří etnický celek«, Novotný). Ústava má mezinárodní význam, píše Bratislavská Práva 10. června: dokazuje, že socialismus lze vybudovat nejen v kdysi zaostalé zemi, jako bylo carské Rusko, nýbrž i ve státě, který tradičně patřil k »západní civilizaci«, který stojí na vysokém stupni rozvoje výrobních sil a který se po tolika stránkách podobal buržoasním státům záp. Evropy. ČSSR je dále vzorem ostatním lidovědemokratickým zemím.

Od 23. června do 3. července se konala v Praze II. celostátní spartakiáda (jméno pochází od Spartaka, římského otroka, který r. 73 vedl povstání proti pánům). Celkem vystoupilo na tři čtvrti milionu cvičenců a cvičenek, od dětí až po dospělé a vojáky. Na »večerech družby« cvičili též hosté ze zahraničí, mj. z Číny, Ruska, Francie, Finska a Rakouska. Diváků bylo přes dva miliony, mezi nimi na 6 000 krajanů z USA, Kanady, Argentiny, Austrálie, Brazílie atd. Pražský rozhlas uspořádal rozhovor z jedním z nich z Austrálie, který se pod dojmem všeho, co viděl, rozhodl v ČSR zůstat. Za dnů spartakiády byla otevřena v Náprstkově muzeu dokumentární výstava z dějin českých a slovenských vystěhovalců »Naši krajané«. Podle statistiky Čs. ústavu zahraničního dluží v USA 1 050 000 našich krajanů a jejich potomků, kteří se hlásí ke svému původu, v Rakousku 80 000, v Argentině 45 000 a v Kanadě 43 000. Pátá je Francie. Po r. 1945 se vrátilo do »osvobozené« vlasti 250 000. Na výstavě se neříkalo, kolik jich dodnes svého kroku lituje.

ČSR měla k 1. červenci 13 650 000 obyvatel. Jak příznávají sami komunisté, přirozený přírůstek má v posledních letech nepřetržitě sestupnou tendenci: kdežto r. 1956 činil 136 000, r. 1959 byl jen 86 tisíc, tj. v českých zemích 42% přírůstku

Nový znak Československé socialistické republiky.

z r. 1956, na Slovensku 81%. Podle nových krajů má nejvíce obyvatel kraj Jihomoravský: 1 876 077, pak Západoslovenský, Severomoravský atd., a nejméně Jihočeský.

KSČ má 1 379 441 členů a 179 641 kandidátů, tj. o milion méně než v létě 1949. • 11. srpna by se byl dožil devadesátiletý mons. Jan Šrámek; jeho místo a den smrti je stále zahalen tajemstvím. • Sčítání lidu původně ohlášené na 1. prosince se bude konat až 1. března. • Čs. aerolinie zahájily koncem června pravidelnou dopravu na trati Praha-Damašek-Bagdad sovětskými turbovrtulovými letadly Il-18. Táž letadla létají na lince Praha-Konakry v Guinei. Je to první přímé letecké spojení střední Evropy se západní Afrikou. Trať dlouhou 6 100 km letadlo urazí za 11 hodin. Letadlem jsou spojeny s Prahou od začátku července též Karlovy Vary. Let trvá půl hodiny a koná se denně. V půli srpna byl zahájen provoz na nejdělsí trati, kterou ČSA mají: Praha-Djakarta (Indonésie). • Zdá se, že poštovní úředníci si těžko zvykají na nové rozdělení Prahy. Obecní úřady mají adresovat dopisy takto: Josef Novák, Josefská 5, Praha 1 — Malá Strana, pošta Praha 011. • Ministerstvo spojů vydalo koncem května sérii známek k volbám (motiv hutníka a zemědělské ženy s dítětem), k III. sjezdu Čs. červeného kříže a k II. sjezdu Čs. požární ochrany; v půli června další známky ze série propagující spartakiádu a k olympijským hrám, v červenci vyšla série o dvou hodnotách k celostátní výstavě poštovních známek v Bratislavě (24. září až 9. října; má být přípravou na Světovou výstavu poštovních známek 1962 v Praze), a pak šest známek, jejichž námětem je třetí pětiletka, v srpnu známky s podobiznami Kornela ze Všehrd, K. Čapka-Choda, H. Kvapilové, O. Nedbala a O. Ostrčila.

V říjnu se modlíme růženec za obrácení Ruska a za mír ve světě

KULTURNÍ ZPRÁVY

Zemřeli : 28. července ve věku 73 let akademik *Arnold Jirásek*, bývalý přednosta I. chirurgické kliniky Karlovy univerzity v Praze, zakladatel neurochirurgie v ČSR, proslulý svými operacemi mozku ; 5. srpna filmový a divadelní herec *Theodor Pištěk* ve věku 65 let a 17. června v 76. roce herečka *Růžena Nasková*.

Hudební festival » Pražské jaro « se asi letos valně nepovedl. Po jeho ukončení se vedly v tisku polemiky o tom, v čem byla chyba. Kulturní časopisy mu vytýkaly slabou úroveň, kdežto Rudé právo festival hájilo pro » socialistickou náplň « a obviňovalo umělecké kritiky z » estétství ». Obecenstvo prý odcházelo bez zájmu při provádění » socialistických « skladeb soudobých autorů, když byli zhlédli » zahraniční hvězdy « (FEF). V rámci koncertů » Pražského jara « byla provedena v katedrále sv. Víta Mahlerova symfonie » Píseň o zemi «, úryvek z kantáty J. B. Foerstra » Máj « a Smetanova » Česká píseň «.

Ústřední výbor KSČ vydal *usnesení o programových úkolech televise a rozhlasu* : v budoucnosti bude nutné prohloubit celostátní charakter politického zpravodajství a politickovychovnou funkci pořadů. Televise nyní bude vysílat různé university a cykly ve spolupráci s Čs. společnostmi pro šíření politických a vědeckých znalostí. To znamená, že programy budou mít atheisticke zaměření. » Při výměně programů s kapitalistickými státy nutno mít na paměti, že mírová koexistence neznamená smíření na ideologickém poli. Čs. televize musí hledět, aby výměny podporovaly socialistickou ideologii a aby ilustrovaly lidovým způsobem přednosti socialismu v boji o mír. «

Školní rok, který začal v září, přinesl další novotu, prozatím na zkoušku : *první školy s celodenní péčí*, od 6.-7. hodiny ranní až do večera. Umožní se tím další uvolnění matek pro pracovní nasazení ; další výhodou bude » jednotné výchovné působení na děti «, tj. zmenšení vlivu rodičů. • Od r. 1946 byly vydány v SSSR 602 knihy českých autorů v celkovém nákladu 28 milionů 61 000 výtisků. Nyní bude vydán sborník Máchových básní a povídek, jako » Máje «, » Cikánů « a » Márinky «. • Nad základy jednoho z pěti kostelků velkomoravského hradiště v Mikulčicích u Hodonína byl postaven památník ; jsou v něm soustředěny archeologické nálezy z této oblasti, učiněné za posledních šest let. • Na strojních fakultách a na fakultě architektury a pozemního stavitelství se organizuje *speciální kombinované vysokoškolské studium* : posluchači projdou dvouletým interním studiem a dva a půl roku budou studovat při zaměstnání. • Koncem roku má začít *pokusný provoz televizního vysílače » Východní Slovensko «* na vrchu Barov v okrese Prešov. • » Studie z dějin české literatury « — první dílo tohoto druhu v ruské slavistice — vydal Ústav slavistiky při Akademii věd SSR. Kniha podává nástin dějin rozvoje české literatury od konce 18. století po současnost. • V Belo Horizonte, hlavním městě brazilského státu Minas Gerais, byla uspořádána *výstava fotografií barokních památek v ČSR*. • V Praze ve Valdštejnském paláci bylo slavnostně otevřeno *Pedagogické muzeum J. A. Komenského*. První expozice, již muzeum zahájilo činnost, má název » Čsl. škola v minulosti a přítomnosti «.

Od 9. do 23. července se konal v Karlových Varech *XII. mezinárodní filmový festival* na heslo » Za ušlechtilé vztahy mezi lidmi, za trvalé přátelství mezi národy « Soutěže se zúčastnily filmové společnosti ze 48 zemí. » *Velká cena* « — křišťálový globus — byla udělena *sovětskému filmu » Serjožka «*. Tři » Hlavní ceny « dostaly : západoněmecký » *Růže pro státního návladního* «, rumunský » *Hořící řeka* « a sovětský » *Živí hrdinové* «. Cenu za populárně vědecký film dostal čs. režisér K. Goldberger za film » *Před cestou do vesmíru* «. V samostatné soutěži *kreslených a loutkových filmů* — obslalo ji 15 zemí 26 snímků — zvítězil rumunský » *Homo sapiens* « (ilustrující vývoj člověka) a film Jiřího Brdečky » *Pozor !* «. Za dnů festivalu byla uspořádána též *Volná tribuna* na téma » Film a člověk 1960 «. Tribuna a diskuse prý ukázaly, že nezaostává

kinematografie socialistická, nýbrž právě naopak kinematografie západní.

V červnu uspořádali v Mariánských Lázních *mezinárodní festival amatérského filmu*. Vyznamenání získali amatérští filmaři z Polska, Anglie a z ČSR. • Na festivalu ve *španělském městě San Sebastian* byl odměněn hlavní cenou — Zlatou mušlí — film » *Romeo, Julie a tma* «.

V EXILU A JINDE VE SVĚTĚ

Mnichov — Rohr

V prvním srpnovém týdnu letošního roku Bavorsko se svým slavnostně vyzdobeným hlavním městem Mnichovem přijalo pohostinně nejen statisíce poutníků z celého katolického světa, nýbrž i skupinu českých exulantů a kněží. Nebylo nás ani sto. Naše přítomnost na mnichovském světovém eucharistickém kongresu měla pro nás dvojí význam. Byli jsme si vědomi, že ve společenství katolických národů *zastupujeme i své umlčené bratry a sestry*, že vyznáváme svou víru v Krista i za ně. Nepřišli jsme jen manifestovat po boku katolického světa své příslušenství ke Kristově bojující Církvi. Přijeli jsme na světový eucharistický kongres také proto, abychom načerpali hodně síly a milosti pro své stále rostoucí úkoly a vyprosili statečnou vytrvalost umlčené Církvi u nás doma.

Ve dnech 3.-7. srpna tr. zástupci vrcholné organizace českých katolíků v exilu Cyrilometodějské ligy, kněží i laici, přispěchali ze svých nových domovů, z Rakouska, Německa, Švýcarska, Itálie, Belgie, Francie, Anglie, Irska a ze Spojených států do starobylého benediktinského kláštera Rohru, asi 70 km od Mnichova. *Vdp. pan opat Prokop*, bývalý představený kláštera v Břevnově a v Broumově, nám velkoryse nabídl pohostinství. Mezi Rohrem a Mnichovem bylo dobře organizované autobusové spojení, takže jsme se mohli účastnit hlavních eucharistických slavností na Tereziánské louce v hlavním městě Bavorska. Společný pobyt v Rohru jsme věnovali nejen krajanskému pobesedování, utužení starých přátelství a navázání nových, nýbrž hlavně k duchovní obnově, k zamyšlení nad smyslem života a nad cestou k poslednímu cíli. Naši laici si vykonali duchovní přípravu na přijetí svátostí za vedení dr. Jaroslava Škarvady.

Vedení Cyrilometodějské ligy, zástupci zemských skupin a představitelé Křesťanské akademie v pravidelných denních schůzkách probírali otázky vyplývající z apoštolských úkolů CML a z duchovní situace katolíků v ČSSR. Předně jsme vzpomněli desetiletého trvání Křesťanské akademie. Ve dnech 30.5.-1.6.1950 na schůzce CML konané na Prienu (Německo) byla založena Křesťanská akademie jakožto studijní, dokumentační a informační ústav CML. *Mons. dr. František Planner*, sekretář Křesťanské akademie, podal ve svém zahajovacím projevu podrobnou zprávu o vykonané práci, o úspěších a starostech studijního ústavu, o dnešním stavu a o plánech do budoucna. Křesťanská akademie neměla vždy snadný svůj úkol. Jestliže se udržela a vydobyla trvalé postavení v kulturním exilovém prostředí, pak za to vděčí nikoliv mimořádným darům a podporám velkých mecenášů, nýbrž vytrvalé přízni a obdivuhodné vytrvalosti svých přátel a prostých členů. Činnost Křesťanské akademie se dnes obrací nejen k českému exilu, nýbrž hledá cesty i k domovu a ke světové veřejnosti. Roku 1963 vzpomene příchodu svatých Cyrila a Metoděje na Moravu. Zvláštní komise Křesťanské akademie pracuje už teď na programu příprav a důstojného oslavení dějinného jubilea.

Dr. Zdeněk Ehler, předseda Křesťanské akademie, kladně zhodnotil zásadně nepolitickou linii naší činnosti, vyrovnaný postoj k otázkám exilu. *Dr. Jaroslav Škarvada* mluvil o usku-tečňování závěrů ze schůzky v Koenigsteinu 1958. *Dr. Feliv Mikula* se rozhovořil o naší odpovědnosti za budoucí poko-

lení. V jemné polemice proti Bertrandu Russelovi zdůraznil, že starost o přežití a o budoucnost nesmí ničit životní hodnoty přítomnosti. Dr. Jan Brázda nás obeznámil se sociálními možnostmi exulantů a s prací American Foundu. V dokonale dokumentované přednášce o kulturní situaci v ČSR dr. Ant. Kratochvíl podal názorný obraz komunistického ničení národní tradice. Salesián P. V. Hrubý nás informoval o záslužné práci české dálkové školy, o jejich letních táborech a o nutnosti pracovat i pro naše děti v exilu. P. Jan Lang a dp. Frant. Rochla, z londýnského ústředí CML, zdůraznili apoštolskou povahu a velkou aktuálnost cyrilometodějského odkazu. V sobotu dne 6. srpna jsme zakončili svůj pobyt v Rohru slavnostní akademií. Dr. F. Mikula shrnul ještě jednou význam naší účasti na eucharistickém kongresu. Dr. Karel Schwarzenberg ve své slavnostní řeči podtrhl nutnost křesťanského postoje v exilové situaci (viz str. 186). Velmi mile jsme byli překvapeni uměleckým programem. Zazpívali paní Honková a slovenští zpěváci dr. Josef Šrámek a Magdolen, za doprovodu pianisty Vogla. V sobotu večer a v neděli ráno jsme byli v Mnichově na závěrečných slavnostech kongresu. V pondělí 8. srpna jsme zajeli na české hranice, do bavorské Železné Rudy. Mons. Planer sloužil mši svatou. Doprovázeli jsme ji českými mešními písněmi. Přivezli jsme až na práh naší Šumavy svou touhu po domově, ale též i svou naději a důvěru v pomoc Boží.

Jako r. 1958 v Koenigsteinu tak i letos v Rohru jsme při svém setkání zjistili, že katolický exil svou svobodnou a životnou jednotou a svým neutuchajícím elánem dává záruku oprávněné naděje pro budoucnost národa. Nezakrývali jsme si nic. Nejsme vyznavači mlhavých utopií. Ale nejsme a nemůžeme být ani stoupenci pesimistického škarohlídství. Budujeme svou práci na naději a víře. To je náš realismus, to je naše mládí, které se tak nádherně opět projevilo při setkání v Rohru, v našich společných modlitbách, diskusích a rozhovorech. Obětává věrnost našich kněží, kteří pracují mezi národy světa a přece nezapomínají na svou zem a na její duchovní utrpení, zanechává vždy hluboký dojem na každého spravedlivého Čecha. Není tedy nadsázkou, když jeden český list v zahraničí nazval naše kněze »duchovní českou hierarchií v exilu«.

Křesťanská akademie vydá v dohledné době podrobnou zprávu o schůzce v Rohru a úplný text přednášek.

Paž

Úspěch českého filmového režiséra

Filmový a rozhlasový režisér, čs. exulant inž. Josef Holman natočil s několika spolupracovníky přírodní film »Bilderbuch Gottes«, který měl premiéru v Mnichově 29. dubna t. r. Film obsahuje mistrovské záběry ze života zvířat v horské přírodě štyrských Alp a z ptačího ráje u Neziiderského jezera. Obratný sestřih barevných snímků dodává tomuto filmu bez děje spádu místy až dramatického. Ani by proto nebylo třeba tak podrobného slovního komentáře, který sice diváka správně upozorňuje na skutečnost, že příroda je obrázkovou knihou Boží, ale místy ho trochu ruší svou upovídaností, sentimentálním slohem a nuceným humorem. Film sám je opravdu vynikající.

A. H.

ANGLIE. — Londýnská odbočka Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje oslavila svátek slovanských apoštolů mši svatou v staroslověnském jazyku za přítomnosti apoštolského delegáta ve Velké Británii, J. Exc. Patrika O'Hary. Celebroval v kostele Neposkvrněného početí P. Marie na Farm Street dp. dr. St. Janezič z římské koleje Rusika. Mše svatá byla obětována za sjednocení Slovanů ve víře. »Sešlo se nás na tisíc, Slované všech národností, kdosi i z Albánie, naši angličtí přátelé — byli mezi námi i pravoslavní a anglikáni. A v bratrské shodě a jednotě jsme naslouchali nejen krásnému kázání známého spisovatele P. Jakuba Brodrička, ale také zpěvu a recitaci celebranta v staroslověnském jazyku, a připadalo nám, jako

Účastníci duchovní obnovy a porad CML v Rohru. Uprostřed J. M. pan opat Prokop, po jeho stranách mons. Planer z Říma, sekretář Křesťanské akademie, a P. Dominik z Vídně.

by to sám světec Cyril nebo Metod sloužil liturgii pro naše dávné předky. Kromě p. arcibiskupa byli v kněžíšti čtyři monsignori: dva Poláci, jeden Američan a jeden Angličan. Byl přítomen i zástupce anglického Spolku sv. Jana Zlatoustého, který má podobný účel jako náš Apoštolát. Při mši svaté zpívaly dva sbory: jeden polský a druhý — skládající se z členů 4-5 národností — sv. Cyrila a Metoděje. Šest dětí přistoupilo k prvnímu sv. přijímání. Po mši svaté byla v družinském sále krátká schůzka zakončená besedou a pohoštěním. Sál zdobil Köhlerův obraz sv. Cyrila a Metoděje, který nám laskavě zapůjčili Jihoslované. Anglické katolické noviny pěkně celou slavnost oznámily a BBC ve zprávách domů mluvilo o slavnosti « (J. L.).

RAKOUSKO. — 500 poutníků z Vídně se zúčastnilo pouti 26. června k svatým Maria Ellend v Dolním Rakousku a 300 — přes velmi nepříznivé počasí — pouti do Mariazell, která se konala ve dnech 23. až 25. července. Obě pouti byly obětovány za vlast. Správce poutního místa Mariazell dp. Běda dvakrát k vídeňským poutníkům promluvil. Poslali též telegram svatému Otci. Potěšila je přítomnost předsedy Menšínové rady p. Roušara.

KANADA. — V Chathamu se konal 18. a 19. června pod záštitou ndp. biskupa Cody a pana opata Ondráka velký národní katolický den. Byla to první pouť k novému oltáři svatohostýnské Matky Boží s uměleckou sochou od dp. Jana Nep. Langa S.J. Přijelo více než 2 500 krajanů z Kanady i Spojených států. Při dopoledním eucharistickém průvodu a odpolední zdařilé »stojanovské akademii« ožilo před zraky účastníků celé nesmrtelné kouzlo moravského Slováčka.

Duchovní správce chathamské osady sv. Antonína dp. Lona Gaborik z kongregace těšitelů B.S.P. oslavil 5. července své stříbrné kněžské jubileum. Byl vysvěcen na kněze v Brně 5. července 1935. Dvanáct let ztrávil v Jeruzalémě. 1948 se ujal řízení čl. misie v Batawě; působil zde až do r. 1958, kdy přelal vedení osady sv. Antonína. Blahopřejeme!

15. června odevzdal představený koleje Loyola P. Patrik Malone pozemek pro nový Český misijní dům. Poděkoval mu, též jménem kanadských krajanů, ředitel české misie P. Feřt. Jménem Cyrilometodějské ligy v Kanadě pozdravil nové dílo inž. Josef Hlávka a za jednotu montrealského Sokola dr. Bujna, Slovák a evangelík. Slavnost byla zakončena v kapli koleje před ostatky sv. českých patronů pobožností za p. arcibiskupa Berana a trpící bratry ve vlasti. — 7. července, kdy se podle všeobecného církevního kalendáře slaví svátek sv. Cyrila a Metoděje, P. Malone stavební místo posvětil a podle tradice vyryl něco země. Bylo přítomno mnoho hostů, mj. místopředseda Rady mezinárodní katolické komise pro vystěhovalectví mons. Armand Malouin, zástupci kanadské ná-

Z prázdninového tábora Čs. dálkové školy v Norsku. Každý den začínal vztyčením vlajky. Podrobnější zprávu o táboře přineseme v příštím čísle.

rovní společnosti pro katolické vystěhovalce SIC-CIS předseda C. E. Couture a výkonný sekretář J. B. Lanctot, zástupci Střediska pro slovanské studie při montrealské universitě, zástupce ředitele ústavu prof. dr. sc. pol. Emil B. Walter a dva profesori ústavu dr. J. Škvor a dr. J. Štauber. Dr. Štauber též promluvil o významu duchovního dědictví sv. Cyrila a Metodie.

26. června uspořádala zemská skupina CML v Kanadě národní pouť do svatyně kanadských mučedníků u Midland. Kázal dp. Václav Feřt. Pout' byla obětována za vlast.

Duchovní cvičení pro ženy v českém jazyku vedl v Mount Cenacle v Hamiltoně P. Dostál, od 2. do 4. července. Duchovní cvičení pro muže budou od 18. do 20. listopadu.

U.S.A. — 30. května slavil v opatském chrámu sv. Prokopa v Chicagu 40. výročí svého kněžství ndp. převor Petr Mizera, O.S.B. Oslav se zúčastnil osobně sám ndp. opat Ambrož Ondrák. Při jubilejní mši sv. přisluhovali panu převorovi dva kněží spolusvěcení. Jeden z nich dp. Václav Michalička O.S.B. byl mezi vybranými americkými českými benediktiny, kteří byli posláni do Československa, aby obnovili slávu broumovského opatství, řadu let stál v čele tisku českých benediktinů v Americe a byl ředitelem Benediktinské tiskárny v Chicagu. Všude v Americe je znám jako kněz »balbínovského ražení«, jak nazýval kněze, kteří se zasloužili o český jazyk a o udržení české kultury v Americe, zvěčnělý msgr. Zlámal. Kázání měl sám jubilant. Vdp. převor Mizera velmi se zasloužil o farnost sv. Prokopa v Chicagu, která po odstěhování mnoha Čechů z jejího území, prožívala těžkou krizi. Jen jeho nezdolné energii vděčí farnost, že má nejmodernější farní a vyšší školu v Chicagu. V posledních letech projevil mimořádně otcovskou péči i o naše uprchlíky. Pro ně zavedl pravidelné nedělní bohoslužby s českým kázáním a s českým zpěvem. Přejeme vdp. převorovi Mizerovi i vdp. Michaličkovi od Pána Boha co nejvíce milostí do dalších pozeňaných let kněžského života a kněžské práce.

Egon Hostovský vydá nový román v nakladatelství Doubleday (kde vyšel »Půlnoční pacient«). Anglicky se bude jmenovat »The Plot«. Český název díla je »Všeobecné spiknutí«. Román byl napsán česky a do angličtiny jej přeložila Alice Bakerová za spolupráce amerického spisovatele Bernarda Wolfea. Román má vyjít v lednu 1961 a spolu s americkým nakladatelstvím jej vydá v Londýně William Heinemann. Nakladatelství vytiskne pět měsíců předem Hostovského knihu pro literární kritiky, hlavní knihovníky a redaktory literárních klubů mimo knižní trh. Důkaz, že považuje knihu za dílo mimořádně závažné.

Podle zpráv SVU

Dr. František Polák vydal druhou knihu o životě v sovětském Rusku. Má název: Jak žili a umírali sovětské otroci. «Je to pokračování knihy: Cestou ze sovětského koncentráku. Kniha má 308 stran. Cena 3.60 dol.

Rada svobodného Československa vydala gramofonovou desku s hlasem presidenta T. G. Masaryka, dále mj. dr. Eduarda Beneše, Jana Masaryka, pres. USA W. Wilsona a gen. Milana R. Štefánika, s čs. státní hymnou, chorálem Svatý Václave a Kdož jste Boží bojovníci a básní Jaroslava Seiferta.

SOVĚTSKÝ SVAZ. — Orgán sovětského ministerstva vyučování Učitelské noviny uveřejnil dopis pensionované učitelky Šasevy, která protestuje proti ateistickému výchovnému systému: Kdežto druzí se holedhají, že se rozešli s náboženstvím, ona studiem došla k víře v Boha. Věda se musí podříditi víře, jinak připravuje svou vlastní záhubu. »Stačí číst velké ruské pedagogy, a člověku je jasné, že bez víry v Boha nelze dát správnou výchovu a že všechny naše nedostatky ve výchově mají poslední příčinu v tom, že opomíjíme náboženství.«

V Dněpropetrovsku na Ukrajině byla založena ateistická universita; jejím úkolem je tzv. vědeckými důkazy dokazovat, že Bůh neexistuje a že svět a život nepocházejí od Boha. Založení university je část protináboženské kampaně; na Ukrajině prý je náboženství stále silné. Kyjevské Dělnické noviny si stěžovaly, že existuje jakási tajná církev; mnoho dospělých i mládeže se účastní jejích shromáždění.

Synod ruské pravoslavné církve vyobcoval svého býv. duchovního a profesora na církevní akademii v Leningradě Alexandra Osipova. Ten ostentativně odpadl ke komunismu a v článcích a přednáškách zesměšňoval pravoslaví a vůbec náboženství: »veřejně zlořečil jménu Božímu«. Profesora Osipova prosili jeho kolegové, aby se po odpadu držel v ústraní a nepůsobil pohoršení. Osipov dopis uveřejnil s posměšnými poznámkami. Tato exkomunikace je první čin svého druhu od doby, co pravoslavná církev je odsouzena ke koexistenci s komunismem.

Poslední katolický ženský klášter na území Sovětského svazu byl zrušen. Byl to klášter dominikánek v Agloně v Lotyšsku. Už delší dobu komunisté naléhali na sestry, aby samy klášter zavřely, např. traktorem zničili křížovou cestu na pozemku kláštera.

NSR. — Ve filmovém sále hamburského nádraží — podobně jako v Mnichově a Frankfurtu — je pravidelně v neděli sloužena mše svatá pro cestující.

Berlínský biskup kard. Döpfner blahopřál evangelickému biskupovi dr. Dibeliovi k jeho osmdesátinám. Kard. Döpfner mu znovu poděkoval za to, že v poválečných letech dovolil, aby se v evangelických kostelích konaly bohoslužby pro katolíky.

V samé blízkosti někdejšího nacistického koncentračního tábora v Bergen Belsenu bude postaven kostel zasvěcený nejsv. Křiži Páně. Základní kámen bude položen 17. června, v národní svátek NSR. Kostel bude památkou na oběti nacismu a skutkem odprošení Pána Boha za všechny zločiny, které tam byly spáchány.

Česká vánoční a novoroční blahopřání

Křesťanská akademie má ještě na skladě větší počet TŘÍ ČESKÝCH MADON v barvách, prvotřídní provedení, na luxusním papíře (madona Vyšebrodská, Zlatokorunská a Doudlebská), bez blahopřejného textu. — Posíláme jednu sérii (3 dvojité pohlednice) s obálkami za 120 lir nebo proti hodnotu. Napište si na adresu: Křesťanská akademie, Roma, Via della Conciliazione, 1. - Italia.

Pospěšte si s objednávkou

poznámky

Poděkování mým kritikům — třetí a poslední

V čísle 10-11 ročníku XI. a v čísle 3-4 ročníku XII. *Nového života* jsem poděkoval kritikům mé knížky *Rub a líc našeho národního programu*; dnes v tom pokračuji.

J. Jíra ve *Sborníku Sklizně svobodné tvorby* č. 3-4 porozuměl mé snaze zasadit náš národní život na duchovní základy a jistě se nemýlí, když zjišťuje, že můj dlouhý pobyt v cizině nepřispěl k poznání kulturního života doma. Ve svém rozdělení našich literátů na nadějné a komunisticky ztracené schválně jsem se však neodvažoval být příliš přesný, abych lepším zbytečně neuškodil. Mladší slovenské malíře skutečně neznám, a dr. Jíra by nám všem v exilu prokázal velkou službu, kdyby nás o nich informoval. K jeho poznámce, že mé názory na malířství jsou měšťácky reakční, ačkoliv pocházím z malířského pokrokového rodu, dovoluji si podotknout, že jsem se se svým strýcem a českým impresionistou Václavem Radimským celý život rozcházel v jeho záporném názoru na moderní výtvarné umění, a že jsem sám měl doma malou, ale slušnou sbírku českého abstraktního malířství. V své knížce nikde nevytýkám modernost, nýbrž přílišnou závislost na pařížské škole.

Bohumil Berka v čísle 2 ročníku XII. *Nového života* schvaluje mou kritiku našich národních chyb, tvrdí však, že dobré jídlo je znakem požívačnosti. Myslím však přece, že v pojmu obžerství i opilství hraje úlohu jen kvantita jídla a pití, a nikoliv jeho jakost. Nevědím, že člověku všestranně vzdělanému je jedno, jaká je jakost toho, co jí. Můj kritik má, mluvě o druhé části knihy, pravdu, píše-li, že se máme především ptát, zda křesťanství je pravé, a že jsem tudíž neměl napsat, že křesťanství vyhovuje našemu národu více než každé jiné. Ano, neměl jsem to napsat — kdybych byl psal jen ke křesťanům: psal jsem však také na adresu ateistické většiny svého národa, a proto jsem chtěl užít argumentů pragmatismu, který na jiném místě v etice výslovně zavrhuji. Naopak nesouhlasím s kritikou, podle které «virtus» musí znamenat jen hrubou sílu, násilí atd. Síla může být i nehrubá a silný byl nejen Hitler, nýbrž i svatí učeníci. Z celé knihy je patrné, jakou sílu jsem měl na mysli. Dále myslím, že je jakýsi rozdíl mezi požadavkem, aby děti na sebe nežalovaly, a mezi anarchismem: donášením a vyzýváním k němu se

autorita nikoho nezvyšší, vzájemné žalování není výchova k demokracii, nýbrž k totalitarismu. Berka vidí hlavní vadu knihy, že jsem užíval slova »nový člověk« a že jsem přesně nedefinoval, co tím myslím. »Nový člověk«, pokud jsem tohoto výrazu užil, je jistě člověk znovu proniknutý křesťanstvím, a žádám-li, aby byl také inženýrem, je to jen proto, že dnešní vyvinutá technika tlačí k zemi právě ty, kteří jí nerozumějí. Znam i v Americe kláštery, v nichž se mniši i jeptišky učí nejsubtilnějším vymoženostem moderní vědy — jistě bez újmy na své zbožnosti. Minimální mzda nekvalifikovaného dělníka v Americe je nyní dolar za hodinu, a podotýkám, že ve všech národohospodářských knihách se dokazuje, že v Americe je nejvyšší průměrná životní úroveň na světě. Můj kritik má jistě pravdu, že Amerika je plna zavvržených předsudků, trvám však na svém zjištění, že v Americe není společenských tříd, jejichž existence přece v Evropě se zakládala na obtíži dostat se z jedné do druhé. Bohumil Berka se k mé knize však staví kladně a já první uznávám, že formulace některých mých názorů nebyla vždy šťastná.

Jaroslav Dresler pojednal o mé knížce v článku »Czechoslowacka emigrace«, uveřejněném v čísle 1/147-2/148 »Kultury«, Paříž 1960, pod nadpisem *Přítuž minulosti*. Mám k němu čtyři poznámky: 1) Všechny mé četné projevy v exilu (viz na příklad můj článek v Českém slově z léta 1958) bojují za osvobození ze zajetí minulosti. Kritika přítomných chyb a chyb vedoucích k našemu pádu není obíráním se minulostí. Spojuje-li můj kritik knížku (dobrou, nebo špatnou), věnovanou národnímu programu (program je přece vždy budoucnost), s vydáváním pamětí našich politiků, je patrné, že si nedal mnoho práce s přemýšlením, jak knížku odsoudit. 2) Svou knížku jsem psal výslovně jen pro svůj národ, což na straně 16 je řečeno důrazně. Dresler je první, kdo pokládal za rozumné o ní mluvit Polákům. Dobrá; proč však v kritice píše: »Co si máme (rozuměj my Češi — má poznámka) navzájem říci, to západ nezajímá.« Jsem to snad já, který pařížskému časopisu cpu věci, které Západ nezajímají? 3) Dresler v téže souvislosti Kolárovi a mně — budu dále mluvit ovšem jen za sebe — vyčítá, že jsme neřekli nic ke skutečným evropským otázkám (česká otázka tedy patrně není skutečně evropskou otázkou), k otázkám, jako abstraktní či předmětné umění, nová škola francouz-

ské prózy nebo východo-západní koexistence. Této výtce nerozumím: napíše-li někdo knihu třeba o astronomii — ať už sebe horší — nemyslím, že je moudré mu vytýkat, že nepojednal třeba o nosnosti slepic. Já jsem se snažil napsat knihu o našem národním programu, protože se o něm napsalo dosud tak málo, a nemyslím, že jsem tím ztížil třeba Dreslerovi, aby sám napsal dílo o skutečných evropských otázkách, třeba o té nové škole francouzské prózy, která i mne vysoce zajímá. 4) Dresler píše, že se dovolávám Masaryka neprávem, poněvadž »podobné prázdné intelektuální fantazie Masaryk odmítal.« (Podotýkám, že Dresler shrnul ve své kritice obsah mé knížky ve slovech, že vidím kořen zla v tom, že »český a slovenský národ ztratil svůj dřívější důvěrný vztah k Bohu.«) Podle Dreslera bylo naší a tudíž i mou povinností »připomínat Západu českou a slovenskou otázku stále znovu jako otevřenou«. Jen nerad v této souvislosti — poněvadž Dresler odbývá mou knížku jako práci žurnalisty a esejisty — podotýkám, že jsem připomínal Západu naši otázku celých čtyřicet let své služby v zahraničním ministerstvu, ve Společnosti národů a ve Spojených národech, a že zvláště od komunistického převratu jsem napsal nespočetné množství memorand, článků, projevů přednesených často velmi zajímavými lidmi. Rád o tom předložím důkazy — nikoliv Dreslerovi, který je daleko — avšak důvěryhodné osobě v Americe, kterou si určí. Necht pak ona rozhodne, zda jsem se tolik provinil proti duchu požadavku konkrétní politické práce. Teprve pak se zeptám, co to má co dělat s plánováním programu budoucnosti.

S. Růžičková v čísle 1-2 ročníku VIII *Sklizně* souhlasí s mým zjištěním, že je naivní a nebezpečné se domnívat, že může existovat svobodný národ složený z nesvobodných jedinců a že vědomé tvoření budoucnosti potřebuje duchovního programu, který nepropadá rozkladu jako hmotařství. I když nemohu souhlasit s jejím příliš zjednodušujícím výkladem historické příčiny naší bezbožnosti, přece snad autorka článku mi dovolí, abych se domníval, že katolická církev přes »své tendence k totalitě« je dnes za železnou oponou největší bojovnicí za lidská práva a svobodu osobnosti.

Chci na tomto místě nakonec také poděkovat četným soukromým dopisům, z nichž některé byly od lidí mi zcela neznámých, které vyslovovaly naprostý souhlas s hlavní tezí mé knížky — i když vytýkaly nějakou podrobnost. S veřejnými kladnými kritiky jejich pisatelé tvoří pro mne malou a neviditelnou skupinu lidí, kterou by ani nejpraktičtější politik neměl přezírat.

Mohu se přiznat, že reakce veřejnosti mě překvapila: byla kladnější, než jsem doufal. Několik lidí mi napsalo, že se takto mělo psát již v roce 1918. Víval jsem i projevy záporné, pokud byly konstruktivní. Projevy neslušné nedovedly zakrýt svůj fašismus, komunismus a svou nelásku k vlasti. Tyto projevy se vesměs vyznačovaly tím, že nenabídly žádnou alternativu našeho národního programu a nevysvětlily dnešní úpadkový stav našeho národa.

Neméně zajímavé byly kritiky, které nebyly napsány. Je jistě zábavné konstatovat, že ani jediný příslušník bývalých politických stran se jich nezastal proti mé kritice, a stojí za konstatací, že nikdo z vedoucích exulantských politiků se nesnížil ani k tomu, aby knížku odmítl. Jsem tomu srdečně rád, neboť tento fakt jistě dokazuje, že připravují a pracují sami na našem národním programu, o němž nepochybují, že bude dokonalejší.

Konečně — a to se mi zdá faktem největší důležitosti — nikdo z celé exulantské veřejnosti frontálně neodmítl základní tezi mé knížky, že boj proti komunismu předpokládá obnovu českého a slovenského člověka v duchu a pravdě, což jistě překvapuje u národa dříve tak atheistického. Chci doufat, že tento fakt je znakem hluboké změny v nazírání našeho národa na základní otázku života a smrti, změny, jež není omezena jen na exil, nýbrž má i hlubší kořeny doma. Přispěla-li má knížka, o jejíž nedokonalosti vím sám nejvíce, aspoň trochu k této změně, a budou-li napříště vycházet hlubší knihy než ony, které viděly příčinu našeho pádu jen v několika faktech zahraniční politiky nebo dokonce jen v událostech několika únorových dní, pak nebyla napsána nadarmo.

Ladislav Radimský

Zajímavá kniha

Autor *dr. František Polák* poslal mi svoji poslední knížku **CESTOU ZE SOVĚTSKÉHO KONCENTRÁKU**.

Těch různých knížek chodí mnoho a ne všechny může člověk vzít do rukou, zahledět se do nich — a nebyti zklamán.

Obyčejně to dělám tak, že se nejprve podívám, kde a v kterém roce byla vydána. Když to bylo po 1945 ve vlasti, zpravidla je to méněcenné, ne-li přímo obtížné čtení, protože tam z toho píchá rudé šidlo, které často vyleze až někde na posledních stránkách.

I když jsou to knihy ze starých dob, pojednou v nich objevujete novinky, které tam dříve nebyly, když jste to před lety doma četli.

Potom je něco knih exilových. Některé velmi dobré, ale mnoho jich je jaksi ná-

silných, nedosti umoudřelých, nebo přemoudřelých, a buďto extrém vysokého, až nesrozumitelného umění, anebo zase skorem žádného, jež by člověku něco přineslo.

Proto když jsem dostal knihu *dr. Poláka*, udělal jsem obvyklý test: otevřel namátkou stránku a přečetl. Viděl jsem, že se k tomu nemusím nutit. Otevřel jsem knihu jinde, a opět dočetl a byl zvědav na další... I třetí pokus takto dopadl, a tož to jsem knížku vzal, pěkně od začátku se do ní začel a odložil ji, až jsem ji dočetl — někdy ke druhé s půlnoci. —

Proto říkám: Zajímavá kniha.

Není v ní ani za centík fikce. Všecko vyličené, jak se to sběhlo, a úzkostlivě přilínající k pravdě. Nepřehání. Neopomíná zdánlivě drobné příhody, a každý kousíček si zapamatoval a poctivě vypráví. Není mnoho takových knih v našem exilu. —

Je to otrásající i pro nás, kteří jsme už prožili a četli stonásobné opakování Kalvárie ve všech obměnách a způsobech podání.

Autor dosvědčuje, jak věci v sovětském Rusku vskutku vypadají, a to z hlediska právě těch, pro které komunisté prý tu revoluci dělali. A pro ty to vypadá zoufale. Právě to, že to autor sám na své vlastní kůži prožil a s pomocí Boží se nakonec z toho dostal alespoň živ, i když možná ne tak zdrav, jak by byl bez těch zkušeností, a pak to, jak poutavě to vyprávuje, být vám přitom jezdí mráz po zádech. — Jakožto vězeň ovšem neměl možnost setkat se s » vysokou sovětskou společností«, nýbrž poznal a mohl pozorovat jenom ty dělníky a prosté lidi, těch 200 milionů, nebo kolik Rusko dnes má obyvatel.

Setkává se s někdejší nadšeným komunistou, který tím načichl ve své slovenské vesnici a rozhodl se prodati všecek majetek a odnésti si ho do Ruska, aby tam pomáhal — pln idealismu — budovati socialismus, a líčí jeho zkušenosti a osudy.

Setkává se s ním, vracejícím se nyní křečovitě, aby bojoval, oloupený, odraň o možnost návratu do vlasti, kde snad bude moci žít alespoň beze strachu, jenž nikoho nikdy v Rusku nepouští — strachu ze zaklepání na dveře před rozedněním, jehož nikdo nikdy není prost. A ten strach se mu skorem vzdýcky dříve nebo později vyplní.

Ukazuje, jak smýšlí dělník v Moskvě — pod svícem Kremle. — Pozval by propuštěného trestance, trávícího noci na ulici, kde čeká na milost vyslanectví své země, za prosincových nocí, ale Božímu, jak by mohl. V místnosti, kde spí jeho rodina, spí také ještě další rodina pětičlenná, tedy celkem 9 lidí v jedné světnici sklepního bytu, kde musí dávat pozor, když přijde k ránu

z práce, aby některé z dětí na zemi nezašlápl.

Polákovy knihy si zaslouží, aby je četl každý, kdo i jenom na jedinou vteřinu se chtěl domnívat, že by bylo možno lidsky žít v komunismu. Autor ne-teoretisuje, nepodfukuje, nepřehání. — Mluví pravdu plnou a upřímnou, která je na knize tak zajímavá. —

Jan A. Baťa

Chruščov ve Vídni

Na pozvání rakouské vlády dlel na návštěvě ve Vídni ve dnech 30. června až 8. července předseda rady ministrů Sovětského svazu Nikita Sergejevič Chruščov. Rakouská vláda mu připravila zdvořilé uvítání. Cítili jsme však, že obyvatelstvo města Vídně i jiných měst bylo v projevech sympatií zdrženlivé, protože zažili sami ruskou okupaci se všemi jejími odstíny, a proto neměli důvod k jásání; a nyní po odstupu let se ukazují kladné stránky ukončení okupačního režimu v Rakousku po podepsání státní smlouvy v roce 1955.

Rakouští biskupové vydali k návštěvě společný krátký pastýřský list; vyzývali rakouské katolíky, aby se po dobu návštěvy Chruščovy zdrželi manifestací, které by dávaly najevo sympatie s prvním atheistou a s nejvyšším představitelem atheistického a Církev pronásledujícího komunismu. Kněží měli připojit při mši svaté liturgickou modlitbu » proti pronásledovatelům Církve«, v kostelích se věřící měli modlit za své bratry a sestry ve víře, kteří trpí za železnou oponou a strádají pro spravedlnost a pro svou víru v Boha. » Nemůžeme na osm dní zapomenout na utrpení umlčené Církve. Právě naopak, považujeme za svou bratrskou povinnost ukázat, že se cítíme spojení s biskupy, kněžími a věřícími, jejichž základní lidská práva jsou porušena.« Věřící ale nemají zapomenout ani na ty, kdo se nechávají zneužít jako nástroje zlého. Tedy vybízejí k modlitbě za Chruščova — tak jak k této modlitbě vybízela ve své poznámce německá katolická tisková služba: » Uděl mu svou milost, prosíme, a nedopusť, aby propadl moci satanově. Ani on nemůže dělat a opominout, co chce, nýbrž jen to, co ty, Pane, dopustíš. Daruj mu svého svatého Ducha a dar umění, aby brzy myslil, pěstoval a vládl, jak ty chceš. Dej, ať ještě na tomto světě pozná, že vše je v tvé moci.«

Podle deníku » Montag Kurier« ze dne 4. července se udála tato scéna: Chruščov byl pozván na statek otce nynějšího předsedy rakouského Národního shromáždění inž. dr. Figla. List píše: » Chruščov si prohlížel velmi důkladně rodný dům inž. dr. Figla. Přišlo se do jedné místnosti, kde visel na

stěně kříž. Nikita šel lhostejně, bez poznámek, kolem tohoto kříže, avšak Nina Chruščevová se *požehnala křížem*. «

Maličkost, snad zdvořilost, nebo zbytek minulosti i v nejvzornější komunistické rodině? Bůh sám to ví...

Celkem je tedy možno říci, že rakouští obyvatelé dali Chruščevovi na srozuměnou, že o komunismus nestojí. I když s mnoha zjevy náboženského života ve velkoměstech nemůžeme plně souhlasit, přece jádro je zdravé a křesťanská víra je hybnou pákou rakouského života a lidu, který i tradičně byl a je katolický.

Dějepis Československa

Božena Houdková a spolupracovníci: DĚJEPIS ČESKOSLOVENSKA. Pracovní učebnice Čs. dálkové školy. (Má vlast, II. díl, I. část.) 50 stran. Vydala Čs. dálková škola Stuttgart, Fach 1134 spolu s Čs. uprchlickým výborem, München, Elisabethstr. 34.

Čs. dálková škola vydává další část knihy *Má vlast, pracovní učebnice pro české děti v exilu*. Tentokrát je to krátký přehled čs. dějin — ovšem velmi kusý — aby ho děti mohly používat samostatně. Bude záležet hlavně na učitelích, aby tento návod rozšířili a osvětlili vztahy mezi jednotlivými událostmi, protože — přiznejme si to upřímně — rodiče (až na malé výjimky) toho schopni nejsou.

Příručka je psána v duchu učebnice čs. dějin z první republiky, a tam, kde se pokouší o víc než o suché podání událostí, vysvětluje je někdy jednostranně. Těžko např. se dá souhlasit s názorem, že Slovensko bývalo kdysi součástí české koruny (str. 7). I když bylo součástí Velkomoravské říše, nebo když Vladislav II. byl zároveň králem českým i uherským, k české koruně nepatřilo, protože v prvním případě to byl zcela jiný státní útvar než pozdější korunní země české, v druhém případě zase jenom monarcha spojil dvě koruny ve své osobě; Slovensko tehdy nebylo částí Českého království (str. 26), nýbrž Království uherského.

Je pravda, že se sv. Václav přiklonil politicky k Západu (str. 10), ale přesto to u něho neznamenal naprostý příklon k západní kultuře. Víme, že ovládal slovanský bohoslužebný jazyk a že slovanská bohoslužba se u nás pěstovala i dále, ale Byzanc už nebyla později schopna dát našim zemím to, co potřebovaly, aby udržely krok s mohutně se rozvíjející západní civilizací a kulturou. Působí tedy i anachronicky, když v německé kolonizaci vidí autorka jenom poněmčování (str. 12), a nezmíní se vůbec o jejích kladných prvech. Podobně lituje peněz, které české země musely platit na války proti Turkům (str. 26,

30), avšak nijak nenaznačuje turecké nebezpečí a hrdinskost tohoto boje, ke kterému přispívala skoro celá Evropa nejen penězi, ale i křesťanským ideálem proniknutými vojáky. — Konečně ani český odboj r. 1619 nebyl způsoben pouze náboženskými pohnutkami. Velkou roli zde hrála anarchie českých stavů, kterou monarchický panovník v zájmu pořádku v zemi nemohl trpět. — Dva názory na Jana Husa, položené vedle sebe, je z pedagogického hlediska obluha, která by se v příručce pro děti neměla vyskytnout. — Rozlišování bohatého (špatného) a chudého (dobrého) kněžstva v době Václava IV. (str. 21) zavání komunistickou šablonou a neodpovídá pravdě.

I jazykově měla být knížce věnována větší péče (píše např. ohražena m. ohrazena; užívati něco m. něčeho; zesláblý m. zesláblý; Husité m. husité). Nemile jsme byli překvapeni i psaním Václav Svatý, jako by to Svatý bylo nějaké jeho přízvisko, jako třeba Bedřich Ryšavý nebo Karel Tlustý.

I když tato příručka znamená něco, přece se měla dát našim dětem v exilu — podle našeho názoru — věc hodnotnější. A bedlivěji se měla provést i korektura sazby.

Vladimír Koudelka

Nové knihy v exilu

Bedřich Svatoš, KRUPĚJE ZAŠLÉHO ČASU, povídky a fragmenty. Obálka P. Vojtěch O.S.B. — Vydala Křesťanská akademie v Římě ve své literární edici VIGILIE jako svazek 15., léta Páně 1960. Cena 900 lir nebo 1,50 dolaru.

Pavel Javor, KOUŘ Z ITAKY. Výbor z autorových veršů. Graficky upravil: F. Švehla. Obálku nakreslila Anuš Škvorová. Vydala a vytiskla Universum Press Co, New York 1960. Cena brožovaného výtisku am. dol. 1,50.

Ferdinand Peroutka, DEMOKRATICKÝ MANIFEST. Grafická úprava: František Švehla. Vydala a vytiskla Universum Press Co., New York 38, N. Y. Cena neudána.

PhDr. Dr. Habil. Josef Kratochvíl, PROBLÉM ZOOPSYCHOLOGIE A ZOOSOCIOLOGIE, díl 3. Vydala edice Lucernička, knižnice kulturní sekce Čs. uprchlického výboru v Německu. Tato Kratochvílova studie získala cenu v soutěži Křesťanské akademie a Kulturní rady a jako habilitační práce na filosofické fakultě Svobodné ukrajinské university.

★ ★ ★

Nezapomínejme na naše misionáře!

Jiříček z ruyitywortské misie vám posílá svůj pozdrav. Rád by byl učitelem, hledá, kdo by mu pomohl modlitbou i peněžním darem. V ruyitywortské misii pracuje naše krajanka sestra Jana Emanuela Krausová. Na str. 147 jsme uveřejnili její dopis.

Z dopisů

..... Škoda, že jsme se nikdy nesetkali v Římě. Nacoural jsem se tam dost i okolo Via Conciliazione. To byly pro mne duchovní body býti v Římě a viděti svatého Otce. A zde sedím uprostřed buddhistických pagod, hindických templů a mohamedánských mešit. Časné ráno už zvoní vedle nás v buddhistickém klášteře dřevěné zvony, potom začne skutečně ječet z minaretu mezuín (a užívají teď k tomu mikrofonů) a hned potom počnou v hindickém chrámě zvony (čím více, tím lépe) a ty pekelné bubny, které by vzbudily i mrtvé. Okolo 6. hodiny ráno město je žluté, neboť buddhističtí mniši sbírají potravu, a to musí být ta nejlepší. Oni nežebrají jak se často píše v knížkách, to ne. Pro každého buddhistu první příkazání je, žít a odívat mnichy. Nedaleko od nás je královské město (alespoň bylo královské do roku 1885) Mandalay, a tam máme » jen « 14 000 mnišků, kteří žijí v části města vyhrazené jen pro kláštery. Chcete-li vidět » mnišků rotu línou «, jak husité zpívají u nás, pak je můžete vidět zde, kde máme tisíce mnišků, kteří nedělají nic, žijí z lidu, perou se mezi sebou, biografy a fotbalové zápasy jsou jimi nabitě. Tu a tam představený je dobrý člověk, ale jeho mniši jsou lumpové, kterých se on sám hojí. Už jsem

dopisy • dotazy • odpovědi

zde 32 let a tak je znám a více než znám. Mimoto máme v Mandalay okolo 6 000 buddhistických »jeptišek«, které se courají denně v městě a sbírají potravu a pak jdou domů a spí. Ale pro buddhistu život je jest posvátné, a i když mnich je lump, uctívá aspoň jeho roucho. Právý opak křesťanské ideje mnicha, kde »roucho mnicha nedělá«.

My zde máme velké školy, v Rangúně máme přes 4 000 studentů (obecná škola a střední škola, která připravuje na universitu). Máme dohromady 8 takových škol, zde v Barmě a dvě v Siamu, kde jsme započali před šesti lety, ale je to slibné, protože v Siamu stát nám mnoho pomáhá, kdežto v Barmě nám nedají ani haléř. Já jsem zde na horách, kde je jako v Evropě, věčné léto a na vánoce i trochu mrazu. Máme zde pensionát jen pro boháče, ale školu navštěvují naši chudí křesťané. Je to obecná a střední škola připravující studenty na universitu v Rangúně. Naše maturitní výsledky jsou každý rok výtečné, a tak máme stále v našich školách nával. Ale nemáme profesory, myslím řádové, a místo. Náš domorodý dorost roste, ale velice pomalu, neboť to trvá celá léta, než jsou hotovi. Teď máme čtyři scholastiky na universitě a jen dva v noviciátě. Ti ovšem udělali maturitu před noviciátem. Zde máme náš juvenát, kde se připravují na maturitu. Hned vedle nás je malý seminář, kde se připravují na maturitu u nás klerici. Mimoto okolo nás mají noviciát sestry sv. Josefa, františkanky Mariíny a domorodé sestry — tak je to celý Vatikán, jak to zde nazývají. Já učím v maturitní třídě chemii a angličtině a jsem asistentem představeného, který je dost nemocný, a tak často mám všechno na starosti. Jsem tu jediný Čech, a proto celá léta nemluví česky....

Bratr Vincenc, Barma

Brazílie se hlásí

..... Těšily mě zprávy o vzpomínkách na 28. říjen v Římě a Montrealu, jakož i účta k Pražskému Jezulátku a krojované české děti v Belgrave v Austrálii. Je to povzbuzení pro nás. Úcta k Pražskému Jezulátku je i v Brazílii značná, sošky jsou zde v mnoha kostelích, i např. v našem farním kostele, ač v celém Niteroi je sotva desítka Čechů. Při výzdobě nového kostelíka P. M. Aparecida, Patronky Brazílie, v Tapéira, osadě na 50 km rozsáhlých stavbách naší elektrárny Macabú s velkou přehradou, byl jsem narychlo, asi 6 týdnů před zasvěcením za přítomnosti státního guvernéra, vyzván k provedení nástěnných maleb »komposice

nalezení P. M. Aparecida v řece Paraíba rybáři«, 6 × 5 metrů nad hlavním oltářem. Bylo to v »Ano Santo« a zhostil jsem tohoto poněkud nadlidského a skoro nelidského úkolu — vzhledem k své současné technické činnosti jako šéf stavby elektrárny, vzdálené asi 15 km a položené asi 350 m n. m., kdežto kostelík byl výše než 700 m n. m., za použití jeepu a jiných technických vymožeností a zkušeností svého otce, jenž byl akademickým malířem a mnohému mě naučil — poměrně čestně: po trojím důkladném impregnování stěny za hlavním oltářem, zvenčí vystavené průtržovým deštům tropického podnebí, objevila se tam naše tehdy nehotová přehrada a na tehdy ještě neexistující 30 km dlouhém umělém jezeře 2 bárky se 4 rybáři v nadlidské velikosti, představující typy brazilského obyvatelstva (jeden poněkud připomínající sv. Petra s bárkou sv. Církve), z nichž jeden vytahuje síť s rybami a s památnou soškou (přesně nad svatostánkem). Vše provedeno podle vlastních olejových skiz modelů, zvolených mezi našimi domorodými zaměstnanci, jako důkladná olejomalba (nikoli freska), a dodnes malba dobře vzdoruje ničivé vlhkosti. Bohudík! — Při této příležitosti jsem ještě u křtitelny vlevo u vchodu namaloval »z pilnosti« sošku Pražského Jezulátka, jako přínos z Čech, což vzbudilo všeobecný zájem. Při slavnostním zahájení jsem hrál na přenosném harmoniu a zpíval společně s nacvičeným sborem a sólisty, takže to bylo slavnostní a vše došlo uznání (mravního!) i tehdejšího guvernéra, nynějšího generála Edmunda Maceda Soares da Silva, který je vzorným katolíkem a inženýrem.

Inž. Hugo Melzer, Brazílie

Z vlasti

Posílám vzpomínku ze Svaté Hory. Denně máme dvě, tři, ano i čtyři mše svaté, v neděli šest. Těší nás, že na každou neděli i v týdně přijedou sem poutníci. Ovšem vítání i loučení je letos prvně bez ministrantů zpěváků, kteří od nepaměti vítali poutníky bubny a klarinety, loni naposledy. Svatohorský Zdravas zpívají nyní lidé. Ráno ve tři čtvrti na sedm vezme některý důstojný pán milostnou sošku z úkrytu, kde je uložena přes noc a místo ministrantů zpívají lidé: »Vesel se, Královno nebeská!«

K 1. květnu zrušili i ten zbytek soukromých obchodníků a živnostníků, kteří zde byli — většinou jdou do družstev (krejčí atd.), obchodníci (to byli starší lidé obvykle kolem 60-65 let) jdou do důchodu. Některé ulice, a to i v samé

blízkosti Václavského náměstí, jsou po obchodní stránce úplně pusté, většina obchodů byla tam totiž zrušena. Ve smečkách je např. přes 40 zrušených obchodů; stažené rolety, aby to tak nekřičelo, se teď natírají. Druhá věc, která trvá a zostřuje se, je tlak vůči náboženství, a to hlavně katolickému. V Praze 6 (Dejvice) se na příklad počet sňatků a křtů zmenšil od roku 1953 na 1/3. Nebude dlouho trvat, a bude zapotřebí posílat k nám na misie. Lidé se prostě bojí. Chodí do kostela, ale v jiné čtvrti, aby nebyli v zaměstnání označováni jako zpátečníci. Děti už ve škole musí být vychováni marxisticky — svoboda vyznání existuje, ale pouze pro dospělé, kteří už víru svým dětem vštípit nemohou.

Koupil jsem si německou gramofonovou desku Supraphon MSS 25012 »Lidové písně a tance z Ruska« v provedení slavného Alexandrova souboru. Jaké bylo moje překvapení, když hned v první »ruské lidové písni« jsem poznal českou »Shohem buď údolí...« S napětím jsem čekal na další: číslo 3 byl překlad slovenské »Jano jde do Malacek«, č. 7 (»Aennchen«) ani nepřeložená »Aničko, dušičko, kde jsi byla« a č. 10 »Tancuj, tancuj...« Desky Supraphon, bylo mi řečeno, se natáčejí v Praze. J. H.

Hledáme

Čtenáře, kteří znají pobyt Vladimíra Svačiny původem z Holešova, prosíme o laskavé sdělení jeho adresy. Má v redakci NŽ důležitý vzkaz.

Apoštolát modlitby

V září se modlíme, aby katolíci i za nynějších pohnutých dob, plných zmatků, zůstali jednotni navzájem a spojeni se svými biskupy; misijní úmysl: aby katolíci svými modlitbami a účinnou láskou zamezili, aby se Afrika a Asie z nenávisti k Evropanům neodtrhly od křesťanského světa.

V říjnu: aby přímluva a pomoc P. Marie sílila věřící v hodině pronásledování pro víru; misijní: za katechety v misiích.

★

TOTO ČÍSLO je opět z nejrůznějších technických důvodů dvojčíslo. Příští číslo 11., vyjde 15. října. Uzávěrka pro vánoční číslo už 25. října.

★

**Máte zaplacen
Nový život za rok 1960?**